O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@sand.uz ● 2002 йил 6 сентябрь, №191-192 (3019-3020) Жума

АҚШ ЭЛЧИЛАРИ ТОШКЕНТДА КЕНГАШМОҚДА

Шу кунларда мамлакатимизда АҚШ давлат котибининг Европа ва Евроосиё ишлари бўйича ёрдамчиси ўринбосари Линн Паско меҳмон бўлиб турибди. Давлат департаментининг қарорига мувофиқ унинг иштирокида АҚШнинг Марказий Осиё давлатларидаги элчилари Тошкентда ўзининг йиллик кенгашини ўтказмоқда. Албатта, бу воқеа Ўзбекистонни ўзининг стратегик ҳамкори деб эълон қилган АҚШда мамлакатимиз билан муносабатларни ҳар томонлама ривожлантиришга интилиш кучли эканлигини яна бир карра тасдиқлайди.

5 сентябрь куни Линн Паско ҳамда АҚШнинг Марказий Осиё давлатларидаги Фавқулодда ва мухтор элчилари Жон Ҳёрбст (Ўзбекистон), Лэрри Нэппер (Қозоғистон), Жон О'Киф (Қирғизистон), Франклин Ҳаддл (Тожикистон) ҳамда Лаура Кеннеди (Туркманистон) Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов қабулида бўлди.

Мамлакатимиз раҳбари меҳмонларни юртимизга ташрифи билан қутлар экан, АҚШ Давлат департаменти кенгашни Тошкентда ўтказиш тўғрисида тўғри қарор қабул қилганини таъкидлади. Зеро, 2001 йил 11 сентябрь воқеаларидан кейин бутун дунё нигоҳи Марказий Осиёга қаратилган. Ўзбекистон эса халқаро аксилтеррор коалициясини биринчилар қаторида қўллаб-қувватлаган мамлакатдир.

Ислом Каримов Ўзбекистонга нисбатан самимий ва хайрихоҳлик билан муносабатда бўлаётгани учун дипломатларга миннатдорлик билдирди ва ўзаро алоқаларда ишонч мустаҳкамланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди. Ўзбекистон АҚШ маъмурияти ва қонун чиқарувчи органларининг мамлакатимизга иқтисодий, молиявий, техникавий ва гуманитар ёрдам кўрсатиш бўйича барча мавжуд имкониятларни ишга солиш борасидаги қарорларини юксак даражада қадрлашини маълум қилди.

Меҳмонлар элчилар кенгаши Тошкентда ўтаётгани ғоят муҳим аҳамиятга эга эканини, шу сабаб Ислом Каримов билан учрашиб, Марказий Осиёдаги ўзгаришлар тўғрисидаги фикрларини, Ўзбекистоннинг минтақадаги жараёнларга муносабатини яқиндан ўрганиш, шулар қаторида Ўзбекистон — АҚШ иқтисодий ҳамкорлигининг бугунги аҳволи ва истиқболлари юзасидан фикр алмашиш имконияти туғилганини таъкидлади.

Учрашувда икки томонлама муносабатлар ҳамда минтақавий хавфсизликка оид масалалар муҳокама қилинди.

(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: қабул пайти.
Абдувоҳид **ТЎРАЕВ** олган суратлар.

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Ўтган ой охирида Япониянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Киоко Накаяма ўзининг мамлакатимиздаги миссияси тугаганини маълум қилган эди. Таъкидлаш керакки, унинг юртимиздаги фаолияти даврида Ўзбекистон Президенти расмий ташриф билан Японияда меҳмон бўлди. Бу ташриф икки томонлама муносабатлар тарихига муҳим воқеа сифатида кирди ва шу билан бирга, Накаяма хоним учун ҳам катта ютуқ бўлди.

Мана, орадан кўп ўтмай Япония Императори Кунчиқар мамлакатнинг Ўзбекистондаги янги Фавқулодда ва мухтор элчисини тайинлади. 4 сентябрь куни Оқсаройда Акио Кавато Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғи топширди.

Мамлакатимиз раҳбари Япониянинг янги элчисини шарафли ва масъулиятли лавозимга тайинлангани билан қутлар экан, икки мамлакат муносабатлари юқори суръатда ривожланиб бораётганидан мамнуният билдирди.

Дарҳақиқат, ҳозир ўзаро алоқаларимиз кўлами ғоят кенгайган. Айни кунларда мамлакатимизда Япония молия вазирлиги делегацияси меҳмон бўлиб турибди. Сентябрь ўрталаридан эса Ўзбекистонда анъанавий Япония маданияти кунлари бўлиб ўтади.

Ислом Каримов элчига Ўзбекистонда бошлаётган фаолиятида муваффақиятлар тилади.

Акио Кавато Ўзбекистон — Япония муносабатларини янада ривожлантириш йўлида кучғайратини аямаслигини таъкидлади.

* * *

Шу куни Президент Ислом Каримовга Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллигининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Крейг Мюррей ҳам ишонч ёрлиғи топширди.

Мамлакатимиз раҳбари ёрлиқни қабул қилиб олар экан, элчига бошлаётган миссияси муваффақиятли кечишини тилади. Европа Иттифоқида юксак сиёсий нуфузи ва иқтисодий салоҳияти билан алоҳида ўрин тутувчи Қироллик билан муносабатларни ҳар томонлама равнақ топтириш Ўзбекистон учун алоҳида аҳамият касб этишини таъкидлади.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялаш тизимини босқичма-босқич жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида

"Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси 1997 йил 24 апрелда қабул қилган "Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексини амалга киритиш тартиби тўғрисида"ги 397-1-сонли қарорга ўзгартиш киритиш ҳақида" Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 2001 йил 7 декабрдаги 321-II-сонли қарорига мувофиқ ҳамда жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялаш тизимини республикада босқичма-босқич жорий этишни таъминлаш мақсадида:

1. 2002-2005 йиллардаги даврда Ўзбекистон Республикасида жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялашнинг халқаро меъёрларга мос келадиган тизимини босқичма-босқич жорий этиш юзасидан тайёргарлик чора-тадбирлари мажмуини амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси, Молия вазирлиги бир ой муддатда жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялаш тизимини босқичма-босқич жорий этишни таъминлайдиган 2002-2005 йилларга мўлжалланган чора-тадбирларнинг аниқ дастури ва жадвалини 2003 йил 1 январидан бошлаб олинган даромадлар бўйича ишлаб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тегишли вазирликлар, идоралар, жамоат ташкилотлари, чет эл иқтисодий тузилмалари ва экспертларини жалб этган ҳолда икки ой муддатда "Жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромадини декларациялаш тўғрисида" Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳасини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига киритсин.

3. Қуйидагилар белгилансин:

жами даромадни декларациялаш механизмини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш чоғида фуқароларнинг конституциявий ва мулкий ҳуқуқлари бузилишига, уларнинг даромадлари ва мол-мулки миқдорлари тўғрисидаги маълумотлар ошкор этилишига, фуқароларнинг шахсий турмушига аралашишга ҳамда бошқа суиистеъмолчиликлар ва ҳуқуқбузарликларга қатъиян йўл қўйилмайди;

жисмоний шахсларнинг даромадлари ва мол-мулки билан боғлиқ ахборот ҳамда ҳужжатлардан фойдаланиш тартибини бузишга йўл қўйган мансабдор шахслар жавобгарликка, ҳатто жиноий жавобгарликка ҳам тортиладилар.

4. Амалдаги қонунчиликка мувофиқ, ҳозирги вақтда жисмоний шахслар асосий иш жойидан ташқарида олаётган даромадлар, шунингдек жисмоний шахс томонидан уни якка тартибдаги тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтказмаган ҳолда бир маротабалик операциялар (савдо, иш, хизматлар)ни амалга оширишдан оладиган даромадлари декларация қилиниши лозимлиги маълумот учун қабул қилинсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси хорижий мамлакатларда жисмоний шахсларнинг даромадларини декларациялаш тажрибасини чуқур ўрганиш ҳамда уларни инобатга олган ҳолда декларантлар тўғрисидаги маълумотларни ихтиёрий равишда тақдим этишни рағбатлантириш механизмини, шунингдек уларнинг жавобгарлик чораларини, жумладан зарур маълумотларни тақдим этмаганлик ва даромадларни атайин яширганлиги учун қонунчиликда кўзда тутилган жазоларни қўллаш чораларини ишлаб чиқсин.

6. Белгилаб қўйилсинки, фуқароларнинг республика тижорат банкларидаги депозит ҳисобварақларига қўйиладиган нақд маблағлари декларация қилинмайди ва уларнинг келиб чиқиш манбалари тасдиқланиши талаб этилмайди.

7. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Адлия вазирлиги, Ўзбекистон Телерадиокомпанияси билан бирга жисмоний шахсларнинг жами даромадларини декларациялаш тизимини жорий этиш мақсадлари ҳақида оммавий ахборот воситалари орқали аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб борилишини таъминласин;

2003 йилнинг 1 июлига қадар Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузурида жисмоний шахслар томонидан тақдим этилган даромадлар (даромад манбалари) тўғрисидаги декларацияларни ҳамда декларациялаш билан боғлиқ бошқа ахборотни қайта ишлаш Марказини ташкил этиш ва уни декларацияларни қайта ишлаш учун зарур техника билан жиҳозлашни кўзда тутсин;

2003 йилнинг 1 сентябрига қадар солиқ органларига маълумотларни электрон воситалар ёрдамида тақдим этиш ҳамда солиқ назоратини амалга ошириш ва уларга ишлов бериш учун зарур дастурий маҳсулотлар ишлаб чиқиш ва уларни тажриба тариқасида фойдаланишни таъминласин.

8. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ў.Султонов зиммасига юклатилсин.

9. Ушбу Фармон матбуотда эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 5 сентябрь.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Муҳтарам Президент Жаноблари!

1 сентябрь — Мустақиллик куни муносабати билан Сизга сидқидилдан қутловлар ҳамда Ўзбекистон Республикасига тинчлик ва равнақ тилаб билдирган энг эзгу истакларимни йўллайман.

Ишончим комилки, Югославия Иттифоқ Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатлар ва ҳамкорлик халқларимиз ҳамда давлатларимизнинг демократик ривожланиши ва тараққий этиши манфаатлари йўлида тобора авж олиб бораверади.

Воислав КОШТУНИЦА,
Югославия Иттифоқ Республикаси Президенти.

* * *

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Жаноби Олийлари,

Ўзбекистоннинг Мустақиллик куни муносабати билан шахсан Сиз, Жаноби Олийларига самимий қутловларимни ҳамда Ўзбекистон халқига бахт-саодат ва равнақ тилаб билдирган энг эзгу истакларимни йўллайман.

Олафур Рагнар ГРИМССОН,
Исландия Президенти.

* * *

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Жаноби Олийлари,

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги куни муносабати билан Сизга, Ўзбекистон ҳукумати ва биродар халқига қизғин бидорадларлик табрикларим ва энг самимий истакларимни йўллайман.

Фурсатдан фойдаланиб, Ислом конференцияси ташкилотининг олдига қўйилган вазифаларни бажаришда Сиз, Жаноби Олийлари ва Ўзбекистон ҳукумати томонидан кўрсатилаётган ёрдам учун миннатдорлик билдиришни истайман.

Қодир Аллоҳдан биродар Ўзбекистон халқига Сизнинг раҳнамолигингизда бардавом тараққиёт ва фаровонлик, Сизга эса мустаҳкам соғлиқ ва бахт ато этишини сўраб қоламан.

Сиз, Жаноби Олийларига бўлган юксак эҳтиромларимни қабул этгайсиз.

Доктор Абдулвоҳид БЕЛКАЗИЗ,
Ислом конференцияси ташкилоти Бош котиби.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Ўзбекистон давлат консерваторияси фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Тошкент давлат консерваториясини Ўзбекистон давлат консерваториясига айлантириш тўғрисида" 2002 йил 16 апрелдаги ПФ-3052-сон Фармонини бажариш юзасидан ҳамда ўзбек халқининг миллий мусиқий мероси негизида мусиқа санъатини ривожлантириш, сифат жиҳатидан янги мусиқий таълим тизимини яратиш, юқори малакали санъат кадрлари тайёрлашни таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон давлат консерваторияси мусиқа санъатининг барча йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таянч олий таълим муассасаси ҳамда мазкур таълим соҳаси педагоглари, мутахассисларининг малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш маркази этиб белгилансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги:

кўп асрлик мусиқий меросимизни, миллий ва жаҳон мусиқа санъати тараққиётини, миллий мусиқа асбобларининг тарихини ўрганиш мақсадида бир ой муддатда Ўзбекистон давлат консерваторияси таркибида ихтисослаштирилган Илмий-тадқиқот маркази ва Мусиқа музейи ташкил этсин;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Фанлар академияси ҳамда Фан ва технологиялар маркази билан биргаликда икки ҳафта муддатда Илмий-тадқиқот маркази ва Мусиқа музейи низомларини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

мусиқий таълим муассасаларини замонавий мусиқий ўқув адабиётлари билан таъминлаш, уларни муntazam чоп этишни йўлга қўйиш мақсадида бир ой муддатда Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузурида ихтисослаштирилган "Мусиқа" нашриёти, босмахона ва овоз ёзиш студияси ташкил этсин;

чет элдаги мусиқа муассасаларида таълим олаётган ва самарали ижодий фаолият кўрсатаётган Ўзбекистон ижодкор ёшлари билан доимий алоқада бўлишни таъминлаш, Ўзбекистон давлат консерваторияси фаолиятида уларнинг ижодий салоҳиятидан фойдаланиш, республика мусиқа анжуманлари ва фестивалларида ўтказиш бўйича тадбирлар бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

республика ва хорижий мамлакатлар таниқли ижрочилари ва санъат арбобларини, етакчи педагог-мутахассисларни консерваторияда ишлашга таклиф этиш тартибини бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва 2002/2003 ўқув йилидан бошлаб амалга киритсин;

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан биргаликда ўрта махсус маданият ва санъат ўқув юртлари концертмейстерлари ва етакчи концертмейстерлари меҳнатига ҳақ тўлаш шартларини бир ой муддатда қайта кўриб чиқсин ва белгиланган тартибда тасдиқласин.

3. 2002/2003 ўқув йилидан бошлаб Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузурида 125 нафар ўқувчига мўлжалланган Иқтидорли болалар академик лицейи ташкил этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази билан биргаликда Иқтидорли болалар академик лицейини асбоб-анжомлар, чолғу асбоблари, техник воситалар, шунингдек ўқув жараёнини ташкил этиш бўйича замонавий талабларга жавоб берадиган ўқув-норматив ҳужжатлар билан таъминлашга доир зарур тадбирларни икки ой муддатда ишлаб чиқсин ва амалга оширсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ва Ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази билан биргаликда:

2002/2003 ўқув йилидан бошлаб Ўзбекистон давлат консерваторияси таркибида турли даражадаги педагог кадрлар учун малака ошириш факультети ташкил этсин ва бир ой муддатда унинг ўқув режалари ҳамда дастурларини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

(Давоми 2-бетда).

«Жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялаш тизимини босқичма-босқич жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига

ШАРҲ

Бозор иқтисодиёти ва тадбиркорлик фаолияти эркинлиги тамойиллари амал қилаётган барча иқтисодий тараққий этган мамлакатларда фуқаролар томонидан ўз даромадларини мажбурий декларациялаш амалиёти кенг қўлланилади. Даромадлар тўғрисидаги декларацияларни тўлдириш фуқаролар томонидан солиқлар тўғриси чоғида, шунингдек уй, ер майдони ва бошқа кўчмас мулк, қимматбаҳо қоғозлар ҳамда бошқа қимматли буюмларни харид қилиш билан боғлиқ йирик молиявий битимларни амалга оширишда муҳим шарт ҳисобланади. Хуллас, фуқароларнинг даромадлари манбалари оshkorлиги, қонунийлигини тасдиқлаш зарур бўлган жойда декларация талаб қилинади.

Хорижий мамлакатларда мавжуд бўлган декларациялаш тизимининг асосий шарти, бир томондан, ўз даромадлари ва уларнинг манбалари тўғрисида одамларнинг ўзлари ихтиёрий равишда маълумот беришларидир. Иккинчи томондан, декларация, мол-мулк харид қилишга сарфланган пул маблағларининг манбалари тўғрисидаги ахборот давлатга уларнинг тўғрилигини текшириш имконини беради. Бунинг учун, ўз даромадларини атайин камайтириб кўрсатганлиги ёки уларни яширганлиги учун иқтисодий жазо ва жарималарнинг қонун йўли билан мустаҳкамланган, ҳатто жиноий жавобгарликка тортилгача бўлган кучли тизими мавжуддир.

Фуқароларнинг даромадларини декларациялаш яширин иқтисодиётга, пул маблағларининг ноқонуний айланишига, коррупция ва порахўрликка ҳамда иқтисодиёт соҳасидаги бошқа жиноятларга қарши курашда таъсирчан воситалардан бири ҳисобланади.

(Давоми 2-бетда).

ҲУЖЖАТ ИМЗОЛАНДИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Япония молия вазирининг катта ўринбосари Такаюши Танигучи раҳбарлигидаги делегация вакиллари Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, макроиқтисодиёт ва статистика вазири Рустам Азимов билан учрашди.

Музокараларда Ўзбекистондаги иқтисодий ислоҳотлар жараёни, мамлакатимизнинг турли халқаро молиявий ташкилотлар, жумладан, Халқаро валюта жамғармаси, Осиё тараққиёт банки ва бошқа нуфузли муассасалар билан ҳамкорликда амалга оширилаётган дастур ва лойиҳалар хусусида сўз борди.

Томонлар истиқболда амалга оширилиши мумкин бўлган яна бир йирик лойиҳа — Гузор-Бойсун-Қумқўрғон темир йўли қурилиши борасида ҳам фикрлашиб олди. Узунлиги 200 километрдан ошадиган бу йўл мамлакатимиз учун жуда муҳим аҳамиятга эга.

Музокаралардан сўнг Япония ҳукуматининг "Асакабанк"ни хусусийлаштиришга кўмаклашиш мақсадида грант ажратиши тўғрисида икки мамлакат молия вазирликлари ҳамда ЕТТБ ўртасидаги Ҳужжат баёнот имзоланди. Ҳужжатга Ўзбекистон молия вазири Мамаризо Нурмуродов, Япония молия вазирининг катта ўринбосари Такаюши Танигучи ҳамда ЕТТБнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси раҳбари Кенжи Наказава имзо чекди.

Шу куни делегация вакиллари Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқаруви раиси Файзулла Муллажонов билан ҳам учрашди.

(ЎзА).

БУГУНГИ СОНДА

«Эй Ватандош, ишламаётган касса аппарати — миллий бюджетимизга қарши ишлайди. Унга бефарқлик — миллий тараққиётимизга бефарқлик, демакдир...» 2-бет

Қумқўрғонликлар бундан уч йил муқаддам велосипед заводини қурамиз, деб ният қилишганди. Лекин... 3-бет

Китоб — муқаддас нарса. Унга битилган ҳар бир сўз — гўёки бир мҳр. Шунинг учун ҳар ишига ҳар томонлама мусобатда бўлиш керак. 4-бет

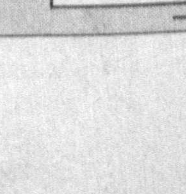

Таклиф биздан, ҳохиш сиздан... 5-бет

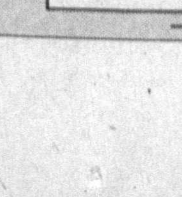

- STOP, қимирламанг, сиз пора олдингиз! 6-бет

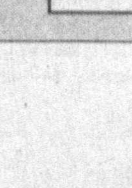

«... ўзбек халқи ҳам Японияни худди мен Ўзбекистонни севганим каби севиб қолади деган умиддаман.» 7-бет

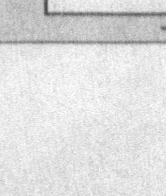

«ПРЕЗИДЕНТ КУБОГИ» жаҳоннинг энг номдор ракетка усталарини жам қилади. 8-бет

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

К.Мюррей самимий қабул учун Президентга миннатдорлик изҳор этар экан, келгусида ўзаро алоқаларимизнинг янги қирралари очилишига умид билдирди. Бу борада Ўзбекистон томони билан ҳар томонлама ҳамкорликка тайёрлигини маълум қилди ҳамда ўзаро сиёсий ва иқтисодий муносабатларни янада ривожлантиришдан икки мамлакат бирдек манфаатдорлигини қайд этди.

* * *

Президент Ислом Каримов Ҳиндистон Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Шарат Сабхарвалдан ҳам ишонч ёрлиғини қабул қилиб олди.

Ҳиндистон элчиси билан суҳбатда мамлакатларимиз ва халқларимизнинг тарихан муштарак жиҳатлари кўплиги қайд этилди. Бу муштараклик икки мамлакатнинг халқаро миқёсдаги кўплаб масалаларга муносабатлари яқинлигида ҳам намоён бўлиши таъкидланди.

Ислом Каримов элчини шарафли лавозимга тайинлангани билан қутлар экан, унинг фаолияти Ўзбекистон — Ҳиндистон муносабатларида муҳим ўрин топишига ишонч билдирди.

Элчи яхши тилаклари учун Президентга миннатдорлик билдириб, ўз мамлакати ҳукумати ҳамда Ўзбекистон раҳбариятининг ишончини албатта оқлашини, икки томонлама муносабатлар ҳар томонлама жадал ривожланавериши учун куч-ғайратини аямасдан меҳнат қилишини айтди.

* * *

Шунингдек, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовга Исроил Давлатининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Цви Коэн Литант ишонч ёрлиғи топширди.

Давлатимиз раҳбари Исроил элчисини ушбу шарафли ва масъулиятли лавозим билан қутлар экан, икки мамлакат ўртасида ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий алоқалар томонлар манфаатларига мос тарзда ривожланиб бораётганини қайд этди. Ушбу ҳамкорликни янада кенгайтириш йўлида Цви Коэн Литант самарали фаолият юритишига ишонч билдирди.

Элчи самимий қабул ва юксак ишонч учун Президентга миннатдорлик билдирди. Ўз фаолияти давомида мамлакатларимиз ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантириш учун қўлидан келган барча ишни амалга оширишга тайёрлигини маълум қилди.

* * *

Мамлакатимиз раҳбари Корея Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Ким Сонг Хвандан ишонч ёрлиғини қабул қилиб олди.

Мамлакатимиз мустақиллигининг илк давридан буён Ўзбекистон билан Жанубий Корея тенг манфаатдорлик ва ўзаро ҳурмат тамойиллари асосида кенг кўламли ҳамкорлик қилиб келади. Бу ҳамкорлик айниқса иқтисодий соҳада самарали кечаётир. Ўзбекистонда корейс ҳамкорларимиз билан биргаликда ташкил этилган ўнлаб корхоналар муваффақиятли фаолият юритмоқда. Улар орасида "ЎзДЭУавто"нинг Асакадаги автомобиль заводи ҳамда "Кабул текстайлз" компанияси билан тузилган бир неча йирик тўқимачилик корхоналарини алоҳида ажратиб кўрсатиш мумкин. Бу корхоналар ҳам иқтисодий тараққиёт, ҳам экспорт салоҳиятини ошириш борасида катта ютуқларни қўлга киритишимизда муҳим омил бўлмоқда.

Давлатимиз раҳбари элчидан ёрлиқни қабул қилиб олар экан, унга мамлакатимиздаги дипломатик фаолияти самарали кечишини тилади.

Ким Сонг Хван Ўзбекистон билан Жанубий Корея ўртасида ўзаро ҳамкорликни янада кенгайтириш йўлида хизмат қилиш ўзи учун шарафли вазифа эканини таъкидлади.

* * *

Покистон Ислом Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Муҳаммад Ахтар Туфайл ҳам давлатимиз раҳбарига ишонч ёрлиғи топширди.

Президент Ислом Каримов элчини янги шарафли лавозим билан қутлади. Элчининг Ўзбекистонда бошлаётган фаолияти мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва биродарлик алоқаларининг равнақ топишида муҳим аҳамият касб этишини қайд этди.

Муҳаммад Ахтар Туфайл Президент билдирган юксак ишончни самарали меҳнати билан оқлаяжагини айтди. Элчилик фаолияти мобайнида Ўзбекистон билан Покистон ўртасида тенг манфаатли ҳамкорликнинг янги қирралари пайдо бўлишига умид билдирди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Ўзбекистон давлат консерваторияси фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

(Давоми. Боши 1-бетда).

бир ой муддатда кадрлар тайёрлаш миллий модели асосида таълим жараёнининг узлуксизлиги ва изчиллигини ҳисобга олган ҳолда махсус мусиқа мактаблари, мусиқа академик лицейлари ва коллежлари, шунингдек мазкур йўналишлар ва ихтисосликлар бўйича кадрлар тайёрлайдиган олий ўқув юртлари, шу жумладан Ўзбекистон давлат консерваторияси учун Давлат таълим стандартлари, ўқув режалари ва дастурларини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

5. 2002/2003 ўқув йилидан бошлаб В.Успенский ва Р.Глиэр номидаги Республика ўрта махсус мусиқа мактаб-интернатлари негизида, улар фаолиятининг иқтисодий, ижтимоий ва бошқа шарт-шароитларини сақлаб қолган ҳолда Республика махсус мусиқа академик лицейлари ташкил этилсин. Мусиқий таълимни ва ўқитиш жараёнининг узлуксизлигини таъминлаш мақсадида, истисно тариқасида, ушбу академик лицейлар негизида мавжуд бошланғич ва ўрта мактаблар (интернатлар билан бирга) сақлаб қолинсин.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги Халқ таълими вазирлиги ва Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази билан биргаликда бир ой муддатда Республика махсус мусиқа академик лицейлари тузилмасини ва низомларини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

6. Ўзбекистон давлат консерваториясининг ноёб бинолари мажмуи мураккаб муҳандислик коммуникацияларидан зарур даражада фойдаланишни, улар техник ҳолатининг юқори даражада бўлишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузурида Бинолардан фойдаланиш дирекцияси ташкил этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги Молия вазирлиги билан келишган ҳолда бир ой муддатда Дирекция тўғрисидаги низомни ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги:

Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузурида ташкил этиладиган Академик лицейга 2002 йилги Давлат бюджетида белгиланган молиявий норманивлар асосида янги ўқув йилидаги жорий харажатлар учун, таълим соҳасида назарда тутилган маблағлар доирасида зарур маблағлар ажратсин;

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги тизимидаги ўқув юртлари учун 2002 йилги Давлат бюджети доирасида назарда тутилган маблағлардан 2002 йилда Давлат консерваториясини чолғу асбоблари, махсус театр жиҳозлари, ёруғлик-овоз кучайтириш аппаратлари, мебеллар, замонавий компьютер техникаси, ўқув-методик адабиётлар ва бошқалар билан таъминлаш, шунингдек чет элдан санъат соҳасидаги юқори малакали мутахассисларни жалб этиш билан боғлиқ харажатларни қоплаш учун фойдаланишга рухсат этсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Илмий-техника тараққиётини Мувофиқлаштириш Кенгаши Ўзбекистон давлат консерваторияси Илмий-тадқиқот маркази тадқиқотларининг илмий-методик йўналишларини Давлатнинг фан ва техника дастурлари рўйхатига киритсин ва 2002/2003 ўқув йилидан бошлаб устувор йўналишлар бўйича Давлат бюджетида фан соҳасига назарда тутилган маблағлар доирасида грантлар ажратсин.

9. Тошкент шаҳар ҳокимлиги бир ой муддатда:

Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳамда унинг ҳузурида ташкил этиладиган Иқтидорли болалар академик лицейи ва Малака ошириш факультети учун ётоқхона биноси ажратиб, унинг реконструкция қилинишини ва жиҳозланишини таъминласин; Ўзбекистон давлат консерваториясининг эски биносига (Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 31-уй) Ҳамза номидаги Тошкент мусиқа коллежини, шунингдек Республика "Маънавият ва маърифат" марказини жойлаштирсин.

10. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳ.Кароматов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 5 сентябрь.

Нуқтаи назар

Президент Ислом Каримовнинг 2002 йил 27 июнь куни эълон қилинган Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига табриги, Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузаси жамиятимизнинг барча соҳаларини демократлаштириш, мамлакатимизнинг халқаро ҳамжамият сафидан муносиб ўрин эгаллаши, умуман ўзбек демократияси тарихида муҳим воқеалар бўлиб қолиши, шак-шубҳасиздир. Чунки унда фуқаролик жамиятининг озиғи – камчиликларни очиқ танқид қилишнинг, плюрализмнинг ҳақиқий қиммати баён қилинди. Бу бежиз эмас, албатта. «Чунки ютуқни – ютуқ, камчиликни – камчилик, жиноятни – жиноят, хиёнатни – хиёнат, деб, ҳамма нарсани ўз номи билан аташ – том маънода демократик жамият матбуотининг ҳақиқий қиёфасини белгилаб беради».

Биз кўзлаган манзиллар

ёки фуқаролик жамияти ҳақида ўйлар

Демократия иқтисодиётни ҳам, санъатни ҳам, одамлар орасидаги муносабатларни ҳам тубдан поклайди. Масалан, ҳар бир корхона иқтисодиётига тўсиқ бўлаётган сабаблар очиқ танқид қилинади. Бартараф қилинади, демак, ривожланиш тезлашади. Муносабатларда риё эмас, ростгўйлик одатий ҳол бўлиб қолади. Фуқаролик жамиятида «Фалончи тўйида 100 кило гуруч дамлатибди, мен ундан камми?», «Фалончиникига 75 лаган сомса келибди, вой, менинг нимам кам?» қабилидаги ибтидоий мақтанчоқликларни айтсангиз, ҳатто болаларимиз ҳам ишонмай, уялиб қўядиган бўлишади. Зеро, Ўзбекистон — фуқаролик жамияти – зиёли жамият бўлади.

Ҳар бир жамият сиёсий ҳаётида содир бўлган жиддий бурилиш унинг ахлоқида, маънавияти, диди, қарашларида ҳам параллел содир бўлиши керак. Бу параллелликка эришса бўлади. Бироқ бу кўп, қатъий, тезкор маърифий ишларни талаб қилади. Бир кишини энг замонавий мода бўйича ясантириб, кийинтириб қўйиш учун 5 дақиқа кифоя. Бироқ уни замонавий, демократик фикрлатиш учун эса қатъий маърифатчилик бўлмаса, 5 кун ҳам, 5 ой ҳам, 5 йил ҳам камлик қилади. Чунки барча нарсаларда бўлганидек, тафаккурда ҳам инерция бор.

Ўзгарган тафаккур бу – ўзгартирилган тафаккур. Демократик тафаккур – қандайдир таъсирлар натижаси ўлароқ шу даражага кўтарилган тафаккур. Энди шундай саволни ўзимиз ўзимизга бериб кўрайлик: тафаккурни ўзгартирмай бозор иқтисодиёти, демократик жамиятни қуриб бўладими? Умуман, демократиясиз бозор иқтисодиёти, фаровон ҳаёт, умуман ТАРАҚҚИЁТ бўлиши мумкинми?

Албатта «Йўқ», дейсиз. Лекин «демократия» мавзусида ватандошларимиз билан суҳбатлашганимизда улар бу сўзнинг кўпроқ сиёсий, ҳуқуқий томонларини қайд қиладилар. Бу қарашларга ҳам қўшилган ҳолда биз фуқаролик жамияти моҳиятини маърифат, маънавият нигоҳи билан талқин қилишга жазм қилдик.

Маънавият ойнаси

Фуқаролик жамияти асосларини барпо этишнинг муҳим қисми – маънавият ва маърифат соҳаси эканлиги аниқ бўлди. Бу фикр амалий талқин қилинса, фуқаролик жамиятини барпо этиш доимий тамойилга, яхлит тизимга айланиши зарурлиги маълум бўлади. Бу тизим марказида эса маънавият, ахлоқ-одоб, маърифат каби ўлмас қадриятлар етакчилик қилмоғи керак. Шундай экан, бугундан бошлаб фуқаролик жамияти масаласини ҳаққоний равишда маънавият ва маърифат масаласи, дейиш мумкин. Чунки фуқаролик жамияти – ҳуқуқ, демократия, маънавият ва маърифат тантана қилган жамиятдир.

Ҳуқуқ ва маънавият — чегарадош мамлакатларга ўхшайди. Маънавият мамлакатининг чегараси бузилса, яъни инсоф, ўзаро ҳурмат-иззат, андиша, ҳалоллик одамни тарк этса, унинг бошқа одам билан ҳуқуқий муносабатлари бошланади. Чунки бир кишининг ҳуқуқлари бошқа одамнинг ҳуқуқлари чегараси бошланган жойда тугайди. Қонун кимнинг ҳақ, кимнинг ноҳақлигини адолат тарозисида ўлчаб беради. Уларнинг иккаласини ҳам маънавиятнинг покиза оламига қайтаради. Бузилган чегараларни тиклаб беради.

Жамиятда қонун устуворлигига ҳар бир киши, ташкилот томонидан ҳар куни, ҳар соатда амал қилинишига қандай эришса бўлади? Одамларни демократияга ўргатиш орқали. Қонунга ҳеч шубҳасиз, муҳокамасиз, ихтиёрий риоя қилиш натижасида жисмоний ва юридик шахсларнинг бир-бирларига муносабатларида эркин тенглик ва унинг натижасида фазилатлар урф бўлади. Бу ҳақда аллома О. Ницше: «Ахлоқийлик аввал қатъий талаб шаклида қўйилади. Унга риоя қилиш шартлиги учун бўйсуна бошлайдилар. Бироз ўтгач бу ихтиёрий одатга айланади ва охири у инстинкт даражасидаги оддий ва табиий, одамга ҳузур берувчи фазилатга айланади» дея таъкидлаган.

Миллий ўзликни англаш, ватандошлик туйғуси одамларни маънан бирлаштиради. Бир давлат фуқаролиги уларнинг маънавий бойлигини ҳимоя қилиб, ҳуқуқ, куч, қувват бериб туради. Назаримизда демократизм шахсга у ёки бу даражада хос бўлган фазилатлардан бири. Ҳар бир фазилат каби шаклланади, демак, шакллантирилади. Демократизмни универсал тушунсак, ўз мустақил фикрини эркин, тортинмасдан билдириш орамизда қанча тез урф бўлса, миллат шунча тез юксалади.

Аҳил миллат мезони

Демократия аҳил халқни — миллатга, миллатни дўстлар, қардошлар жамиятига айлантириб юборади. Бир ҳамқишлоғиникига, маҳалладошиникига келган ҳашарчиларнинг мақсад, нияти, бир-бирини қўллаб-қувватлаши, аҳиллиги, «соз»лиги қандай бўлса, аҳил миллат ҳам ўзини шундай тутади. Ҳашарга келган кишилар бир-бирига эркин муносабатда бўлади. Ҳар бир ишни эркин муҳокама қилишади. Чунки ҳар бир айтилган фикр яхши ниятда, умумий ишни енгиллатиш ниятида айтилади-да. Демак, аҳил, мақсади, тили, дили, иши бир миллатда демократия тез урф бўлади.

Демократия – янги фикр, янги ғоя, янги ташаббусларнинг оби-ҳаёти. Чунки барча замон ва маконларда эскича фикрловчилар кўп, янгича фикрловчилар кам бўлган. Янги фикр эски фикр билан доим курашда. Ҳозир ҳам.

Демак, инсониятнинг бугун эришган барча ютуқлари янги фикрларнинг қийналиб бўлсада, рўёбга чиққанидан. Ушалмаган армонларига эса эски фикрларнинг, консерватизмнинг туёқ тираб турганлиги сабабчи бўлган, дейиш мумкин экан.

Мамлакатимизда соғлом, бунёдкор демократизмнинг ҳомийси, энг жонкуяр тарғиботчиси – Президент Ислом Каримов. Қалбида виждони бор, ўзбекларга, Ўзбекистонга жони қайишадиган ҳар бир инсон буни дилдан тасдиқлайди. Энг яқин мисоллардан бири 9 май — Хотира ва Қадрлаш кунида Юртбошимизнинг ижодкорлар билан қурган дилкаш суҳбатлари, қолаверса Германия канцлери Герхард Шредер билан ўтказилган матбуот конференция бунга мисол. Ўшанда миллатимиз ҳам, бутун инсоният ҳам Президентимизнинг Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларининг тўртинчи ҳокимиятга тўла айлана олмаётганлигидан афсусланаётганлигини, журналист кадрлар малакаси ҳали Европа талаблари даражасида эмаслиги ҳақидаги фикрларини эшитди. Юртбошимиз айрим, демократик ислоҳотларга қарши «дўстона маслаҳат» берувчиларни танқид қилди. Германиялик журналист, сиёсатчилар ҳам илгари ўзларига айрим гуруҳлар томонидан «пишириб едирилган» Ўзбекистон ҳақидаги маълумотларнинг нақадар бемаза, сохта эканлигини билиб кетишди.

Бу танқид 2002 йил 29 августда ҳам янгради. Чунки яхши ниятли, амалий, конструктив танқид жамиятдаги нуқсонларни йўқотувчи аччиқ дорига ўхшайди. Таъми аччиқ – шифоси ширин. Шунинг учун сўз эркинлиги, хоҳлаган одам хоҳлаган фикрини очиқ айтишига эришмасак, Президентимиз образли қилиб тушунтирган тўсиқ, психологик марра, қўрқоқлик девори бизни фуқаролик жамиятига олиб борувчи йўлимизни тўсиб тураверади. Қолаверса, жамиятимиз энди оқни – қорадан, яхшини – ёмондан, дўстни – душмандан ажратиш иқтидорига эга. Ана шу фикрларга таянган ҳолда жамиятимизни ўзини-ўзи сафарбар қилишга, бирлашиб миллий иқтисодиётимиз юксалишини тезлаштиришга хизмат қиладиган бир амалий таклиф билдирмоқчиман. Сессияда иқтисодий ислоҳотлар ҳақида сўз кетганда бир муаммо тилга олиб ўтилди. Бу – касса аппаратларининг соз, мунтазам, ҳалол ишлаши. Бунга қандай ялпи эришса бўлади? Бунинг йўли Президентимиз маърузасида аниқ-тиниқ белгилаб берилди. Яъни ***жамоатчилик назоратини кучайтириш керак!*** Ана шу бунёдкор ижтимоий терапия усулини 2002 йил сентябрь ойидан бошлаб ишга тушириш керак. **Буни «Эй Ватандош, ишламаётган касса аппарати – миллий бюджетимизга қарши ишлайди. Унга бефарқлик – миллий тараққиётимизга бефарқлик, демакдир. Харид қилсангиз, касса чекини талаб қилишни миллий бурчим деб тушунинг. Акс ҳолда Ватан равнақига зарар келтирган бўласиз!»** деган шиорни барча савдо шохобчаларига илиб қўйиб, собит амалга оширишга киришмоғимиз керак. Ана шунда фуқаролик жамиятини қуришимиз ҳам, иқтисодиётимизни янада юксалтиришимиз ҳам, умуммиллий сафарбарлигимиз ҳам тезлашади, яққол кўзга кўрина боради.

Демократик тарбия

Биз кечаги — XX асрнинг демократик тарихини ҳам ўрганишимиз керак. Бошқача қилиб айтганда, XX асрда собиқ социалистик лагердан ташқаридаги озод миллатлар бугунги фуқаролик жамиятига эришмоқ учун фарзандларини – ҳозирги бизга замондош европаликларни қандай тарбияладилар? Ана шу педагогик саволга жавоб излаб топсак, биз Ўзбекистонда фуқаролик жамиятининг бугунги, эртанги камолига эришиш учун ажойиб намуналарни кўрамиз. Энг муҳими, бошқалар йўл қўйган хатоларни четлаб ўтамиз. Аслида боболари инсониятга илм ўргатган доно миллат шундай қилиши ҳам керак. Ҳозир биз бу қизиқарли мавзуга чуқур кириб бориш ниятида эмасмиз. Чунки «демократик тарбия», «Фуқаролик жамиятида одамларнинг хулқ-атвори» масаласи махсус ўрганилиши, ҳаётга жорий қилиниши зарур бўлган ўта жиддий масала. Шу сабабли биз мавзуимиздан чиқмаслик учун ушбу масаланинг умумий жиҳатларини ёритиш билан ўзимизни чеклашимизга тўғри келади.

XX асрда Европа, АҚШда «реформатик педагогика», «Янги тарбия», «Эркин тарбия»(Vom Kinde aus), «Экспериментал педагогика», «Ҳатти-ҳаракат мактаби», «Функционал педагогика», «Мактаб маҳалласи», «Меҳнат мактаби», «Характерни тарбияловчи мактаб»(Ф. Паркер), «Демократик тарбия»(С. Френэ), «Эркин ақлий меҳнат мактаби», «Янги танқидчилар», «Намунавий лицей», «Деворсиз мактаб», ҳатто «Ёввойи мактаблар» каби тушунчалар фаол ишлатилди. Улар болаларга бозор иқтисодиёти, кучли рақобатлар шароитида ўз кучига, ўз ақлига, ўз имкониятларига таяниб яшаш учун ўз ақли, кучи ва имкониятларини ривожлантириш йўлларини **ўргатишди, чиниқтиришди.** Бошқа кишиларга (қариндош-уруғ, таниш-билиш, ҳатто ота-онага ҳам) таяниш, суяниб яшаш, мансабга эришиш каби иллат тафаккурдан мутлақо чиқариб ташланди. Бу нима берди? Бу – ҳар бир йигит-қизни рақобатларга тўла ҳаётнинг курашлар майдонида чиниқиб киришга мажбур қилди. Ёшликдан ўз келажагини ўз қўли билан яратишдан бошқа йўл йўқ эканлиги билан юзма-юз қилиб қўйди. Буни кўрган ёшлар ҳеч ким «Ўқи!» демаса ҳам бор кучини, иродасини сарф қилиб ўқиди. Ҳеч ким «Янгилик ярат!» демаса ҳам янгиликлар ярата бошладилар. Чунки улар бозор иқтисодиёти, кучли рақобатлар шароитида фақат ўз кучига, фақат ўз ақлига, фақат ўз имкониятларига таяниб яшаш учун ўз ақли, кучи ва имкониятларини ривожлантиришга **ўргатилган, чиниқтирилган эдилар-да.** Бошқача қилиб айтсак, инглиз, немис, япон, корейс ёшлари ўзбекларнинг отахон шоири Ғафур Ғуломнинг:

Тақдирин қўл билан
яратар инсон,
Ғойибдан келажак
бахт – бир афсона!

деган ўгитларига амал қилиб ҳаммадан ўтиб кетдилар. Ўзларини ҳам, миллатларини ҳам, давлатларини ҳам шон ва шарафга буркадилар. Биз, ўзбеклар эса бу улуғ педагогик ҳикматга амал қилишга кечикиброқ, мустақиллик йилларидан бошлаб киришмоқдамиз.

Ҳали ҳам ёшлар тарбиясида «Худо ҳоҳласа, пешонангга берса....» деб ўғлимизнинг, ўзимизнинг ўрнимизга худони ишлатмоқчимиз, ё «Тоғанг фалон жойда ишлайди, айтган жойингга жойлаб қўяди», — деб ўғлимизнинг ўрнига тоғасини ишлатмоқчимиз.

Яқиндагина болаларга тарғиб қилинган бир манзара: икки қизча сув бўйида ўйнаб ўтиришибди. Шунда биттаси:

— Вой. Шиппакчанг оқиб кетяпти, Дилноза! — дейди. Дилноза:

— Шунга шунчами!? Эртага ойимлар яп-янгисини олиб берадилар! — дейди.

Мана шундай «меҳрибонлик»ларнинг рўёбга чиқиш йўллари қанча тез тўсила борса, Ўзбекистонда фуқаролик жамияти шунча кучая боради. Кўраяпсизми, Ватанимизда фуқаролик жамиятининг тақдири ҳар бир ўзбекнинг уйида бўлаётган гаплари, ниятларига ҳам нақадар боғлиқ экан-а!

Нима яхшилигини билиш учун ниманинг ёмонлигини, нима қилиш кераклигини билиш учун нима қилмаслик кераклигини билиш керак. (Л.Н.Толстой), дейишади алломалар. Энди ана шу тамойилни фуқаролик жамияти, демократик тарбия мавзуси билан боғлаб, ҳозирги айрим ўзбеклар хонадонларида содир бўлаётган манзараларни ғойибона кузатсак.

Мамлакатимизда демократик, фуқаролик жамиятини ривожлантиришда «оила, мактаб, маҳалла, айниқса уларнинг ҳамкорлиги улкан аҳамият касб этади деймиз, ё эшитамиз. Муҳтарам ватандош, сизни зериктирмаслик учун мисолни яна биргалашиб, ҳаётдан излайлик. Кўпчилигимиз — отамиз. Ўзбекмиз. Ўзимиз емай, бир-биримизга тўйлар қилиб едирамиз. Боламиз уйимизга келган бир уй меҳмоннинг олдида: «Ада, бугун ҳам ичиб маст бўласизми? деб завқ билан сўраса, «Жим бўл, беадаб» деб даласи, «Вой, нега ундай дейсан(ўйлайсан)?» деб ойиси биргалашиб уришамиз.

Меҳмонлар кетгач, қаттиқроқ дағдаға қиламиз. «Нега ундай (ўйладинг)дединг?» деймиз. Боламиз «Қандай (ўйлай) айтай?» деса, «Жим бўл» деб ўшқирамиз. «Мана бундай айтиш керак» деб ўргатмаймиз. «Жим бўл дедим» деймиз. Боламиз эса ҳайрон қолаверади.... Шундай қилиб ростгўй боламизнинг кўзлари билан қулоқларини уриштириб қўямиз.

Вақт ўтиб у кўриб-ўйлаётганини эмас, бизга ёқадиган гапни айтишга чиниқа боради. Буни боғча опасидан тасдиқлатиб, маҳоратини мактабда оширади. Мақтов олади. Дил билан тил эса, юз кўрмас бўла боради.

Риё фазилат тўнини кияди.

Боламиз улғаяди. Яхши топади, яхши яшайди-ю, уни йўқлаб келадиган одамларнинг ҳам унга ўхшашлигини сезиб қоламиз. Бизни совуқ тер босади. Дўстларингга ишонма. Сени тушириб кетади. Кўриниб турибди. Нияти ёмон, сирингни билдирма. Айтма. Сир бой берма. Дўстингдан қўрқ. «Дўстингдан топ деган ҳадис бор» деб ҳам юборамиз (Таъсир қилсин деб). Боламиз болаларига буни ўргатади... .

Ҳа. Узоқ йиллар давом этган тутқунлик, мустамлакалик бизга қулларга хос сифатларни сингдирди. Масалан, мутелик – андишалилик, назокатлилик либосини кийди. Ҳақиқатни очиқ, дадил гапириш – беадаблик, беандишалик деб аталиб келинди. Ваҳоланки демократизм – яхши ниятли ростгўйлик. Яхши ниятли ёлғончилик эмас. Агар биз болаларимизни ростгўй, айтган сўзи билан иши бир хил йигит – қизлар этиб тарбияламасак уларга ёмонлик қилган бўламиз. Чунки бошқа миллатлар, айниқса Европа ёки американлик тадбиркорлар ёлғон (ҳатто энг яхши ниятда) гапирувчилар билан бизнесни режалаштирмайди. Инвестиция киритмайди. Ишонмайди. Мақтаб-мақтаб... кетаверади. Чунки озод одам ёлғон гапирмайди. Демократик жамиятда ёлғон гапиришга ҳожат қолмайди. Геометриядан ҳам маълум-ку: энг яқин чизиқ бу тўғри чизиқдир.

Хуллас, мамлакат мактабларида «Мустақил фикрлаш» машғулотларининг жорий қилиниши жуда хайрли бўлди. Энди зудлик билан барча таълим муассасалари, ташкилотлар маънавий-маърифий ишлар режаларига «Демократик тарбия» йўналишини киритиш керак.

Талабда натижа бўлсин

Албатта фуқаролик жамияти масаласи — бизнинг келажагимиз масаласи. Демак, бу борада улкан ишлар режалаштирилади, дастурлар тузилади. Бу Дастур юзаки бажарилмаслиги, тадбирлар фоизлар ҳисоботи бўлиб қолмаслиги учун нима қилмоқ керак бўлади?

Топшириқни шундай бериш керакки, ҳисобот, тадбирлар сони билан қутулиб бўлмасин. Талаб қандай бўлса, ижро ҳам, ишнинг натижаси ҳам шундай бўлади. Демак, талабда натижа акс этиши керак. Ана шунда биринчидан, янгиланган талаб янги натижани, даражани юзага чиқаради. Фуқаролик жамияти тез ва соз қурилади. Иккинчидан, аниқ натижа ўрнига ҳисоботларда тадбирлар, «олиб борилган ишлар» рўйхати келса, у ўзига қўл қўйган раҳбарнинг эскича фикрлашини тасдиқловчи ҳужжат бўлади. Чунки қаерда иш эскича кетаётган бўлса, демак у иш эскича фикрловчилар қўлида бўлади.

Муҳаммад ҚУРОНОВ,
педагогика фанлари доктори.

«Жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялаш тизимини босқичма-босқич жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига

ШАРҲ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шуни таассуф билан эътироф этиш кераккки, бизда коррупция ва ғайриқонуний даромадларга, савдо-воситачилик фаолияти натижасида тушадиган нақд пулларни яширишга қарши қатъий кураш олиб бориш зарурлиги тўғрисида кўп гапириладию, аммо айни вақтда жаҳон амалиётида ҳамма томонидан қабул қилинган механизмни жорий этиш бўйича аниқ-равшан чоралар кўрилмаяпти. Бундай механизм порахўрлик пайини қирқиб, яширин иқтисодиёт учун замин яратаётган, банкдан ташқари пул айланишини таъминлаётган барча манбаларни тугатишга ёрдам берган бўлур эди.

Шуни ҳисобга олиш зарурки, даромадларни декларациялашни жорий этмай, фуқароларнинг ўз даромадлари ва уларни олиш манбалари тўғрисидаги маълумотларни ихтиёрий равишда тақдим этишнинг барқарор тизимини вужудга келтирмасдан, шунингдек ўз даромадлари ҳақидаги маълумотларни тақдим этишдан бўйин товлаётганларни жазолаш чораларини пухта ишлаб чиқмай туриб коррупция ва яширин иқтисодиётга қарши кураш борасидаги ишларни тасаввур қилиш қийин.

Айни шу боисдан, бундай ишларнинг жами қонун ҳужжатларига, ҳуқуқий меъёрларга таянадиган тараққий этган мамлакатларда таркиб топган тажрибадан келиб чиққан ҳолда бизнинг республикамизда ҳам худди шундай тизим фаоллик билан яратилиши лозим.

Бундан ташқари, бозор муносабатларига ўтиш туфайли аҳоли учун ўз қобилиятларини яна ҳам кенгроқ намоён этиш, ўзини иқтисодиётнинг турли соҳаларида юзага чиқариш ҳамда турли қонуний манбалардан даромад олиш имкониятлари очилади.

Республикада хусусий тадбиркорликни рағбатлантириш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, иқтисодиётни эркинлаштириш, меҳнатга ҳақ тўлашдаги чеклашларни бекор қилиш, корхоналарнинг хўжалик фаолиятига давлат ва назорат идораларининг аралашувини камайтириш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Буларнинг ҳаммаси одамлар учун фаол меҳнат қилиш ва ўз меҳнати билан кўпроқ пул ишлаб топиш имкониятини яратишга қаратилгандир. Шу муносабат билан аҳоли даромадларини ҳисобга олиш, даромадларнинг қонунийлигини ҳамда солиқлар бекаму кўст тўланганлигини назорат қилиш механизмини такомиллаштириш долзарб вазифа бўлиб қолмоқдаки, бу ҳам даромадларни декларациялаш тизимини жорий этиш зарурлигини тақозо этади.

Айни пайтда, фуқароларнинг шахсий мулкига тажовуз қилиш ёки уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини чеклаш каби фактларга барҳам бериш мақсадида Фармонда шу нарса белгиланганки, даромадларни декларациялаш механизмини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш чоғида фуқароларнинг конституциявий ва мулкий ҳуқуқлари бузилишига, уларнинг даромадлари ва мол-мулки миқдорлари тўғрисидаги маълумотлар ошкор этилишига, фуқароларнинг хусусий турмушига аралашишга ҳамда бошқа суиистеъмолчиликлар ва ҳуқуқбузарликларга қатъиян йўл қўйилмайди. Мансабдор шахслар жисмоний шахсларнинг даромадлари ва мол-мулки билан боғлиқ ахборот ҳамда ҳужжатлардан фойдаланиш тартибини бузган ҳолларда улар жавобгарликка, ҳатто жиноий жавобгарликка ҳам тортиладилар.

Шунинг учун даромадларни декларациялаш бутун тизими қонунчиликка асосланади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига тегишли тузилмалар ва мутахассисларни жалб этган ҳолда "Жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромадини декларациялаш тўғрисида"ги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиб, Олий Мажлисга киритиш топширилди.

Даромадларни декларациялаш тизимини яратиш бўйича чет эл тажрибасини чуқур ўрганишни, аҳолини тегишли тарзда тайёрлашни, зарур қонунчилик ва меъёрий негиз қабул қилинишини, бутун бир ташкилий чора-тадбирлар мажмуи амалга оширилишини талаб этишини ҳисобга олган ҳолда уни 2002-2005 йилларда босқичма-босқич жорий этишга қарор қилинди.

Шу билан бир вақтда солиқ органларига жисмоний шахсларнинг даромадларини декларациялаш тизими жорий этилгунга қадар фуқароларнинг даромадларини ихтиёрий равишда декларациялаш тизимини пухталаштириш бўйича танлаб олиш йўли билан тажриба тариқасида иш олиб бориш, шунингдек уларнинг жавобгарлик чораларини, жумладан зарур маълумотларни тақдим этмаганлик ва даромадларни жўрттага яширганлик учун қонунчиликда кўзда тутилган жазоларни қўллаш чораларини белгилаш ҳуқуқи берилди.

Шуни қайд этиб ўтиш керакки, ҳозирги вақтда амалдаги қонунчиликка мувофиқ жисмоний шахслар асосий иш жойидан ташқарида олаётган даромадлар, шунингдек жисмоний шахс томонидан уни якка тартибдаги тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтказмаган ҳолда бир марталик операциялар (савдо, иш, хизматлар)ни амалга оширишдан оладиган даромадлари декларация қилиниши лозим.

Фармонда кўрсатиб ўтилганидек, фуқароларнинг ўз жамғармаларини банкларга қўйишни рағбатлантириш, пул маблағларининг банкдан ташқари айланишини камайтириш чоралари амалга оширилишини таъминлаш мақсадида, фуқароларнинг республика тижорат банкларидаги депозит ҳисобварақларига қўйиладиган нақд маблағлари декларация қилинмайди ва уларнинг келиб чиқиш манбаларини тасдиқлаш талаб этилмайди.

Солиқ идораларини ахборот билан таъминлашни яхшилаш учун 2003 йилнинг 1 июлига қадар Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузурида жисмоний шахслар томонидан тақдим этилган даромадлар (даромад манбалари) тўғрисидаги декларацияларни қайта ишлайдиган Марказни ташкил этиш, уни зарур техника билан жиҳозлаш кўзда тутилади.

Республикада жисмоний шахсларнинг жами даромадини декларациялаш тизими жорий этилиши даромадларни ошкоралаштириш имконини беради, яширин иқтисодиёт йўлига ғов солиб хусусий тадбиркорликни ривожлантириш учун яна ҳам қулайроқ шарт-шароитларни яратишга кўмаклашади, цивилизациялашган бозор муносабатларини шакллантиришнинг объектив ва зарур шарти ҳисобланади.

МАТБУОТ ВА ХАЛҚАРО ҲАЁТ

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида "Ўзбекистон ва ҳозирги замон халқаро сиёсати" мавзуида икки кунга мўлжалланган амалий семинар бошланди. Унда халқаро ва ижтимоий-сиёсий мавзуларни ёритувчи журналистлар ҳамда мутахассислар иштирок этмоқда. Ушбу тадбир Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институтида шу йил 30-31 июль кунлари ўтказилган халқаро мавзуларни ёритишга ихтисослашган журналист ва мутахассислар иштирокидаги семинарнинг мантиқий давомидир.

Семинарда Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат маслаҳатчисининг ўринбосари А.Мелибоев оммавий ахборот воситаларида хорижда рўй бераётган воқеаларни холисона ва айниқса, халқаро майдон, минбарларда Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатини тезкор ва таҳлилий ёритиш зарурлиги ҳақида сўз юритди.

Шунингдек, глобаллашув, Марказий ва Жанубий Осиёда хавфсизлик муаммолари, халқаро терорчиликка қарши курашда ҳамкорлик, Буюк Ипак йўлининг геосиёсий ва иқтисодий аҳамияти, истиқболлари ҳақидаги маърузалар тингланди.

Бугун семинар ўз ишини давом эттиради.

Ўз мухбиримиз.

Обрў масъулияти

«... Биринчи навбатда туман ҳокимлари шартнома мажбуриятларининг бажарилишини қаттиқ назорат қилишлари керак. Токи ҳар бир оилавий пудратчи, ҳар бир фермер етиштирилган ҳосилдан ўз улушини олсин.

Бу билан раҳбар – ҳоким савоб ишга қўл уради, адолатни таъминлашга хизмат қилади, охир-оқибатда унинг одамлар ўртасида обрў-эътибори ортади». Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилнинг биринчи ярим йиллиги якунларига бағишланган мажлисида Президентимиз айтган бу гаплар нақадар ҳаётий эканлигига Қарши туманида бўлганимизда яна бир карра иқрор бўлдик.

Абдураим Ёқубов шу тумандаги Собир Раҳимов номли хўжаликда оилавий пудратчи бўлиб ишлайди. Яқинда у билан «ҳорманг, бор бўлинг» дейишга тўғри келди.

— Тўй олдидаман, — дейди у бошидаги дўпписини олиб, юзини елпиганча, — Бурҳон ўғлимнинг уйини тушириб беришим керак.

— Ҳамма нарса етарлими? — сўрайман ундан. — Ё...

— Худога шукр, — дейди у мамнуният билан. — Ҳамма нарса етарли. Шундай деганча юзидаги терни кафти билан сидириб, гурунг беради.

— Бу йил 6 гектар ерга ғалла экиб, 76,4 центнердан ҳосил олдим. Шартномада кўрсатилганидан зиёдаси, яъни 12 тонна дон ўзимизда қолди. Бултур шу ердан 43,6 центнердан пахта берувдим. Шунинг эвазига ёғ, кунжара, шелуха олдим. Ҳўкиз билан қўчқорни шунга боқиб семиртирдим. Ундан ташқари томорқагаям у-бу нарса экканман. Помидорим эрта пишади. Ҳар йили шунинг ўзидан 500-600 минг сўм топаман. Бўлмаса ўғлимга уй сололармидим. Мен сизга айтсам, хўжалигимизда ҳисоб-китоб немисларникидан кам эмас. Раисимиз ҳисобга жуда қаттиқ. Сув, ўғит, техника деб чопмаймиз. Буни ташкил қилиш раиснинг, мутахассисларнинг иши. Биздан фақат ишлаш... Ишлаяпмиз, шунга яраша ҳақимизни оляпмиз.

Шокир Эминов ҳам шундай гапни айтди. Айтишича, бу йил 72,2 центнердан дон етиштирибди. 24 тоннаси ўзига тегибди.

— Раисга гап йўқ, — дейди у. — 10 йилдан бери бирга ишлаб, бир-биримизни тушуниб кетганмиз. Бировнинг хақи бировга ўтмайди. Ҳамма нарса ҳисоб-китобли, чек бор. Харажат ҳам, фойда ҳам маълум. Босган қадами фойда келтирадими ё зарар. Буни ҳамма пудратчи билади. Агар пудратчи харажатни тежаса, ортгани ўзиники. Яхши ишласа, дивиденд ҳам, натурага маҳсулот ҳам олиши аниқ. Устама ҳақ ҳам тегади. Бу нимадан? Шартнома амал қилаётганидан. Ҳа...

Суюн Абдиевнинг Собир Раҳимов номли хўжаликка раис бўлганига 11 йил бўляпти. Юриш-туриши, кийиниши жуда оддий. Ниҳоятда камсуқум. Новчадан келган, доим дўппи кийиб юрадиган, қиррабурунли, ўнг чаккасида афғон ярасининг изи қолган. Бу одамни туманда ҳам, вилоятда ҳам талабчан, қаттиққўл раҳбар сифатида билишади. Сўм эмас, тийинга ҳам талашади, дейишади.

— Пудратчига ишлаш учун шароитини яратиб берганмиз, — дейди Суюн Абдиев. — Уни қил, буни қил, деб бошини қотирмаймиз. Тўғри, мутахассисларимиз тавсия беришади. Сўз бердингми — бажар, деймиз. Аввало, ўзимиз шунга амал қиламиз. Худога минг қатла шукр ишимиз ёмон эмас, 201 миллион сўм соф фойда олганимиз учун бултур 30 миллион сўм дивиденд сифатида берилди.

— Демак сизларда шартномага қатъий амал қилиняпти. Шундайми? – раисга синовчан боқамиз.

— Албатта. Энди пастдан талаб кучаймоқда. Оилавий пудратчи ҳамма нарса шартнома бандларига мувофиқ бўлишини талаб қиляпти. Яна бир нарса. Бизда рақобат муҳити пайдо бўлди. Рақобат бўлса ўсиш, ўзгариш бўлади. Бу аниқ. Бултурги пахтамизнинг ҳар тоннасидан 35,5 фоиз тола чиқди. Сифатли тола етказиб берганимиз учун 500 тонна устама олдик. Натижада 200 миллион сўм соф фойда кўрдик. Бу йил шартномадаги ғаллани 16 иш кунида давлатга етказиб бердик. Режадан ошиқча 732 тонна дон топширдик. Ҳосилдорлик 60 центнер, ялпи ҳосил 5000 тонна, соф фойда 200 миллион сўм бўлди.

Бундан ким наф кўряпти? Аввало, оилавий пудратчи. Шунинг учун уларнинг ўзлари билиб ишини қилишади. Раис ташкилий ишларни қилиб берса, бас. Юз ёруғ бўлади.

Бу Қарши туманидаги битта хўжаликдаги гап. Шунисиям борки, тумандаги ҳар битта хўжалик раҳбарини тумандагина эмас, вилоятда ҳам билишади, тан олишади, ҳурмат қилишади. Бу бежиз эмас. Уларнинг ҳар бирининг ўзига хос феъл-атвори, иш услуби бор. Лекин ҳаммасига хос муштарак жиҳат бор. У ҳам бўлса, шартномага қатъий амал қилишларидир. Шунинг учун ҳар йили бу туманда оилавий пудратчилар, фермерлар тонна-тонналаб ғалла, кунжара, шелуха, ёғ олишади. Мана нима учун Қарши тумани ҳар йили пахта, ғалла шартнома режаларини вилоятда биринчи бўлиб бажаради.

— Президентимиз айтганидек, ҳосилнинг тақдири одамларнинг рағбати ва манфаатига боғлиқ, — дейди туман ҳокими, Олий Мажлис депутати Сайфулла Хайруллаев. — Шунинг учун биз анчадан буён ички шартномага қатъий амал қилиб келяпмиз. Мана бу йил ҳам 62798 тонна дон ишлаб чиқардик. Шунинг 41826 тоннасини давлатга сотдик. 15 минг тонна донни оилавий пудратчиларга бердик. Ҳар йили шундай қилиб келяпмиз. Шунинг учун бизда шовқин-сурон, мажлисбозлик, асаббузарлик йўқ. Ҳар ким ўз ишини билиб қилади.

Сайфулла Хайруллаев унчалик гапга чечан эмас. Гапнинг лўндасини айтади-қўяди. Унинг яхши одати бор. Ҳеч қачон «мен» демайди. Кўпнинг гапини эшитади, маслаҳатини олади. Шунга қараб иш тутади. Шунинг учунми, туманда ишчанлик муҳити юзага келган.

Оилавий пудратчи раисга, раис уларга, ўз навбатида ҳоким раисларга, раислар ҳокимга қаттиқ ишонади. Бу ишонч йиллар давомида юзага келган. У тобора мустаҳкамланиб бормоқда.

— Бир-бирига ишонч, ҳамжиҳат бўлиб ишласа, шартнома бандларини бажарса, олган тупроғи олтин бўлишига энди ҳамманинг кўзи етиб турибди, — дейди Сайфулла Хайруллаев. — Масалан, шу йил туманимизда биргина ғалланинг ўзидан 1 миллиард 635 миллион 263 минг сўм фойда кўрдик. Шу пул оилавий пудратчиларнинг чўнтагига киради-да. Шундай бўлгач, улар тўй қилмай, улар уй қурмай, улар машина олмай, ким олсин. Ахир биз ҳеч кимдан кам эмасмиз, ҳеч кимдан кам бўлмаймиз. Ҳали кўрасиз, беш-олти йилдан кейин қишлоқларимиз қандай бўлишини. Эҳе...

Ҳа, шунинг учун ҳам Қарши тумани эл оғзига тушмоқда. Нега туман ҳокимидан тортиб, хўжалик раҳбаригача — бари-барининг эл аро обрў-эътибори катта? Сабаби — битта. Ички шартнома шартлари қатъий бажарилмоқда. Раҳбарларнинг сўзи билан иши бир. Мана сизга обрўнинг шарти. Қани энди ҳамма ҳам шуни англаб етса. Унда пудратчилар, фермерларга «шартномадан ташқари яна 8 фоиз, 15 фоиз ғалла берасан» дейиш бориб турган субутсизлик эканлигини улар тушунган бўлардилар. Режани ошириб бажарган ҳолда оилавий пудратчига шартномада кўрсатилганидан ошиқча ғаллани бермаслик кимга обрў келтиради? Бу ҳақда ҳар бир масъул раҳбар ўйлаб кўрса зиён қилмайди.

Нарзулла РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

... қўл — ботир

Қумқўрғонликлар бундан уч йил муқаддам велосипед заводини қурамиз, деб ният қилишганди. Аммо орзулари амалга ошмасдан қолиб кетди. Яъни завод... қурилмади. Лекин... қараб ҳам турмадилар.

Тумандаги «Сурхончигит» корпорацияси 1998 йилда Грециянинг «Емкат» фирмаси билан низом жамғармаси 575 минг АҚШ доллари қийматида қўшма корхона қурди. Ҳозир йилига 5 минг тонна туксизлантирилган ва капсулаланган уруғлик чигит ва 15 минг тонна уруғлик дон ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган корхона гуруллаб ишлаб турибди.

«Олтин бошоқ» масъулияти чекланган жамият аҳлининг ҳам нияти катта. Корхонага хориж сармояси жалб этиб, қўшма корхона қурмоқчи. Туманда бундай ижобий ишлар кўп. Масалан, Қумқўрғон улгуржи чакана «Матлуботсавдо» ҳиссадорлик жамияти музқаймоқ ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. «Эскимо» деб аталадиган Италиянинг Катобрига компаниясида ишлаб чиқарилган технологик линия соатига 100 килограмм музқаймоқ тайёрлайди. Татиб кўрсангиз, шунчаки музлатилган қаймоқ эмас, ростакамига, энг тотли қаймоқ экан, дейсиз.

— Бунақа технология вилоятда ягона, — дейди цех бошлиғи А. Худойназаров. — Маҳсулот таннархи арзон. Лекин тўла қувват билан ишлатилса, бир кунда сал кам бир миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, савдога чиқарилиши мумкин.

Завод табиийки, ўзидан ўзи қурилгани йўқ. Вилоят «Матлуботсавдо» ҳудудий акциядорлик компанияси ташаббускорларни қўллаб-қувватлади.

Бу жамоанинг тўртинчи ишлаб чиқариш тармоғи. Энди музқаймоқ учун вафлили стаканлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш устида бош қотиришмоқда. Амалда кўз қўрқоғу қўл — ботир, деган нақлнинг беҳуда айтилмаганини таъкидламоқдалар.

Очиғи, Қумқўрғон тумани иқтисоди вилоятда ўртача. Бюджетта боқимандалик камаймаган. Биз юқорида қайд этган тадбиркорлар сафи кенгайиб борса, велосипед ишлаб чиқариш ҳам қийин бўлмай қолади. Шунда табиийки, туман аҳолисининг фаровонлиги янада ошади.

Олимжон УСАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Нурафшон»да нима етишмайди?

Чустликларнинг пахта тайёрлаш шартномавий режасини сўнгги бор адо этганларига олти йил бўлди. Туманда тармоқдаги ислоҳотларнинг кечиши оғир бўляпти. Ҳар хўжаликда ҳар хил ҳолат. Масалан, «Ўзбекистон» ширкат хўжалиги бултур режани 8 октябрь куни туманда биринчи бўлиб уддалаган бўлса, унга қўшни бўлган «Нурафшон»да терим ноябрь охиригача давом этса-да, хирмон бут бўлмади, 89 фоизда қолиб кетди. Ваҳоланки, ҳар икки хўжаликнинг ер, сув шароити бир хилу, натижаларда тафовут катта. Нега?

Хўжалик юритиш самарадорлиги иқтисодий кўрсаткичларда зоҳир бўлишини ҳисобга олсак, «Ўзбекистон»нинг пировард натижалари кўнгилни кўтаради. Масалан, ўтган деҳқончилик йилини пахтакорлар гектаридан 29 центнердан ҳосил кўтариш билан якунладилар. 1050 тонна хомашёнинг 82 фоизи биринчи навга ўтди. Режа бажарилгани боис пудратчилар мўмайгина даромад, бунга қўшимча 44 тонна пахта ёғи, 152 тонна кунжарага эга бўлдилар. Кўпчилик пудратчилар ҳамёни тўлиб қолди. Жумладан, 2,5 гектар ерда деҳқончилик қилган Тоҳир Бозоров оиласи йил давомида 209 минг сўмга ишлади, йил якуни бўйича 10,5 минг сўм қўшимча ҳақ, 275 килограмм пахта ёғи, 950 килограмм кунжара, 850 килограмм чигит пўчоғи олиб, рўзғорининг кам-кўстини тўғрилади, ортганига чорва қилди. Астойдил меҳнат қилиб, юқори манфаатдорликка эришаётган бундай кишилар кўп. Хўжаликдаги ғаллачиликни олайлик. Бу соҳада ҳам ўсиш кузатиляпти. 2001 йилда гектаридан 33 центнердан дон олинган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткич 45 центнерга етди. Шартномадан ортиқ етиштирилган ҳосилнинг 200 тоннаси иш ҳақи учун тарқатилди, 100 тоннаси пудратчиларга иш ҳақи сифатида берилди. Жумладан, Шарофат Халилова 10 гектар ғаллазордан 35 ўрнига 46 центнердан ҳосил олгани учун хўжалик нақд 11 тонна буғдойни унинг уйига тўктириб берди.

— Ўзгаришларнинг бари одамларнинг ерга муносабати яхшиланаётгани, қолаверса, хўжалик ва пудратчи ўртасидаги шартномага алоҳида мажбурият сифатида қаралаётганидан. Иккинчи томони, деҳқончилик маданиятига қатъий риоя этиб, ҳар бир агротехник тадбирнинг вақтида ўтказилаётганлигида, – дейди бошқарув раиси Маҳаммаджон Маҳмудов.

Раиснинг гапида жон бор. Чиндан ҳам пудратчидан пировард натижани талаб қилиш учун унинг олдидаги мажбуриятни тўла-тўкис бажариш бошқарувнинг доимий эътиборида бўлди. Техника айтилган вақтда дала тепасига етиб борган бўлса, бош мироб керак пайтда уларни сув билан таъминлади. Экинзорлар соф ҳолдаги 75 тонна азотли, 56 тонна фосфорли ўғит билан тўйдирилди. Қатор оралари олти-етти марта культивациядан чиқарилди.

– Ҳар бир пудратчининг қўлида чек дафтарчаси бор, – дейди бош иқтисодчи Расулжон Умрзоқов. – Бажарилган иш меъёри ва сифатига қараб йиртиб беришади уни. Ҳаммаси ҳуқуқини яхши билади. Қўл учида қилинган ишга, керак бўлса, ҳақ тўлашмайди. Мана, бултур механизатор Солижон Бўронов, Шуҳрат Бозоров пудратидаги 5 гектар ерни меъёридагидан анча саёз юмшатган экан, чек йиртиб бермабди. Ўшанда механизатор ёнилғи сарфига куйиб қолди.

Тажриба, таққос, таҳлил

Бу гапларни эшитиб, «Ўзбекистон» ширкат хўжалигида ерлар самарадорлиги кўтарилишида пухта ҳисоб-китоб, ҳар бир юмуш устидан назорат, агротехника қоидаларига асосланган деҳқончилик асосий омил бўлаётганини англаб олади, киши.

Агар иш шу тартибда олиб борилганда қўшни «Нурафшон» хўжалигида йил 24 миллион сўм зарар билан якунланмаган бўларди. Бултур бу ерда гектаридан 26,8 ўрнига 23 центнердан пахта етиштирилди. Ҳосилнинг тўртдан бир қисми тўртинчи, бешинчи навларга сотилди. Бир гектар ерда пахта етиштириш харажати 246875 сўм, даромад эса 195921 сўмга тўғри келди. Режа аро йўлда қолгач, ҳамёнда барака бўлармиди? Жорий йил бошида хўжаликнинг иш ҳақидан қарзи 9 миллион 268 минг сўмга етди.

Дурустроқ назар солган кишига «Нурафшон»даги қолоқликнинг илдизи ислоҳотлар номигагина ўтказилаётганлигида эканлиги ойдинлашади. Энг аввало, бултур бошқарув пудратчиларни танлашда адашди. Бўлмаса, пахта майдонлари тақсимлаб берилган 150 пудратчининг 55 нафари шартномани барбод қилармиди? Қаранг, 2 гектарли майдонни тасарруфига олган Равшан Йўлдошев ва Инъомжон Қодировлар 11-13 центнердан пахта етиштиришибди-я. Ана сизга ерга эгалик ҳисси. Ахир, бу Чустдай ҳар қарич ер тиллога тенг туманда экинзорнинг умрини беҳуда ўтказиш, уни увол қилиш эмасми?

Мутахассисларнинг айтишларича, ғўза парваришидаги ўзибўларчилик, агротехника қоидаларини мутгасил бузилганидан экин кечга тортибди. Жумладан, бу ерда қатор ораларини «Ўзбекистон»дагидан бир неча марта кам юмшатилган. Биринчи комплекс ишловни қўшнилардан 25 кун чўзиб юборишган. Ўтган йилнинг 23 июлидаги маълумотларида ёзилишича, 57 гектар ўсимлик ривожланишидан орқада қолиб, 51 гектар майдон ўта чанқатиб қўйилган. Ҳар уч культиватордан бири ишламаган. Айрим пайкалларда кўчат қалинлиги гектарига 90-95 мингдан ошмаган. Ана шундай камчиликлар туфайли сентябрь ойига келиб пахта атиги 54 фоиз очилган. Оқибатда теримга тушиш кечикиб, «Ўзбекистон»дагидан 20 кун орқага чўзилиб кетган. Тўғри, бунинг учун бош агроном Неъмат Ризаев ва бош муҳандис Эркин Тўйчиевлар вазифасидан бўшатилдилар. Бироқ, бу билан бултур бой берилган имкониятни қайтариб бўлармиди?

Кўриниб турибдики, тадбиркорлик, мустаҳкам шартнома интизоми, куч ва имкониятлардан оқилона фойдаланиш уларнинг бирига муваффақият келтирган бўлса, ерга нисбатан хўжасизлик, экин парваришидаги нўноқлик ва талабчанликнинг йўқлиги бошқасини қолоқлик сари етаклади.

Яқинда ҳар икки хўжалик далаларида бўлдик. «Нурафшон»да ҳам мутахассис ва пудратчилар ўтган йил сабоқларидан етарли хулоса чиқариб олганлигига ишонч ҳосил қилгандек бўлдик. Янаям аниғини йил охирроғида — хирмон тиклаш пайтида биламиз.

Қудратилла НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қовун сайли

Гулистондаги Марказий маданият ва истироҳат боғида анъанавий қовун сайли бўлиб ўтди. Қовун сайлига Сирдарё вилоятининг барча туман ва шаҳарларидан машҳур Мирзачўл қовунлари ва тарвузларининг ажойиб ва бетакрор лаззатининг қадрига етувчи минглаб кишилар тўпланди.

Полизчилар баҳсида биринчи ва охиргилар бўлмади — татиб кўрилган барча дашт неъматлари бош совринлар олди. Бу совринлар ушбу байрам қатнашчиларининг кулгу ва эзгу тилаклари бўлди.

Т. АҲМАДАЛИЕВ,
ЎзА мухбири.

Муносабат

Кичик корхоналар кўпайса...

Юртбошимиз Вазирлар Маҳкамаси йиғилишидаги маърузасида кичик ва ўрта бизнесни ҳамма жойда ва ҳар томонлама ривожлантириш энг муҳим вазифа эканлигини яна бир карра таъкидлади. Илгари Томди туманида ҳам бу борада оқсоқлик яққол сезиларди. Бугунги кунда эса биргина Жабай Балимонов номли ширкат хўжалигида 5 та кичик корхона ишлаб турибди. Яқинда улар сафига «Оқ эрка» хусусий фирмаси ҳам қўшилди. Бўшаб қолган эски бино таъмирланиб, зарур тўқув ва тикув жиҳозлари ўрнатилди. Қоракўл тери қайта ошланиб, чўпон-чўлиқлар учун иссиқ кийим-бош тикиш йўлга қўйилди. Харидоргир маҳсулот ҳаммага керак. Қарабсизки, бир ойдаёқ 5 миллион сўмликдан ортиқ тўн, тумоқ, телпак, маҳси, қўлқоп каби иссиқ кийимлар чорвадорлар қўлига тегди.

— Гилам, кигиз, турли пояндозлар тайёрлашга ҳам киришдик, — дейди корхона раҳбари Абдухолиқ Бахтибоев. — Маҳаллий хомашё етарли. Қоракўл тери ва жунни турларга ажратиб, маҳсулот сифатини яхшилашга эришдик. Раҳима Буканова, Ақшагул Аленова, Гулзира Иноятова, Роза Абишева, Фотима Элмуродова каби чеварлар қўлида сайқал топаётган кийим-кечаклардан нуқсон топиш мушкул. Йил охиригача 100 миллион сўмлик маҳсулот тайёрламоқчимиз.

Айни пайтда «Аяққудуқ» ва «Бирлик» ширкат хўжаликларида ҳам «Шарқ», «Саратон», «Тоғли» каби кичик корхоналар фаолият кўрсатмоқда.

— Туманимизда кичик ва ўрта бизнес ривожланиш босқичига кирди, — дейди туман ҳокими ўринбосари Серик Саъдинов. — Айни пайтда қарийб 200 та турли йўналишдаги хўжалик юритувчи субъектда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилаётир. Улар мавжуд 39 та овулнинг юзи бўлиб қолди, десам, асло муболаға бўлмайди. Бироқ бир муаммо: у ҳам бўлса, банклар томонидан ишбилармонларга микрокредитлар ажратиш ҳали ҳам яхши йўлга қўйилмаяпти. Бултур бор-йўғи 18 кишига, бу йил эса 3 нафар тадбиркорга микрокредит ажратилди, холос. Агар ушбу масала тўлиқ ечим топса, чўл шароитида яшаётган инсонлар турмуш фаровонлиги яна яхшиланишига ишончим комил.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Хирмонга барака, халқободликлар

Август ойининг бошидаёқ далаларда лўппи-лўппи бўлиб очилиб ётган пахтани кўриб кўзингиз қувнамай иложингиз йўқ. Негаки, бу йил республикамизнинг жуда кўпгина вилоятларида пахта одатдагидан кўра анча эрта етилди. Шу кунларда Жарқўрғон туманининг «Халқобод» ширкат хўжалигида бўлган киши бунга тўлиқ ишонади. Қарийб 760 гектар майдонда «Оққўрғон-2» навини етиштирган халқободликлар режадаги 1525 тонналик пахтани яқин кунлар ичида уддалашни мўлжаллашмоқда. Шу мақсадда ҳозир 102 нафар оилавий пудратчи мавжуд майдонлардаги «кумуш тола»ни ўз вақтида йиғиштириб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқда.

СУРАТЛАРДА: теримчи Қувончой Жавлиева; терилган пахта тортиб олинаётган пайт.

И. ХЎЖАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

Мавсум олдидан

Ҳозир Фарғона вилоятининг бепоён пахтазорларида дастлабки ҳосил нишоналари бўй кўрсатганига қарамай, ҳамма жойда ғўза қатор ораларига ишлов бериш ишлари қизғин давом эттириляпти. Пахтакорлар бу йил ҳар йилгидан мўл ҳосил етиштирганликларини айтиб, пахта қабул қилувчилар, қайта ишловчиларни уни ўтган йилга нисбатан бир ҳафта-ўн кун аввал қабул қилиб олишга шай туришга даъват этишмоқда.

Харидоргир тола — бош кафолат

— Мутахассисларимиз пахтакорлар билан учрашиб, ғўза майдонларини кўздан кечириб, жорий йилда чиндан ҳам пахта ўтган йилга нисбатан анча эрта етилаётганига амин бўлишмоқда, – дейди “Фарғонапахтасаноат” ҳудудий акциядорлик бирлашмаси бошқаруви раиси Содиқжон Самадов. – Шу боис ҳозиргача вилоятдаги 8 та пахтани қайта ишлаш корхонаси ва 46 та пахта қабул қилиш пункти таъмирдан чиқарилди. Уларнинг ҳаммаси давлат комиссияси томонидан қабул қилиб олинди. Бундан ташқари, 6500 тадан зиёд брезент, 5 тоннага яқин боғлама маҳсулотлари, салкам 300 минг дона этак ҳам тайёрлаб қўйилди. Комиссия аъзолари кичик механизация воситалари, ўт ўчириш автомобиллари, сув насослари ва бошқа воситаларнинг капитал таъмирланишига ҳам яхши баҳо бердилар. Шунингдек, ёнилғи ва электр энергиясида узилишлар бўлмаслигининг олдини олиш юзасидан чора-тадбирлар кўрилди, катта тарозилар, автомобиль тарозилари, лаборатория асбоб-ускуналари эса давлат стандарт тизими ходимлари томонидан қабул қилиб олинди.

Вилоятда янги ҳосилни қабул қилиб олишга ҳар томонлама тайёргарлик кўриш билан бирга, корхоналарни замонавий пахта тозалаш асбоб-ускуналари билан қайта жиҳозлашга ҳам алоҳида эътибор беріляпти. Хусусан, Фарғона ва Қўқон шаҳарларидаги пахта тозалаш корхоналарида таъмирлаш ва янги замонавий қурилмаларни ўрнатишга 200 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди.

Швейцариянинг “Донованд” фирмаси мана, салкам 10 йилдирки, фақат Фарғонада етиштирилаётган пахтадан тайёрланган толага буюртма беради. Чунки бу ерда тайёрланган толанинг сифати, бақувватлилиги, айниқса, момиқ ипнинг дунё андозаларига тўла мос келиши буюртмачиларни тўла қондирмоқда. Шу йилнинг дастлабки ярим йиллигида вилоят бўйича тайёрланган толанинг сифат кўрсаткичи 92 фоизни, момиқлиги эса 100 фоизни ташкил этди. Натижада хорижий истеъмолчиларга 55 минг 700 тоннадан зиёд сифатли тола жўнатилди.

Австриянинг “Альтро ГМБХ”, Буюк Британиянинг “Ай-Си-Ти”, Италиянинг “Индутек”, Сингапурнинг “Олам интернейшл”, “Синкот”, Американинг “Кристон”, “Кайстер”, “Галакс” фирмалари ҳам фарғоналик қайта ишловчиларнинг доимий мижозлари ҳисобланади. Бу фирмаларнинг вакиллари яқинда вилоят пахтазорларида бўлиб, янги ҳосилнинг сифати аввалги йиллардагидан сира қолишмаслигига ишонч ҳосил қилдилар ва албатта Фарғона толасига буюртма бериш истагида эканликларини билдирдилар.

Толани қайта ишловчилар билан харидорлар ўртасидаги шартномаларнинг ижроси ҳам ҳамиша диққат марказида турибди. Фақат шу йилнинг биринчи ярим йиллигида вилоятдаги пахта етиштирувчи хўжаликларга 22 миллиард сўмга яқин маблағ ўтказиб берилди. Ёки ҳар бир тонна тола учун тўланган маблағ ўртача 385 минг 750 сўмни ташкил этди. Сўнгги йиллардаги бу юксак натижага ўз-ўзидан эришилгани йўқ. Тармоқда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар, бозор иқтисодиёти шароитида янгича ишлаш, янгича фикрлаш, юқорида айтилганидек, ютуқлар омили бўляпти.

Яна саноқли кунлардан сўнг йилнинг энг катта мавсуми — пахта йиғим-терими бошланади. Вилоят пахтани қайта ишлаш корхоналари ходимлари эса ҳозирданоқ янги ҳосилни қабул қилишга шай бўлиб туришибди.

Набижон СОБИР,
“Халқ сўзи”нинг ўз мухбири.

Вилоятлардаги ноширлик

Ҳар қандай китоб уни ўқиганга муайян масъулият юклайди. Уни ёзганга, чоп этганга-чи? Унда бу масъулият икки-уч ҳисса ортади.

Хўш, китоб пойтахтда эмас, вилоятдаги нашриётда чоп этилаётган бўлса, бу талаб ўзгарадими? Йўқ, албатта. Чунки ҳар қандай нашр ўқувчига мўлжалланар экан, қаерда чоп этилаётганининг китобхонга нима алоқаси ё дахли бор?

Шу нуқтаи назар билан «Фарғона» нашриётида кейинги икки-уч йил мобайнида босилиб чиққан ўттиздан ортиқ нашрни варақлаб чиқишга тўғри келди.

Аввало, вилоятларда китоб чиқаришга озгина муносабат билдириб ўтилса. Шўро тузуми чекка жойларда нашриёт ишларини йўлга қўйишдан чўчиди. Мафкуравий тизгин қўлдан чиқиб кетади, деб ўйлади. Ҳолбуки, жойларда қанча-қанча қаламкаш яшаб, ижод қилади. Улар қўлёзмасини кўтариб, пойтахтга бориши шартми? Истиқлол шарофати билан ноширлик фаолияти демократлашди. Мамлакатнинг турли ҳудудларида китоб матбаачилиги ривожланди.

БОБУРНИНГ мақбараси қаерда?

ёхуд «Фарғона» нашриётида чоп этилган китоблар ҳақидаги мулоҳазаларимиз

Бироқ жамоатчилик, хусусан, илмий ва адабий танқидчилик бу асарларни таҳлил қилиб уларнинг муносиб баҳосини бериб бориши шарт. Акс ҳолда, китобни ёздинг, чиқардинг, вассалом, иш битди, деган ёмон ақида шаклланиб қолади. Бу, ўз навбатида, саёз нашрлар сонини кўпайтиришга олиб келиши мумкин.

«Фарғона» нашриётида китоб чиқараётган муаллифлар кимлар? Ҳар хил тоифадаги ижодкорлар. Улар орасида машҳур қаламкашлар, элимизнинг таниқли вакилларидан тортиб ҳаваскорларгача бор.

Китобларни, шартли равишда, беш йўналишга ажратса бўлади – соф адабий ижод намуналари, публицистика аралаш асарлар, илмий тадқиқотлар ва услубий қўлланмалар, диний нашрлар, мавзусига кўра маҳаллий аҳамиятга молик нашрлар.

Асли бойсунлик, 77 йиллик умрининг 17 йилини қамоғу сургунларда ўтказган Мулло Умар (1910-1987) деган номи ҳозиргача элга номаълум бўлиб келган, аммо шўро даврида ҳам ўз исломий маслагию нақшбандия тариқати ғояларидан қайтмаган, энг муҳими, ўша даҳриёна сиёсат исканжасидаги оғир йилларда ҳам келажак умидида дафтарларини арабий ёзувда исломий ва тасаввуфий шеърлар билан тўлдириб кетган шоирнинг Фарғонада чиққан «Муножот» тўпламини ўқиб, маънавият уруғи ҳам шундай экан, деб ўйладим. Чунки, мана, истиқлол берган имкон билан улар рўёбга чиқди. Биз – адабиётчилар шўро давридаги ўзбек шеъриятида бундай нақшбандиёна йўналиш борлигини, Мулло Умар, Кутбиддин эшон Муҳиддинов каби қаламкашлар шу йўлда асарлар битганини кейин билдик. Ҳатто, Алихонтўра Соғуний домла «Тарихи Муҳаммадия» деган асарларини айнан шўро йилларида комил ишонч билан келажак учун ёзган эканлар. Мулло Умар тўпламига адабиётшунос Жаъфар Муҳаммад сўзбоши ёзган.

Демак, илм-маърифат чегара билмас экан. Шунинг учун ҳам вилоятдаги бирон-бир нашриётнинг ўзини фақат шу ҳудудгагина хизмат қиламан, деб ҳисоблашга ҳаққи йўқ.

Шу нуқтаи назардан ўн етти ёшли Шоҳсанам Эрманбетованинг «Мажнунтолнинг хаёллари» тўплами кишида умид уйғотади. Шеърларда ифодаланган орзу-ҳаваси, ўй-хаёли, ҳис-туйғулари самимий – ёшига ярашиқ. У орзуларини қанот қилиб, қуш бўлиб учмоқчи, Зулфияхонимдек ўзидан кейин ҳам шеърлари ҳаёт бўлиб қолишини истайди. Ёш қалбнинг нозик туйғуси булоқ бўйидаги бир туп мажнунтол билан, сўз қудрати кучига таяниб, бемалол сўзлашади, унинг дардини туйгандек бўлади:

Билмам, ёлғизликдан
кўнгли эзилиб,
Беллари букилиб
йиғларми унсиз.
Билмам, балки ҳар тун
кутар қуёшни,
У ҳам туролмасми меҳрсиз,
кунсиз,
Балки у йиғлар ичида хўнг-хўнг,
Балки уни қийнар қандайдир фироқ.

Чустлик журналист Мансур Инъом қаламига мансуб «Бобурнинг кабутарлари» китобчаси, гарчи Бобур

Мирзонинг Наманган шаҳар ва қишлоқлари, хусусан, Ахсикент ва Канон қишлоғи билан боғлиқ ҳаёти илмий манбалар ва оғзаки ривоятлар асосида ёзилган бўлса-да, тор жуғрофий доирадан ташқарига чиқа олган нашр ҳисобланади.

Публицистика аралаш асарларнинг муаллифлари аксар ёзган мақола, очерк, лавҳа, хотира, шунингдек, шеър ва ҳикояларини тўплаб, бир китоб тарзида чоп эттирган. Бадриддин ҳожи Фозилжон ўғлининг «Етим», Мирзажон Исломовнинг «Улғайиш», Абдужаббор Ҳусановнинг «Подшоҳ халқ томонда» китоблари шундай. Улар орасида Тилаволди Жўраевнинг бир марҳум шахс ҳаёти ва фаолияти тўғрисида ҳикоя қилувчи «Яхши ҳаммага керак» китоби ҳам бор.

Нашриётнинг илмий-услубий қўлланмалари савияси баланд. Ю.Додобоевнинг «Организованное поведение», Мамажон Адҳамовнинг «Лойиҳа таҳлили», Толибжон Рўзибоев, Тилаволди Жўраевнинг «Ўзбек тили фонетикаси», «Ўзбек тили лексикологияси», Абдувосит Йўлдошевнинг «Асаб зўриққанда, толиққанда қўлланадиган тадбир ва муолажалар», Ҳалимжон Юсуфий, Толибжон Рўзибоев, Тилаволди Жўраевнинг «Ўзбек тили ва адабиёти», муаллифлар жамоасининг «Рус-ўзбек-инглиз, инглиз-рус-ўзбек тилларида хромотографияга оид иборалар луғати» (асли, «атамалар» дейилиши керак эди), шунингдек, Фарғона вилояти Маънавият ва маърифат кенгаши тарғиботчиларига услубий ёрдам тариқасида чиқарган «Тинчлик учун курашмоқ керак» китоблари малакалилиги билан ажралиб туради.

Диний мавзуда чоп этилган китоблар унча кўп эмас. Уларнинг умумий савияси ҳақида кейинроқ тўхтаймиз.

Ҳаётда маҳаллий матбуотга эҳтиёж борми, демак, мавзусига кўра маҳаллий аҳамиятга молик китоблар чоп этиш ҳам керак. Бунинг ҳам ўз ўқувчиси, муайян аҳамияти, ўрни бор. Мутал Қодир, Ботир Омоннинг «Кўҳна ва навқирон Бувайда», «Истиқлол қуёши мангудир. Тошлоқ: кеча, бугун, эртага», Қаҳҳор Мирзапўлатнинг «Даштдаги бўстон», Ҳамид Усмоннинг «Марғилон фарзандлари», Алишер Бекнинг «Мозий ул-Ёзиёбон (Ёзёвоннинг ўтмиши)», Ўктам Эшонбобо, Абдуғани Қодировнинг «Мўътабар минбар («Марғилон ҳақиқати» газетаси ва Марғилон шаҳар босмахонаси 70 ёшда)», Тилаволди Жўраевнинг «Нурли йўл ва эзгу ният ижобати (Марғилон шаҳар босмахонаси 70 ёшда)» китоблари вилоят равнақига ҳисса қўшган фидойи кишилар ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилгани, суратларга бойлиги билан диққатни тортади.

Бир маънавий-руҳий ҳолатни ҳисобга олиш керак – одамзот ўзига яқин, таниш кишилар ҳақида ўқишни ёқтиради. Шаҳарларимиз, туманларимиз, қишлоқларимиз тарихи ёритилган нашрларнинг шундай хусусияти бор. Шу нарса ҳақиқатки, кичкинагина бир ҳудуднинг ўтмиши ҳам амалда Ўзбекистон тарихининг ажралмас қисми ҳисобланади.

Китоб — муқаддас нарса. Унга битилган ҳар бир сўз — гўёки бир муҳр. Шунинг учун нашр ишига ҳар томонлама жиддий муносабатда бўлиш керак.

«Фарғона» нашриёти маҳсулотлари орасидаги айрим бепарволик, эътиборсизликларга дуч келганда, бир нарсани эсладим. Раҳматли Тилак Жўранинг илк шеърий тўплами анча кечикиб чиққан. Бунга унинг қайсарлиги сабаб бўлган. Нашриётдагилар «Халили хол отди» деган мисрани ўзгартиришни талаб қилган. Шоир «халили» ва «хол» сўзларидаги оҳангдошлик асосидаги бу топилдиқ ифодасидан воз кечишни истамаган. Халили — узумнинг эрта пишар нави. Йўқ, бу — шева, дейишган муҳаррирлар ўшанда. Шоир кўнмаган. Ҳолбуки, Ўзбекистон узумлари ҳақидаги илмий асарларда халили бор. Унинг мамлакатимиз жанубий вилоятларида бўлиши айтилган. Афсуски, Тилак Жўра китобларда бу сўз борлигини билмаган, акс ҳолда, нашриётчилар бошига кўтариб борган бўлур эди...

Бизга керак тарафи шундаки, пойтахт нашриётларида баъзан биргина сўз устида қаттиқ тортишилади. Шундай синчковлик билан қаралса, бу вилоят нашриёти чиқарган китоблардан анча-мунча хато ва камчилик топиш мумкин. Уларни беғараз ва самимий тарзда кўрсатиб ўтиш нашриётнинг бундан кейинги фаолияти учун, албатта, фойдали бўлади, деб ўйлайман.

Алишер Навоий халқ оғзаки шеърияти намуналарини жўнликда айблагандек бўлади. Буни «Мезон ул-авзон» деган аруз ҳақидаги рисоласида ҳам, «Мажолис ун-нафоис»да Атойи ғазалларидаги турконаликка берган баҳосида ҳам сезиш мумкин. Чунки мумтоз шеъриятнинг профессионал талаби жуда баланд эди. Лекин халқ оғзаки ижодида ҳам вазн ва қофияга қатъий амал қилинади. Афсуски, ёш шоира Гулчеҳра Эргашеванинг мана бу шеъри айни жиҳатдан халқ оғзаки ижоди намуналари даражасида ҳам эмас:

Ўзбегимнинг меҳнатсевар
Деҳқонлари бор.
Ўз халқини ўйлайдиган
Полвонлари бор.
Толе, бахтга чорлайдиган
йўлбошчиси бор.
Бу диёрни мен ҳам бугун
Мадҳ этайин.
Тановарга тушганда
Раққосалари,
Ҳофизлари қўшилишиб
Айласа наво,
Полвонлари ўз юртини
Этса ҳимоя,
Бу диёрни мен умрбод
Мадҳ этаман.

Бор-йўқ, шеър — шу. На вазн тайин, на қофия. Шаҳноза Маматованинг «Бахтиёр қиз қўшиғи» тўпламида, ҳатто, баъзан тилимизнинг оддий қоидалари — келишиклари жойида эмас: «жаҳонни(нг) юзини», «яхшиларни(нг) изини».

Ҳаёт кун сайин ўзгариб бораверади. Ҳаётдан ортда қолган ҳар қандай фикр ё бир далил ўқувчини ё норози қилади, ё чалғитади. «Даштдаги бўстон» китобига сўзбоши ёзган Дониёр Эргашев ўзини Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси деб таништиради. Лекин мен ҳозирча бизда бундай уюшма йўқлигини яхши биламан. Шу китобдаги «Академик Мўмин Иброҳимов»ни Иброҳим Мўминов бўлсалар керак, деб ўйладим. Тўпламга «XXIII асрга мактуб (Очеркнамо)» деган материал ҳам киритилган. Ўқиб чиқиб, XXIII асрга нима алоқаси борлигини англаш қийин.

(Давоми 8-бетда).

Мустақиллик мулоқотлари

Озод юрт фарзандлари

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг қабул қилиниши таълим тизимида катта ўзгаришлар, янгиликларга сабаб бўлди. Миллий дастурнинг иккинчи — сифат босқичи амалга оширилаётган айни пайтда таълим тизимининг турли йўналишларида фаолият кўрсатаётганларнинг шу ҳақдаги фикрлари билан қизиқдик.

Дилором БОБОЖОНОВА, Ўзбекистон давлат Жаҳон тиллари университетининг Маънавият ва маърифат ишлари бўйича I проректори, тарих фанлари доктори:

– Университетимизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида таълим тизимига янги педагогик технологиялар жорий этилди. Ҳар бир педагог-профессор маърузасининг асосий мазмунига миллий истиқлол ғояси сингдирилган. Талабаларнинг ўзларини мустақил фикрлайдиган этиб тарбиялашга йўналтирилган ўқув дастурлари ишлаб чиқилди. Факультетларда турли мутахассисликлар бўйича таълим олиш ва хорижий тилларни мукаммал ўрганиш учун замонавий аудио-видео техник воситалар мавжуд. Жорий йилда университетни 112 та магистр, 960 та бакалавр битириб чиқди. 80 га яқин аспирант ва докторантлар илмий изланишлар олиб бормоқда. Иқтидорли талабаларимиздан 50 нафари «Умид», «Устоз», «Улуғбек» жамғармалари орқали хорижий мамлакатларда таълим олмоқда. Кейинги йилларда АҚШ, Англия, Япония, Миср Араб Республикасида, Испания, Германия каби мамлакатларда 130 дан ортиқ талаба таҳсил олиб қайтди.

Дилфуза ҒАНИЕВА, Тошкентдаги 70-мактаб ўқитувчиси:

– Миллий дастур қабул қилингач, Давлат таълим стандарти тасдиқланди. Шу асосда янги дарсликлар нашр этила бошланди. Ўқитувчилар малака ошириш институтларида қайта тайёрланди. Эски дарс ўтиш қолипларидан воз кечилиб, сабоқ беришнинг янги усуллари ишлаб чиқилди. Аввал ўқитувчи дарс мавзуини тўлалигича ўтиб берарди. Бугун эса у фақат йўналтирувчилик – дирижёр вазифасини ўтайди. Янги мавзу асосида ўқувчига топшириқ ва йўлланма беради. Ўқувчи топшириқни бажариш жараёнида янги мавзуни ўзи ўзлаштиради. Шу йўсинда, жумладан, она тили дарсидаги қоидаларни кўр-кўрона ёдлашдан воз кечилди. Боланинг шахсий, эркин фикрига, у нотўғри бўлса ҳам, алоҳида эътибор қаратяпмиз. Миллий дастурнинг афзаллиги шунда бўлдики, мамлакатимизда лицей, коллежлар бунёд этилди, иқтидорли ёшларга имтиёзлар яратилди. Ҳозир ўқувчиларнинг билим олишга иштиёқи, ҳаракати шу даража ошяптики, улар ўзлари танлаб, хоҳлаб академик лицей, касб-ҳунар коллежларида таҳсил олишга интилишяпти. Бу, албатта, таълимдаги янги тизимнинг шарофатидир.

Фарҳод ЭШМАТОВ, АҚШнинг Корнеел университети докторанти:

— Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, биз, ёшларга чет элларда таълим олиш имкониятини яратди. Ахир яқин-яқингача булар фақат орзу эди. Бугун хориждаги номдор университетларда «Умид», «Устоз» ва яна бир қатор халқаро жамғармалар кўмагида магистрантлар ҳамда ёш педагог кадрлар ўқиб, таҳсил олмоқдалар, малака оширмоқдалар. Шулар қаторида мен ҳам «Умид» жамғармаси йўлланмаси билан Америкада таҳсил олдим, математика йўналиши бўйича мутахассис бўлдим. Ҳозир эса АҚШнинг Корнеел университети докторанти бўлиш билан бирга шу даргоҳда ёшларга таълим бермоқдаман. Тасаввур қилинг-а, ўзбек мутахассиси ёш америкаликларга таҳсил берса... Бир вақтлар чет элларда ўқишни хаёлига ҳам келтирмаган ўзбек йигит-қизлари ўз салоҳиятлари, истеъдодлари нималарга қодирлигини кўрсатмоқдалар.

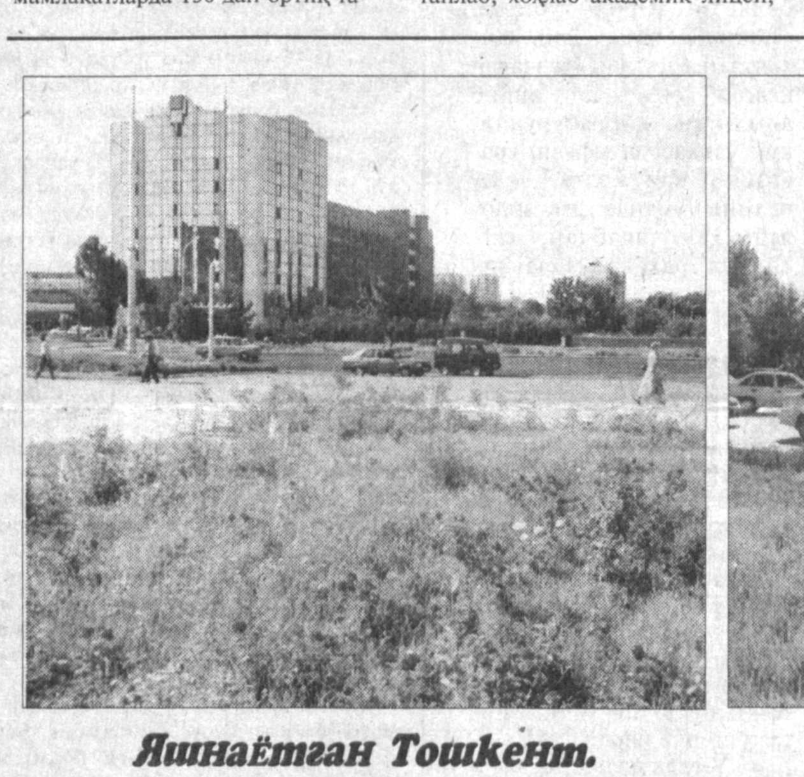

Яшнаётган Тошкент.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган суратлар.

Соliқлар – давлат таянчи

Президентимиз Ислом Каримов Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 18 июлдаги мажлисида ҳақ гапларни айтдилар. Ҳақиқатдан ҳам, буюм бозорларимизга биринчи навбатда Тошкент шаҳар бозорларига жиноий каналлардан фойдаланган ҳолда ғайриқонуний равишда контрабанда йўли билан четдан сифатсиз молларнинг кириб келиши ортиб бормоқда. Энди сифатсиз, усти ялтироқ, ичи қалтироқ маҳсулотларга бефарқ қараб туролмаймиз.

УСТИ ЯЛТИРОҚ, ИЧИ ҚАЛТИРОҚ

маҳсулотлар кўзингизни қамаштирмасин

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 1 июндан кучга кирган «Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»ги қарорида тижорат ишлари билан шуғулланувчи фуқароларга бир қатор енгилликлар берилди. Улар томонидан четдан олиб келинадиган товарлардан қўшилган қиймат солиғи, божхона божлари ва йиғимлар ўрнига ягона божхона тўлови тўлашни назарда тутувчи божхона тўловлари ундиришнинг соддалаштирилган тартиби жорий этилди. Товарларнинг божхона қийматидан озиқ-овқат маҳсулотлари (ундан ташқари) бўйича 50 фоиз, ноозиқ-овқат товарлари бўйича 90 фоиз миқдорда ягона божхона тўлови ундириладиган бўлди.

Ҳукумат қарорига мувофиқ Давлат солиқ қўмитаси ва республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаментининг мансабдор шахсларига четдан келтирилаётган товарларнинг ҳужжатларини режадан ташқари текшириб бориш ҳуқуқи берилгани ҳаммага маълум. Янги тартибга мувофиқ бозорларда сотилаётган ҳужжатсиз товарлар сўзсиз мусодара қилинади. Бундан ташқари солиқ хизмати ходимларига алкоголли ва тамаки маҳсулотлари сотувчи улгуржи ва чакана савдо субъектларида, шунингдек умумий овқатланиш субъектларида алкоголли ва тамаки маҳсулотлари белгиланган тартибга мувофиқ сотилишини режадан ташқари текшириб бориш ҳуқуқи ҳам берилган.

Ҳукумат қарори ижросини таъминлаш юзасидан Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси томонидан ишлаб чиқилган «Жисмоний шахслар томонидан импорт товарлар ҳисобини юритиш ва реализация қилиш қоидаси»да тижоратчилар учун аниқ кўрсатма ва тавсиялар берилган. Шу асосда биргина Тошкент шаҳар давлат солиқ бошқармаси томонидан 70 минг нусха ҳисоб-варақ фактуралар чоп этилиб якка тартибда меҳнат фаолияти кўрсатаётган тадбиркорларга етказилди. Улар ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилди. Худди шундай тадбирлар вилоятларда ҳам амалга оширилди. Шунга қарамай жойларда ҳамон янги қоидаларга риоя этмай, қарор талабларини бузиш ҳолатлари учраб турибди.

Қарор кучга киргандан бери ўтказилган тадбирлар давомида икки мингдан ортиқ ҳуқуқбузарлик ҳолатлари аниқланди. Шундан мингга яқинида тегишли рухсатномаларсиз савдо қилиш, 266 ҳолатда сифат сертификати бўлмаган маҳсулотларни сотиш, 809 ҳолатда акциз маркасиз тамаки маҳсулотлари ва спиртли ичимликлар билан савдо қилиш, 294 ҳолатда тегишли ҳужжатларсиз импорт товарларини сотиш каби қонунбузарликлар маълум бўлди.

Ўтказилган тадбирлар давомида ноқонуний сотилаётган умумий қиймати 230,7 миллион сўмлик маҳсулотлар белгиланган тартибда олиб қўйилди. Шундан эркаклар ва аёлларнинг 21,7 миллион сўмлик турли хил кийим-бошлари самарқандлик якка тартибда фаолият кўрсатувчи тадбиркор Шавкат Ҳакимовдан олинди. Солиқ хизмати ходимлари «Жисмоний шахслар томонидан импорт товарлари ҳисобини юритиш ва реализация қилиш қоидаси» қандай бажарилаётганлигини текширишаётганда тегишли ҳужжатларсиз импорт маҳсулотлари билан савдо қилаётган бу тижоратчи қўлга тушган эди. Шу куни Андижон шаҳар «Жаҳон универсал бозори»да фуқаро Фотима Раҳимова ҳам Эронда ишлаб чиқарилган 3 миллион сўмликдан кўпроқ ювиш воситаларини тегишли ҳужжатларсиз сотиб юрганида қўлга тушди.

Солиқ хизмати ходимларининг Бухоро шаҳри бўйлаб ўтказилган рейдлари давомида тижоратчилар ўртасида отнинг қашқасидек маълум бўлган фуқаро Латиф Ҳаётовнинг савдоси тўхтатилди. У 20 миллион сўмлик чет элда ишлаб чиқарилган совутгич, телевизор, кир ювиш машинаси каби рўзғор буюмлари билан тегишли ҳужжатларсиз савдо қилаётган пайтида ушланди. Қарши шаҳар улгуржи бозорида эса Қозоғистонда ишлаб чиқарилган 1,1 миллион сўмлик ҳужжатсиз алкоголли ичимликларни сотаётган сохта тадбиркор Лола Ўлжаева қўлга тушди.

Бундай ҳолатлар Тошкент бозорларида ҳам учрамоқда. Яқинда солиқчилар «Эски жўва» универсал бозорида Хитойда ишлаб чиқарилган 250 минг сўмлик болалар кийим-бошларини ҳужжатсиз ва рухсатсиз сотиб ўтирган Шоҳиста Муқаддамовага дуч келдилар. Кийим-бошлар далилий ашё сифатида олинди.

Тошкент вилоятининг «Автомобиллар эҳтиёт қисмлари бозори»да ўтказилган рейд тадбирида савдо ишлари билан доимий шуғулланувчи хусусий тадбиркорлар Э.Турсуновдан 217,8 минг сўмлик, С.Ҳамрахоновдан 1005 минг сўмлик, Ғ.Эшматовдан 1475,9 минг сўмлик турли хил эҳтиёт қисмлар божхона декларацияси расмийлаштирилганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар бўлмаганлиги учун олиб қўйилди. «Улгуржи чакана савдо ҳиссадорлик жамияти» бозорида расмий равишда мамлакатимизга олиб келинганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар бўлмаганлиги учун 6 нафар хусусий тадбиркордан 39,9 миллион сўмлик ёзув-чизув товарлари олинди. Шундай ҳолат «Эски жува» универсал бозорида ҳам аниқланди. Бу ерда хусусий тадбиркор Ўктам Бобоев Хитойда ишлаб чиқарилган 200 минг сўмлик ҳужжатсиз ўқув қуроллари билан савдо қилиб ўтирган пайтда қўлга тушди. Бундай мисолларни бошқа вилоятлар бозорларидан ҳам келтириш мумкин.

Шу ойнинг кейинги беш кунлиги давомида республика бўйича ўтказилган тадбирларда 283 та ҳуқуқбузарлик ҳолати аниқланиб, ноқонуний тарзда сотилаётган 75 миллион 205,7 минг сўмлик чет эл маҳсулотлари белгиланган тартибда далилий ашё сифатида олинди. Сотишдан тўхтатилган акциз маркасиз тамаки маҳсулотлари 2,1 миллион сўмликни, спиртли ичимликлар 2,4 миллион сўмликни, озиқ-овқат маҳсулотлари 4,3 миллион сўмликни, ноозиқ-овқат маҳсулотлари 46 миллион сўмликни ташкил этди. Уларнинг аксарияти Президентимиз айтганларидек, усти ялтироқ, ичи қалтироқ товарлардир. Улар албатта катта миқдордаги эркин алмаштириладиган валюта ҳисобига олиб келинган. Халқимиз меҳнати ва қимматбаҳо хомашёларимиз ҳисобига ҳосил қилинган валютанинг чет элга беҳуда чиқиб кетаётганлиги бағримизни ўртаяпти.

Президентимиз Вазирлар Маҳкамаси мажлисида куюниб гапирганларидек, ана шу валютани чет элдан қандайдир сифатсиз, сирти ялтироқ моллар сотиб олишга эмас, балки кўпроқ ўзимизда ишлаб чиқарилмайдиган дори-дармонлар, технологиялар олиб келишга, қариялар ва болаларимизнинг долзарб ҳаётий эҳтиёжларини таъминлашдек муҳим муаммоларни ҳал этишга сарфласак бўлмасдими. Ички бозоримизни чет эл моллари билан тўлдиришга зўр берсак ўз корхоналаримизнинг қулоч ёзиб ишлашига, уларнинг ривожланишига тўсиқ қўйган бўламиз-ку ахир. Содда қилиб айтганда, бу номаъқул йўл билан мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнес ривожига, ишлайман, даромад топаман, деб интилаётган навқирон ёшларимиз учун янги иш ўринлари барпо этишдек ҳаётий муҳим ишларимизнинг илдизига ўзимиз болта урган бўлмаймизми. Бундай ҳолатлар бўлмаслиги учун четдан товарлар олиб келиш ва сотишнинг барча қонун-қоидаларига жойларда тўла амал қилишимиз керак.

Жасур НОСИРОВ,
Давлат солиқ қўмитаси матбуот хизмати бош мутахассиси.

Ислоҳот мевалари

ХОВОСГА ҳавас қиласиз

Истиқлолга эришган дастлабки йиллар Ховос туманига хизмат сафарига бориб, чор-атрофни кузатиб, тушкун бир кайфиятда қайтганим ҳамон эсимда. Тинимсиз эсаётган Бекобод шамоли ердаги қум аралаш тупроқни совуриб, юз-кўзларга урар, теварагини юлғун босган бийдек далада биргина уч қаватли ҳокимлик биноси қаққайиб турарди. Ўшанда ҳамроҳимдан «Туман маркази қаерда ўзи», деб сўраганимда, «Мана шу турган еримиз марказда», деб жавоб қайтарганди. Бу гапни эшитиб, тўғриси, ёқамни ушлагандим.

Қайтаётиб, биринчи раҳбар таассуротларимни сўради. Кўриб, кузатишларимдан дилимда туғилган фикрларни ошкора айтиб қўя қолдим.

— Шундай оғир шароитга чидаб яшаётганларнинг тоқатларига балли, — дедим. — Масалан, ҳозир Тошкентда ёки бошқа жойда таҳсил олаётган ховослик талабага эргашиб ўртоқлари бу ерга келса, уялса керак. Ахир меҳмонларни олиб чиқиб, бундай айлантирадиган жой бўлмаса. Ҳатто келин-куёвлар никоҳдан ўтиб боришадиган бир суратхонаям йўқ-ку, бу ерда.

Энсамни қотирган жавоб ҳам ёдимда турибди.

— Энди... мухбир укажон... — деганди катта, — бу ерлар чўл! Пахтанинг режасини бажариб турсак ҳам, катта гап.

Бутун онгу шуурига собиқ тузум давридаги пахта тушунчаси сингиб, вужудини қамраган туман раҳбарига шундан бошқа ўйлайдиган бошқа муҳим масала йўқлигини пайқадим-да, бошқа сўз қотмадим. Кўрганларимнинг барчаси ижтимоий адолатсизлик, халқни, айниқса, ёшларни ўйламаслик, улар қалбини тушунмаслик эди.

Орадан бирмунча вақт ўтиб, туманга янги раҳбар келди. Рустамбек Турдиев дастлаб ишни аҳолининг турмуш даражасини яхшилашдан бошлади. Давлат миқёсида юритилаётган сиёсатнинг ижроси жойларда тўлиқ амалга ошсагина оддий халқ ислоҳотларга ишонади. Агар уларга амал қилинмаса, бу ишончга дарз кетади, одамлар иккиланади, бизда адолат йўқ, деган ўй-хаёлга боради.

Мана шу нуқтаи назар билан қараганда, бугун Ховосда истиқлол ғоялари тўлалигича тантана қилмоқда. Ҳар бир соҳада иқтисодий ислоҳотлар тўлиқ жорий этилиб, орзулар ҳақиқатга айланяпти. Саноатни қишлоққа олиб кириш, янги иш ўринларини ташкил этиш, аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш, халқ таълими соҳасига эътибор, меҳнаткашларнинг маданий ва маиший шароитларини яхшилаш, тадбиркорлик ҳамда хусусий мулкчиликни ривожлантириш борасидаги ишлар бунинг далилидир.

Сўнгги беш йил ичида биргина қурилиш ва ободончилик соҳасида илгариги кўплаб муаммолар ҳал этилди. Жумладан, «Пахта банк», замонавий ФҲДЁ биноси, марказий стадион, теннис корти, суд ва агросуғурта бинолари, маданият ва истироҳат боғлари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бобур номидаги «Навбаҳор» ва «Ўзбекистон мустақиллиги 5 йиллиги» ширкатларида яна мактаб бинолари ўқувчилар ихтиёрига берилди. Тумандаги барча мактабларга ва мавжуд жамғармаларга ер ажратилган. Олинаётган даромадлар фақат илм масканларининг молиявий аҳволини яхшилашга, ўқув базасини мустаҳкамлашга, иқтидорли ёшларни рағбатлантиришга сарфланмоқда.

Туманда, айниқса, аҳоли саломатлигини муҳофаза қилишга алоҳида эътибор беріляпти. Таъкидлаш керакки, илгарилари барча тиббий муассасалар мослаштирилган биноларда жойлашган эди. Сўнгги йилларда бу муаммо тўлиқ ҳал этилди ва тўққизта янги врачлик пунктлари қурилиб, аҳоли хизматига берилди. Марказий шифохонага бешта янги тез тиббий ёрдам машинаси ажратилди. Жарроҳлик бўлими ва «Тез тиббий марказ» ишга туширилди. Энг муҳими, беморларни муолажа қилиш бўйича катта ишлар қилинди. Тўғри ва аниқ ташхис қўйиш учун Японияда ишлаб чиқарилган ультратовуш орқали текширувчи мослама ҳамда Германиянинг «Сирескоп» рентген диагностика аппаратлари олиб келиниб, ўрнатилди. Ушбу тиббиёт ускуналари вилоятда ягона ҳисобланади. Шу боис ундан қўшни туманлар ва ҳатто бошқа вилоятлардан ҳам келиб фойдаланишмоқда. Соҳага кўрсатилаётган эътибор кун сайин кучайиб бормоқда. Касалхонада даволанаётган беморларга хўжаликлардан деҳқончилик, чорвачилик маҳсулотларини олиб келиш йўлга қўйилган.

Туманда мамлакатимиз истиқлолининг шонли 11 йиллик байрами нишонланадиган йилдаги режалар янада хайрли. Ижтимоий масалаларга биринчи галдаги вазифа сифатида қаралмоқда. Она сиймоси ўрнатилган «Хотира майдони» қуриб битказилди. Ёшлар, янги оила қураётган келин-куёвлар меҳрибон зот пойига гуллар қўймоқдалар.

Хуллас, бугун Ховоснинг қиёфаси тубдан ўзгариб бормоқда. Одамлар энди уйларига келган меҳмонни кўчасига олиб чиқишга уялмайдилар. Серфайз кўчаларни айлантириб, замонавий биноларни кўрсатиб, истироҳат боғларида сайр қилдиришлари мумкин.

Иброҳим ТОШЕВ.

Халқ банки республикамиздаги бошқа тижорат банклари каби универсал банк мақомини олгач, мижозлар сони кўпайди. Эндиликда молиявий муассаса халқ хўжалигининг барча тармоқларида фаолият юритаётган юридик ва жисмоний шахсларга хизмат кўрсатмоқда.

Ҳозир банкнинг кўпгина филиал ва шохобчаларида мижозларга жаҳон андозалари даражасида хизмат кўрсатилмоқда. Молиявий муассасанинг пойтахт вилоят Оққўрғон тумани бўлимида ҳам мижозлар ва омонатчилар ана шундай қулайликдан баҳраманд бўлдилар. Айни пайтда уларнинг сони 37596 дан ошади.

СУРАТДА: банк бўлими фаолиятидан лавҳа.

Пардабой ЭРГАШЕВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДЕҲҚОН ВА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ УЮШМАСИ
ШАЙХОНТОҲУР ТУМАНИ ҲОКИМЛИГИ
«O`ZKO`RGAZMASAVDO»
РЕСПУБЛИКА ЯРМАРКА МАРКАЗИ
2002 йилнинг 7 — 8 сентябрь кунлари
«ҲОСИЛ БАЙРАМИ»
(Мева-сабзавотлар ва улардан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар савдо- ярмаркаси)
ЎТКАЗАДИ.
Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 11 йиллигига бағишланадиган
Ярмарка-савдода республика вилоятлари қатнашадилар. Бадиий гуруҳлар иштирок этадилар.
Ярмарка-савдога марҳамат қилинг!
Бизнинг манзил: Тошкент ш., Беруний к., 41-уй (метронинг «Беруний» бекати). Иш вақти: 9.00дан 18.00гача.

ЗАВОДНИНГ РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТЕРИ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН
БЕНЗИН ҚУЙИШ КОЛОНКАЛАРИ (НАРА 4216, 2816) ва ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРНИ таклиф этади.
НАРА ТМ
Завод мутахассислари томонидан ўрнатиб ва созлаб берилади.
Тўлов шакли турлича.
Телефонлар: 144-28-44, 144-28-04, факс: 144-28-28

Раҳбарлар диққатига !
«Ўзбекэкспертиза» ХҲБ қошидаги
«Sifatli Hayot Talabdorlari — SHT»
ўқув-сертификация маркази
«СИФАТ ТИЗИМЛАРИНИ БОШҚАРИШ МЕНЕЖЕРИ»
мутахассислиги бўйича ўқув курсини ташкил этади.
Ўқитишдан мақсад — **ИСО 9001** халқаро стандарти 2000 йил талқини бўйича сифат тизимини ишлаб чиқиш ва татбиқ этишни бошқара олувчи сифат бўйича менежерларни тайёрлаш.
Курслар «Радуга» оромгоҳида гуруҳ жамланишига қараб ўтказилади.
Саволлар билан қуйидаги телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин: 136-71-22, 136-71-25, 110-87-25.

“ТЕЗИНТОМ” ҚК БУЧИРОЙ ВА КАФОЛАТ ДЕМАКДИР
TEZINTOM

● МЕТАЛЛ ЧЕРЕПИЦА ВА УНГА КЕРАКЛИ ЖИҲОЗЛАР
● МЕТАЛЛНИ ТУРФА РАНГЛИ ПОЛИМЕР ҚОПЛАМА БИЛАН ПАРДОЗЛАШ
● ДЕКОРАТИВ ПАНЕЛ ДЕВОРЛАР ВА ОСМА ШИФТЛАР ЧИҚАРИШ
● БАДИИЙ САВИЯДАГИ МЕТАЛЛ МАҲСУЛОТЛАР
● ТУРАР-ЖОЙ БИНОЛАРИ ЛОЙИҲАЛАРИНИНГ МЕЪМОРИЙ - БЕЗАШ МАСАЛАЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ
ОВРУПА СИФАТИ
“Тезинтом” қўшма корхонаси 1 июлдан 1 октябргача бўлган даврда ўз маҳсулотлари нархларини сезиларли даражада камайтирганлигини маълум қилади.
Ўзбекистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Муҳиддинов кўчаси, 1А уй.
Телефон: + (998-71) 162-42-74, 162-78-59, 162-42-47.
Факс: + (998-71) 162-41-05. E-mail: Тезинтом

«MAKSIMA» мебель салони
Италия, Испания, Польшадан келтирилган мебеллар, ёритгичлар, қандиллар, расмлар ва кўрпа-ёстиқ анжомларини таклиф этади.
«MAKSIMA» АРТ-дизайн студияси
хонадонингиз, ҳовлингиз, ландшафт дизайнини якка тартибда ишлаб беради.
Каталог бўйича буюртмангиз етказиб берилади.
Ўзбекистон бўйича етказиб ва йиғиб бериш — БЕПУЛ.
Тушликсиз ва дам олиш кунисиз ишлаймиз.
Манзилимиз: Кунаев кўчаси, 46-уй.
Телефонлар: 111-14-44, 152-75-94,
E-mail: maxima@online.ru
HOTEL KOREANA
Нукус кўчаси
Миробод бозори
Д. Кунаев кўчаси
АВИА БАНК
МАКСИМА салони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА КАРТОН ВА ГОФРОКАРТОН СИҒИМЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ ЭНГ ЙИРИК КОРХОНА – хорижий сармояли "SANOATQALINQOG'OZSAVDO" ОАЖ
қуйидагиларни тайёрлаб бериш учун буюртмалар қабул қилади ва чекланмаган миқдорда сотади:
● турли хил ўлчамдаги ва бир неча рангда тайёрланган ҳар хил мақсадлар учун мўлжалланган гофроқутилар;
● гофрокартон;
● матбаачилик ва китоблар учун елимланган картон;
● буюмларни ўраш қоғози;
● якка тартибда буюртма бўйича картон маҳсулотлари;
● тухумларни ташиш ва сақлаш учун қатламлар;
● ҳар хил ўлчамдаги қалинлиги 3 - 3.5 мм бўлган толали плиталар.
702500, Тошкент вил., Ангрен ш., Гулбоғ кўрғони.
Тел.: (37166) 34-452, 22-420, факс: 26-651.
Самарқанд ш., тел.: (3622) 35-42-41.
ШАРТНОМАЛАР ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛДА ТУЗИЛАДИ:
700011, Тошкент ш., Навоий к., 18-В, 216-хона.
Тел.: 144-87-63, 144-31-83, факс: 144-87-63.

«ХАЛҚ СЎЗИ»га
ЭЪЛОНЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
9.00 дан 18.00 гача
136-09-25
132-10-63
256-хона

AMERICAN COUNCILS
FOR INTERNATIONAL EDUCATION
ACTR • ACCELS
Диққат ўқувчилар: Сиз АҚШда ўқишни истайсизми?

Шаҳар	Имтиҳон кунлари	Имтиҳон ўтказиш жойи
Фарғона	17 сентябрь	Фарғона давлат университети
Термиз	17 сентябрь	Термиз академик лицейи
Нукус	21 сентябрь	Нукус давлат университети қошидаги лицей
Наманган	20 сентябрь	Муҳандис-педагогика институти
Бухоро	26 сентябрь	Малака ошириш институти
Қарши	29 сентябрь	Қарши давлат университети
Урганч	24 сентябрь	3-ўрта мактаб
Тошкент вил.	1 октябрь	Ҳозирча номаълум
Самарқанд	2 октябрь	Чет тиллар институти
Андижон	5 октябрь	Андижон давлат университети
Тошкент	11-13 октябрь	Ҳозирча номаълум

Тестлар соат 9.00да бошланади.

Қатнашчиларга қўйиладиган талаблар:
◆ FSA – FLEX дастурида қатнашишни истаганлар қуйидаги барча талабларга жавоб беришлари шарт:
● *1986 йил 1 январдан 1987 йил 15 июлгача туғилган.*
● *9-10- синф ёки академик лицей ва коллежларнинг 1-2-курсида ўқийдиган.*
● *Сўнгги 5 йил ичида АҚШда 3 ойдан ортиқ яшамаган.*
● *Америка иммиграция визасига ариза бермаган.*
● *Ўрта мактаб даражасида инглиз тилини биладиган.*
● *Ўзбекистон фуқароси бўлган.*
● *АҚШ визасини олишга лаёқатли бўлган.*
◆ Қатнашчилар ўзлари билан туғилганликлари ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхасини, паспорт ҳажмидаги фотосурат ва ручка олиб келишлари шарт.
◆ Конкурсда, шунингдек, жисмоний ногирон ўқувчилар ҳам қатнашиши мумкин.

Қўшимча маълумотлар учун телефон рақамлари:
Тошкент: *152-12-81, 152-12-86.*
Самарқанд: *31-18-16, 31-22-08.*
Бухоро: *4-22-46.*
Наманган: *6-27-50, 6-19-19.*
Нукус: *222-89-57, 222-88-67.*

АКСЕЛС ташкилоти АҚШ элчихонаси, Олий ва ўрта махсус таълим ҳамда Халқ таълими вазирликларига дастурни қўллаб-қувватлаганликлари учун миннатдорчилик билдиради.

Мазкур дастур АҚШ хукумати томонидан молиялаштирилади.

Винрок Интернэшнл
Проект женской интегрированной правовой грамотности
Винрок Интернэшнл
Хотин-қизлар интеграциялашган ҳуқуқий саводхонлиги лойиҳаси
WINROCK INTERNATIONAL
Women's Integrated Legal Literacy Project

Ёш рассомлар танлови

Винрок Интернэшнл "Аёллар интеграциялашган ҳуқуқий саводхонлиги лойиҳаси" ўзининг «МАДАНИЯТ» дастури доирасида ва АҚШнинг халқаро ривожланиш бўйича агентлигининг (USAID) ёрдами билан ёш рассомларнинг "Ижтимоий плакат" жанридаги танловини эълон қилади.

Танловнинг мақсадлари
Ёш рассомлар ижодини аёлларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга жалб этиш, шунингдек, улар яратган асарларни аёлларнинг ҳуқуқий билимларини оширишда кенг қўллаш.

Танловнинг вазифалари
Аёллар ҳуқуқи бўйича қатор ижтимоий плакатлар яратиш. Ушбу плакатларни аёллар ва ёшлар нодавлат, нотижорат ташкилотлари, маҳалла фуқаролари йиғинлари, тиббиёт масканлари, ФХДЁ ва бошқа ташкилотлар ўртасида кенг тарқатиш.

Танлов мавзулари: аёллар ҳуқуқлари, гендер тенглиги, оиладаги зўравонликнинг олдини олиш.

Мазкур танловда қуйидагилар иштирок этишлари мумкин:
35 ёшгача, ижодий малакага эга бўлган ёш рассомлар, шунингдек, рассомчилик олий ўқув юртлари, мактаблари ва коллежлари талабалари.

Танлов ғолиблари пул ютуқлари ва “Танлов ғолиби” деб номланган сертификатлар билан тақдирланадилар:
1. ***Биринчи ўрин соҳибига 300.000 сўм пул мукофоти ва Винрок Интернэйшнл сертификати берилади.***
2. ***Иккинчи ўрин соҳибига 200.000 сўм пул мукофоти ва Винрок Интернэйшнл сертификати берилади.***
3. ***Учинчи ўрин соҳибига 100.000 сўм пул мукофоти ва Винрок Интернэйшнл сертификати берилади.***

Танловнинг қолган ҳамма иштирокчиларига **“Танлов иштирокчиси”** деб номланган сертификатлар берилади.

Танловни ўтказиш саналари
Танловда иштирок этиш учун талабномаларни қабул қилишнинг охирги куни — **2002 йил 20 сентябрь.**
Танлов ишларини қабул қилишнинг охирги куни — **2002 йил 30 октябрь.**
Танлов ўтказиш санаси — **2002 йил 6 ноябрь.**

Талабномалар формаси ва тўлиқ маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилишингиз мумкин:

Винрок Интернэшнл, “Аёллар интеграллашган ҳуқуқий саводхонлиги лойиҳаси”, 700031, Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., Ҳ.Сулаймонова к., 33-уй. Телефон: 152-67-23. Факс: 120-75-89.

Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти, 700015, Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., Ю.Ражабий к., 77-уй. Телефонлар: 120-75-86, 120-75-81. Факс: 152-67-21.

E-mail: makhmud@wiwill.uz
Маданият дастури мувофиқлаштирувчиси Маҳмуд Исроиловга.

Муҳтарам юртдошлар!
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «ОЗИҚОВҚАТСАНОАТ» УЮШМАСИГА ҚАРАШЛИ
ЯНГИЙЎЛ «ЛАЗЗАТ»
ҚАНДОЛАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҲИССАДОРЛИК ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ
Сизларни қутлуғ айём — Мустақиллигимизнинг 11 йиллиги билан қутлаб, байрам дастурхонингизга 60 турдан зиёд қандолат маҳсулотларини тортиқ этади.
Улгуржи харидорлар учун бежирим қадоқланган 10 турдаги янги шоколадлар, 20 турдаги конфет, 20 турдаги печеньелар, лимонли, апельсинли, мевали ва ёнғоқли шириндан-ширин 10 хил вафли ва нон маҳсулотлари учун хамиртурушлар ҳамда «Лаззат» деб номланган тортлар пул ўтказиш йўли билан ёки нақд пулга таклиф этилади.

Юқори сифатли ушбу маҳсулотларнинг нархлари бозордагидан анча арзон.
Шунингдек, 2002 йил охиригача қандолат ва хамиртуруш маҳсулотлари етказиб бериш учун шартномалар тузиш давом этмоқда.
Манзилимиз: Тошкент вилояти, Янгийўл шаҳри, «Лаззат» кўчаси, 1-«А» уй, «АПКО ЛАЗЗАТ» қандолат ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти. Тел./факс: 8(260) 2-69-10, 2-82-34.

Навоий вилояти ички ишлар бошқармаси раҳбарияти томонидан халқ тинчлиги ва осойишталигини таъминлашга катта ҳисса қўшаётган «Маҳалла посбони» жамоат тузилмаларининг сардорлари ва аъзоларини шаҳодатдан ўтказишга жиддий эътибор қаратилди.

Шаҳодат синови

Ички ишлар вазирлиги, республика Оқсоқоллар кенгаши ва «Маҳалла» жамғармасининг ҳамкорликдаги қарори асосида ишлаб чиқилган услубий қўлланма посбон ва сардорларни шаҳодат синовидан ўтказишда жуда муҳим аҳамият касб этди. Айниқса, шаҳодат комиссияси таркибига кимлар киритилиши, уни ўтказиш тартиби ва ҳатто баҳолаш мезонларининг аниқ белгиланганлиги маҳалла посбонларини синовдан ўтказишда жуда қўл келди.

Ножўя хатти-ҳаракат содир этгани, ўз вазифасини суиистеъмол қилгани учун огоҳлантирилган айрим посбонлар шаҳодат синовига қўйилмади. Вилоятдаги мавжуд 282 нафар «маҳалла посбони» жамоат тузилмалари сардорларидан 187 нафари, 807 нафар посбоннинг 692 нафари шаҳодат синовидан муваффақиятли ўтди. Ўз хизмат вазифасига жиддий муносабатда бўлмагани, тўплаган балларининг камлиги учун шаҳодат синови комиссияси хулосасига кўра, сардорларнинг 77 нафари ва посбонларнинг 147 нафари шаҳодат синовидан шартли равишда ўтган деб, ҳисобландилар. Билим доираси пастлиги, Низом талаблари даражасида маҳалла йигитларини тинчлик ишига жалб этолмаганлиги учун 23 нафар сардор синовдан ўтказилмади.

Синов жараёнида «Маҳалла посбони» жамоат тузилмалари сардорлари ва аъзоларининг ички ишлар идоралари ходимларига ёрдам беришга қодирлиги ёки ноқобиллиги, мустақил шахс сифатида шаклланганлиги, билим савияси, дунёқараши, миллий истиқлол мафкурасини қандай тушуниши, ҳуқуқий онги қай даражада эканлиги, юриш-туришию муомала маданиятидан тортиб, маҳалладаги тадбирларда иштирокигача ва ушбу тадбирларни уюштиришдаги ташкилотчилик қобилиятигача барча жиҳатларига эътибор қилинди.

А.ШАКАРОВ,
Навоий вилояти ИИБ бошлиғининг ўринбосари, милиция подполковниги.

Сўраган эдингиз?

Саволларга Адлия вазирлиги жавоб беради

Ғ.ҲАКИМОВ, Тошкент шаҳри:

— Аввал четдан олиб кирган товарларим учун қўшилган қиймат солиғи, божхона божи ва бошқа тўловларни тўлар эдим. Ҳозирда эса ушбу тўловлар ўрнига ягона божхона тўлови тўлаш лозимлигини божхона органлари талаб қилишмоқда. Ушбу талабларнинг қанчалик тўғрилигини тушунтириб берсангиз.

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги 154-сонли қарори билан божхона тўловларини соддалаштириш мақсадида қўшилган қиймат солиғи, божхона божи ва божхона йиғимлари ўрнига ягона божхона тўлови жорий қилинган.

Ягона божхона тўлови озиқ-овқат товарлари учун товар қийматининг 50 фоизи, ноозиқ-овқат товарлари бўйича эса товар божхона қийматининг 90 фоизи миқдорида тўланади. Ун маҳсулоти олиб кирганлигингиз учун ягона божхона тўлови нуль ставка миқдорида ундирилади.

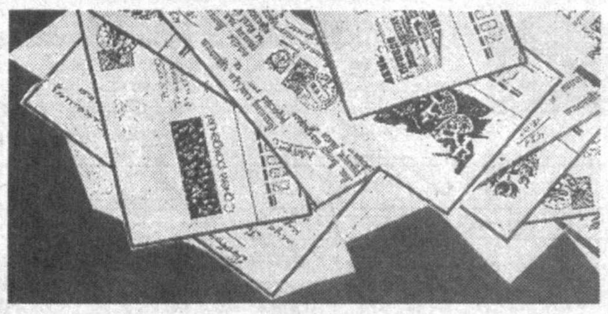

З. ЗОИРОВ, Самарқанд шаҳри:

— Адлия вазирлигига тадбиркорлар қайси ҳолатларда ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича мурожаат қилишлари мумкин?

— Вазирлик тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи барча юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилади. Ҳар бир тадбиркор ўз фаолиятига тўсқинлик қилаётган мансабдор шахслар ҳаракати бўйича ҳамда ўз бузилган ҳуқуқларини тиклаш мақсадида, ноқонуний текширишлар юзасидан ва бошқа ҳар қандай қонунбузарликлар тўғрисида Адлия вазирлигига ва унинг жойлардаги адлия бошқармаларига ёзма равишда ёки ишонч телефонлари орқали бемалол мурожаат қилиши мумкин.

Х.УРДУШЕВ, Жиззах вилояти, Жиззах шаҳри:

— Матлубот уюшмасидан ноқонуний равишда ишдан бўшатилдим. Мен қандай йўл тутишим керак? Умуман, ушбу низо қандай ҳал этилади?

— Меҳнат кодексига мувофиқ, меҳнат низолари меҳнат низолари комиссияси (агар у ходимнинг иш жойида ташкил этилган бўлса) ва фуқаролик ишлари бўйича туманлараро судлари томонидан кўриб чиқилади. Сиз меҳнат низосини ҳал этилишини сўраб, бевосита судга мурожаат этишингиз мумкин.

Танқид натижасиз қолмади

Бировнинг ПУЛига тегиб бўладими? ПУЛига-я!..

«Газетанинг шу йил 26 июнь сонида эълон қилинган «Бировнинг пулига тегиб бўладими? Пулига-я!» сарлавҳали мақола барча тижорат банк раҳбарлари иштирокида муҳокама қилинди», дейилади Жиззах вилояти марказий банки бош бошқармаси бошлиғи У.Мустафоевнинг таҳририятимизга юборган жавоб хатида. Таъкидланишича, тижорат банк раҳбарлари зиммасига мижозларга хизмат кўрсатишда сарсон-саргардонликка йўл қўймаслик, мақолада кўрсатилган хато ва камчиликларнинг олдини олиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар кўриш вазифаси юклатилган.

Қонунбузарлик бартараф этилди

Арнасой тумани «Пахтабанк» бўлими мижози «Малҳам» фермер хўжалигидан «Наманган» фермер хўжаликлари уюшмаси ҳисоб рақамига ўтказиб юборилган 228 минг 655 сўм маблағ, хўжалик ва фермер хўжалиги ўртасида бурунги йил 1 январда тузилган 537 минг 897 сўмлик ўзаро таққослаш далолатномасига асосан, ўтган йил 29 январда қўйилган 15-сонли тўлов талабномасига асосан амалга оширилган. Мақолада бошқа ёққа ишлатиб юборилганлиги кўрсатилган 384 минг 030 сўм маблағ 2001 йил пахта ҳосили учун ажратилган 36-транш маблағлари бўлиб, белгиланган муддатда ўзлаштирилмаганлиги сабабли 2001 йил 31 август куни жамғармага қайтарилган.

Шу туман «Тадбиркорбанк» бўлими мижози «Довулбой ота» фермер хўжалигининг 167 минг 181 сўмлик маблағи асоссиз равишда Б.Файзиев номидаги фермер хўжаликлари уюшмасига ўтказиб юборилган. Бундан ташқари, мақолада фермер хўжалигидан банк акцияси учун 15 минг сўм ўтказиб юборилган дейилган. Аслида эса маблағ фермер хўжалигининг 2002 йил 14 февралдаги тўлов топшириқномасига асосан ўтказилган.

«Довулбой ота» фермер хўжалигининг даъво аризаси бўйича хўжалик судининг шу йил 11 мартдаги қарорига асосан туман «Тадбиркорбанк»идан 167 минг 399 сўм маблағ ундириб берилган.

Йиғилишда барча вилоят тижорат банклари раҳбарлари зиммасига мижозларга хизмат кўрсатишда сарсон-саргардонликка йўл қўймаслик, мақолада кўрсатилгани сингари қонунбузарлик ҳолатларининг олдини олиш юзасидан тегишли чора-тадбирларни кўриш топширилган.

Саҳифага мактуб

Бизга ёрдам керак!

Корхонамиз меҳнат жамоаси ва акциядорлари 1997 йил 25 март куни йиғилдик. Сўнг умумий йиғилишнинг қарори, Навоий вилояти жамоақурилиш трестининг ўша йил 26 сентябрдаги буйруғига асосан «МПМК-217» ташкилоти «Қурувчи-96» очиқ турдаги акциядорлик жамиятига айлантирилди. Жамиятнинг таъсис ҳужжатлари Хатирчи туман ҳокимининг қарорига асосан давлат рўйхатидан ўтказилди. Эмиссия рисоласи ҳам қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш марказининг вилоят ҳудудий бўлимида тасдиқланди. Рўйхатдан ўтказилган эмиссия рисоласига кўра, жамият устав фонди 631,0 минг сўм белгиланиб, акция номинал қиймати 500 сўмдан 1262 дона эгаси ёзилган оддий акция ҳам чиқара бошладик. Бир сўз билан айтганда, ишларимиз юришиб кетди. Акциянинг 49 фоизи меҳнат жамоасига, 26 фоизи «Искандар Жўра» номидаги фирмага, қолгани вилоят «Жамхўжқурилиш» трестига тегишли эди.

Аммо энди оёққа тураётган вақтимизда, бошимизни чангаллаб қолдик. Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 13 апрелдаги «Капитал қурилишни бошқариш тузилмасини янада қайта ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини вилоятдаги мутасаддилар тўғри тушунмасдан бир қанча жиддий хатоликларга йўл қўя бошлашди. Натижада вилоят миқёсидаги барча қурилиш корхоналарининг ҳуқуқлари бузилиб, охир-оқибат тугатилиб, юридик шахс ҳуқуқи бўлмаган қурилиш участкаларига айлантирилди. Оқибатда, бизнинг «Қурувчи — 96» очиқ акциядорлик жамияти, яхши ишлаб турган қурилиш корхоналари, акциядорлик жамоалари ҳам ишсизлик ҳолатига мубтало бўлиб қолди.

Юқорида кўрсатилган қарорни бажариш мақсадида вилоят ҳокимининг 2000 йил 21 апрелда қарори чиқиб, махсус комиссия тузилганди. Бироқ, бизларнинг жамоамизга комиссиядан ҳеч ким келмасдан, комиссия таркибида номи кўрсатилмаган «Навоийжамоақурилиш» трести бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи К.Файзиев келиб, жамоамиз акциядорларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишини ўтказишда қатнашди.

Умумий йиғилиш кўпчилик овоз билан акциядорлик жамиятининг мустақил қолиши ҳақида қарор қилди. Аммо шундай бўлса-да, ҳуқуқларимизни бузган ҳолда, «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуннинг 95-102-моддаларида кўрсатилган талабларга риоя қилинмасдан, «Қурувчи-96» очиқ турдаги акциядорлик жамиятини тугатилган деб ҳисоблаб, корхонанинг банкдаги ҳисоб рақамини ёпиб, муҳр ва штампларини олиб, фаолиятимизни бекор қилишди.

Очиғи, биз акциядорларнинг паймол бўлган ҳақ-ҳуқуқимизни тиклаб олишга ёрдам сўраб, бормаган жойимиз қолмади. Сўнгги умидимиз газетадан бўлганлиги учун мадад сўраб мурожаат этяпмиз. Илтимос, бизга ёрдам беринглар.

Эшим ИСКАНДАРОВ,
Облоқул БЕРДИЁРОВ
ва бошқалар.

Суд очерки

STOP ёки «шапкали» вагон

Пишиқчилик даврида айрим тадбиркор, ишбилармонлар жиндек пул ишлаб олгиси келади. Тирикчиликнинг айби борми? Қонуний, рисоладагидек бўлса қандини урсин. Неъмат Патиев ҳам тирикчилик илинжида сал боши қотиб юрган кезлар эди. Қараса, битта-яримта таниш-билишлари четга мева-чева олиб кетяпти. Дарров сўраб-суриштиришга тушди. Билсаки, Россия Федерациясида у етиштирган қовун-тарвузлар жуда харидоргир экан. Ҳам тижорат, ҳам баҳонада ўша томонларни айланиб келишни кўнгли тусаган Патиев дарҳол ишга киришди. Мўлжалласа, бир вагонга жойлашгулик қовун-тарвузи бор. Фақат юкни ортадиган вагон топса бўлди. У ёғи ҳаммаси жойида. Бироқ вагон масаласи бироз мушкул деб эшитганди. Нима қилса экан?

— Бошлиқнинг олдига киринг. Масалани ўзи ҳал қилади.

Патиевнинг ҳаракатидан хабардор бўлганлардан бири унга юқоридаги маслаҳатни солди. Шундан кейин иши битишига кўзи етган деҳқон ўйлаб ҳам ўтирмади. Шартта «Ўзбекистон темир йўллари» ДАТКга қарашли Янгийўл темир йўл шоҳ бекатининг бошлиғи Ибрагим Худойбергановнинг хонасига кирди:

— Омск шаҳрига қовун-тарвуз юбормоқчи эдим. Шунга вагон керак бўлиб қолди, ака.

Бошлиқ қараса рўпарасидаги йигит дуппа-дуруст. Ҳеч шубҳали томони йўқ. Унга ёрдам бергиси келди. Аммо текинга эмас:

— Харажатидан қочмасангиз тайёрлаб берамиз, оғайни. Сиз деҳқонлар учун вагонларимиз бор. Бизнинг хизматимиз холис. Лекин қозоғистонлик ҳамкасбларимизнинг томоғини мойламасак бўлмайди. Сиздан олиб, ўшаларга узатамиз. Улар сизга Қозоғистон Республикаси ҳудудидан ўтиш ҳуқуқини берувчи код-хабарнома беришади. Йўлда овора бўлмасдан, юкингизни айтган манзилингизга тушириб олаверасиз.

Бу гапдан кейин Патиевнинг шашти пасайиб, тарвузи қўлтиғидан тушгандай бўлди. Бўшашибгина бекат бошлиғига юзланди:

— Ака, харажати кўп эмасми? Оғирлик қилмасин тағин.

Бошлиқ бу саволдан сўнг деҳқоннинг қовун пуллаб, атиги рўзғорининг кам-кўстини тиклашга ҳаракат қилаётганини тушунса бўларди. Чунки кўпинча катта фойдани мўлжаллаб иш қилаётган айримлар гапини «харажати бўлса айтасиз»дан бошлашлигини Худойберганов билмаслиги мумкин эмасди. Лекин у буни унутди. Ўзича оддий деҳқондан бўлсада, ҳарна беш-тўрт сўм ишлаб олмоқчи бўлди:

— Бинойидек одам экансизу гапингизни қаранг. Атиги икки минг доллар олиб келсангиз бас, ишингиз битади-қўяди.

Патиев вагоннинг «шапкаси» бунчалар кўп бўлади деб ўйламаган эди. Баданидан совуқ тер чиқиб кетди. Ахир ҳали юк Омскка қандай етиб боради? Таъми, сифати сақланиб қоладими, йўқми? Кейин уни сотиш ҳам керак. Қизиқ, ҳанузданшунча чиқим. Хуллас, бир зум боши қотиб қолди. Ўзича хомчўт қилди. Сўнг ўзга йўл тополмагач, рози бўлди.

— Бу бошқа гап. Иш битирадиган одам шундай бўлади. Ҳаракатингизни қилинг. Мен ҳам оғайниларни огоҳлантириб қўяман. Яхши вагон ҳозирлаб қўйишади.

Бошлиқ шу тарзда Патиев билан хайрлашди. Бу келишув эса ўтган йилнинг 26 июлида бўлиб ўтаётган эди.

Маълумки, иши битган одам енгил тортади. Елкасидан тоғ ағдарилгандай бўлади. Аммо Патиевнинг аҳволи ундоқ эмасди. Қайтанга устига тоғ қулагандай бўлди. Бировдан қарз-ҳавола қилиб бўлсаям доллар савилни топар. Бироқ, бозори касод бўлиб, синсачи? Унда нима қилади? Тўрвахуржунни йиғиштириб қўя қолсами? Таваккал қилсачи?

Орадан ўтган ҳар кун Патиевни баттар ўйга толдираверди, толдираверди. Охири...

Бурунги йилнинг 30 июли. Тахминан соат 16 атрофи. «Ўзбекистон темир йўллари» биноси олдида икки киши қадрдонлардек учрашди. Бири ҳожатбарор Ибрагим Худойберганов, иккинчиси ҳожатманд Неъмат Патиев. Қисқача ҳол-аҳвол сўралгач, Неъмат ҳамёнини ковлаб Ибрагимга 1500 АҚШ долларини узатди:

— Ҳозирча шу. Қолганини кейин гаплашаверамиз.

Неъмат пулни санаб ҳам ўтирмади. Чўнтагига тиқди. Йўл-йўлакай ундан 50 долларни ажратиб олдида, қолганини уни интизор бўлиб кутиб ўтирган темир йўлнинг Тошкент бўлимида технологик марказнинг даромадлар бўйича назоратчиси Раҳмиддин Мамараҳимовга узатди.

Бошлиқ ғараз мақсадини бир ўзи амалга оширолмасди. Шу сабабли бу жиноий ишга Р. Мамараҳимовни жалб қилади. Яъни Раҳмиддин Қозоғистон Республикаси ТОО «Трансойл» фирмасининг ходимидан код – хабарнома ундиришни зиммасига олади. Буни қарангки, эгасига етгунча долларнинг йўл-йўлакай «пати юлинаверади». Мамараҳимов ҳам қўлига тушган порадан 200 долларини ҳе йўқ, бе йўқ ўзига қолдиради. Код – хабарномани олгач, вагонга режа учун Патиев номидан ариза ёзиб, ҳужжатларнинг ичига 20 долларни солади. Кейин «Ўзбекистон темир йўллари» ДАТКсининг тез бузиладиган маҳсулотларни ташишни ташкил қилиш бўлими бошлиғи Рихсилла Саъдуллаевга уни бериб, вагонга режани олиб чиқади.

Шу тариқа қовун-тарвуз ортилажак вагоннинг ҳужжатлари расмийлаштирилади. Икки соат ичида муаммо ечимини топади. Патиев қовун-тарвузларни Россияга элтишга ишонч ҳосил қилганидан сўнг бу ишга бош-қош бўлган «ҳокисор» инсон – Янгийўл шоҳ бекатининг бошлиғи И. Худойбергановнинг хонасига киради:

– Раҳмат, ишим битди. Энди юкни ортиб, йўл ҳозирлигини кўрай. Яхшиликларингизни унутмайман.

Патиев шундай дея, қолган 500 долларни столнинг устига қўяди. Табиийки, мўмай даромадга осонгина эришган бошлиқ унга қўл узатади.

– STOP, қимирламанг, сиз пора олдингиз!

Қатъий оҳангдаги овоздан Худойберганов шилқ этиб тушди. Гувоҳларнинг кўргазмаси, долларлардаги махсус кукун излари, далил-ашёлар олдида уч ҳамтовоқ лол қолди...

СЎНГСЎЗ ЎРНИДА: юртимизнинг ширин-шарбат мевалари хорижда ҳам машҳур. Ундан татиганлар бир умр мазасини унута олмаслиги аниқ. Демакки, ўзбек деҳқони етиштирган ноз-неъматлар харидоргир. Шундан-да, деҳқон ўз маҳсулотини четга чиқариб пуллагиси, шунинг орқасидан бойигиси, баҳонада дунёни кезгиси келади. Бироқ, ана шундай беғубор инсонлардан ҳам ўз нафси йўлида фойдаланмоқчи бўлган кимсалар борлигидан афсусланасан киши. Хўш, нима қилмоқ керак? Миришкорлар юқоридаги воқеага ўхшаб қаллоб, порахўрларга дуч келиб қолмасликлари учун, аввало, ҳар ким ўз ҳақ-ҳуқуқини билиши лозим. Ўзбек деҳқони ҳам қонун меъёрларини тушунса эди, бировга кўр-кўрона эргашмас, алданиб қолмас эди. Бизда Ўзбекистон темир йўллари экспедицияси мавжуд. МДҲ ҳудудидан темир йўллар орқали вагонларни ўтишга ҳуқуқ берадиган код олиш учун харидор шу корхона билан шартнома тузади. Кейин банкда ўз номига валютада ҳисоб рақами очиб, йўл ҳақини банк орқали, валютада тўлайди. Ана шундай қонуний йўлдан фойдаланилгандагина, шубҳасиз, ҳуқуқбузарлик ҳолатлари барҳам топади.

Ҳар галгидек бу сафар ҳам суд жараёни давомида судланувчилар жиноятларини хаспўшлаш учун турли баҳоналарни тўқий бошлашди. Ҳатто айримлари долларнинг «қайтимини» бермоқчи эдиму, ўша маҳал ёнимда турган бегоналардан уялдим, дейишгача борди. Алқисса, жиноят ишлари бўйича Миробод тумани суди судьяси А. Сагатов раислигида ўтган очиқ суд мажлиси жиноятга қонуний баҳо берди. Порахўрлар турли муддатга озодликдан маҳрум қилиндилар.

Қурбон ЭШМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Милициянинг тезкор хабари

Босқинчилар қўлга тушди

Шайхонтоҳур тумани ИИБ ходимлари томонидан босқинчилик жиноятини содир этган икки шахс ушланди. Генерал Узоқов кўчасидан бораётган «Шарқ савдо йўли» хусусий фирмаси ҳайдовчиси К.Одилов бошқарувидаги «Тико» автоуловини тўхтатиб, «Тинчлик» кўчасига олиб бориб қўйишини илтимос қилган бу йўловчилар манзилга етмасданоқ ҳайдовчининг бўйнига пичоқ тираб, тушириб юбориб, машинани ҳайдаб қочадилар. Ушбу иш юзасидан олиб борилган чора-тадбирлар натижасида қўлга олинганларнинг иккаласи ҳам аввал судланган, бирор жойда ишламайдиган Р.Омон ва И.Комил экан.

Қилмишидан пушаймон ўғрилар

Тошкент вилоятининг Зангиота тумани, «Бўзсув» жамоа хўжалигида яшовчи К.Косим ва А.Талъат исмли икки оғайни пойтахтнинг Собир Раҳимов туманидаги Форобий кўчаси, 47-уйда ўғирлик жиноятини содир этганликлари ўз исботини топди. Ана шу жиноят ҳақида туман ИИБ навбатчилик қисмига хабар етказилгач, тезкор гуруҳ вакиллари воқеани ҳар томонлама ўрганиб, текшириб кўришгач, ўғриларни аниқлашга муваффақ бўлдилар. Шундай қилиб, ушбу хонадонда истиқомат қилувчи С.Ашировнинг 205 минг сўм пулини ўмариб, оқибатда кўзларини ердан узолмай қолган шерикларни тегишли қонуний жазо кутмоқда.

Фирибнинг умри қисқа

«Чехия давлатига ишга юборамиз» деб, катта ваъдаларни қаторлаштирган ва бунинг эвазига олдиндан нақд 10.000 АҚШ доллари миқдоридаги пулларни олиб, бир неча соддадил одамларни алдаб юрган фирибгарлар ушланди. Ўзганинг пулини эгаллаб олиб, аммо қочиб юрган фирибгарларнинг қилмишлари Юнусобод тумани ички ишлар ходимлари томонидан фош этилди. Ҳозирда жиноий ҳаракатлари тергов органлари орқали кўриб чиқилаётганлар кимлар эди? М.Людмила, М.Наталя ҳамда И.Инобат, шунингдек, уларнинг шериклари бўлган К.Иванлар ўзаро жиноий тил бириктиришади. Сўнг овга чиқиб, Самарқанд шаҳрининг Бобур кўчасида яшовчи Х.Ҳолиқовни, Ал-Хоразмий кўчасидан А.Қодиров ва Х.Қодировларни ҳамда Фирдавсий кўчасидан фуқаро Ш.Нурмамедовларни ана шу тарзда лаққа туширишади...

Бугунги кунда ҳалол меҳнат қилиш ўрнига қинғирликлар ортидан мўмайгина даромад орттиришни кўзлаган ушбу жиноятчилар устидан тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Қалтис мақсад амалга ошмади

Сирғали-3 даҳасидаги 34-уйнинг олдида сумкасидаги 1 килограмм 800 грамм «опий» моддасини бир амаллаб ўз мижозларига етказишни ўйлаганича, кўзлари бежо бўлиб турган К.Рамзнинг бу қалтис нияти амалга ошмай қолди. Чунки уни ҳеч кутмаганда келиб қолган туман ички ишлар бошқармаси ходимларидан иборат тезкор гуруҳ вакиллари ўзлари билан олиб кетдилар.

Заҳриқотил моддаларнинг олди-сотдиси билан шуғулланиб, бунинг ортидан мўмай даромад орттириш мақсадида ғайриқонуний ҳаракат қилган бу оғуфуруш қонун олдида жавоб беришига тўғри келади.

Бўйнига олди

Фарғона вилоятининг Бағдод туманилик О.Эргаш исмли йигитнинг пойтахтимизнинг Бектемир тумани ҳудудида жойлашган «Қўйлиқ» бозорида кўрсатган ҳунари қимматга тушадиган бўлди. У милиция ходимлари томонидан қўлга олингач, Бекобод тумани, «Далварзин» жамоа хўжалигида яшовчи деҳқон Р.Асрақуловнинг сотиш учун олиб келган беш яшик помидорини ўғирлаб кетганлигини бўйнига олди.

Самариддин ХАЛИЛОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ Матбуот маркази инспектори.

Кёко Накаяма:

«ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ ҚАЛБ ҲАРОРАТИДАН ЛОЛ ҚОЛДИМ»

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Кунчиқар мамлакатига амалга оширган ташрифидан сўнг бир ойдан ортиқроқ вақт ўтган бўлса-да, унинг якунлари ва ҳар икки томон учун муҳим бўлган шартномаларнинг имзоланишига бўлган қизиқиш ҳалигача сўнгани йўқ.

Мазкур ташриф Ўзбекистон — Япония муносабатларининг бугунги аҳволига баҳо бериш билан бирга, келгуси ҳамкорлигимиз истиқболларини белгилаб берди.

"Жаҳон" АА мухбирининг Япониянинг мамлакатимиздаги собиқ элчиси Кёко Накаяма билан бўлган суҳбати ҳам айнан Юртбошимиз ташрифидан сўнг икки томонлама муносабатларимизнинг истиқболлари ҳамда жадал ривожланиб бораётган интеграция жараёнида халқларимизнинг ўзаро маданий муштараклигига бағишланган.

— Накаяма хоним, яқинда сиз Ўзбекистонда Япониянинг элчиси вазифасини якунлаб яқинда қайтдингиз. Мамлакатимиз, ўзбек халқи, маданияти ҳақидаги таассуротларингиз, қалбингиздан жой олган илиқ хотиралар тўғрисида сўзлаб беришингизни илтимос қиламан.

— Ўзбекистонда элчи бўлиш — мен учун катта шараф бўлганини яна бир бор таъкидламоқчиман. Ўзбек халқининг юқори салоҳияти, айниқса таълим тизими мени лол қолдирди. Унинг меҳмондўстлиги, қалби тозалигини алоҳида эътироф этаман. Мазкур хислатлар ҳеч кимни бефарқ қолдира олмайди.

Шу ўринда ўзбек халқи ҳам Японияни ҳудди мен Ўзбекистонни севганим каби севиб қолади деган умиддаман.

Ватанимга қайтгач, ёру дўстларимга, япон жамоатчилиги вакилларига Ўзбекистоннинг истиқболи порлоқ ва буюк келажак соҳиби бўлган мамлакат бўлишига ишонишлари лозимлигини уқтириб келмоқдаман.

— Янги аср бошида икки томонлама муносабатларимизнинг энг ёрқин воқеаси, бу Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг Японияга амалга оширган ташрифи бўлди, десам муболаға бўлмайди. Сиз мазкур тарихий воқеанинг бевосита иштирокчиси бўлгансиз. Ташриф натижаларини ва мамлакатларимиз ўртасидаги ҳозирги ҳамкорлик даражасини қандай баҳолайсиз?

— Авваламбор, Японияга ташриф буюргани учун Президент Ислом Каримовга катта миннатдорлик билдирмоқчиман. Унинг обрў-эътибори, Ўзбекистон—Япония муносабатларини ривожлантиришга қаратган саъй-ҳаракатлари туфайлигина мамлакатим ишбилармон доиралари вакиллари юртингиздаги ҳамкасблари билан ҳамкорлик қилишга аҳд қилди.

Бугунги кунда Япония ижтимоий-сиёсий доиралари Ўзбекистонга катта қизиқиш билан қарамоқда. Бу ҳол айниқса, Марказий Осиё билан боғлиқ масалаларни тадқиқ этиш билан шуғулланадиган Япония академик доиралари вакиллари, олимлар орасида яққол кўзга ташланади.

Икки томонлама муносабатларимизнинг келгуси ривожи хусусида гапирадиган бўлсам, мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликнинг барча жабҳалари истиқболли ва ҳар икки халқ учун фойдалидир. Бу эса алоқаларимизнинг янада ривожланиб, тараққий этиб бориши учун катта имкониятлар яратади.

Айтиш жоизки, яқин кунларгача икки давлат ўртасидаги иқтисодий муносабатлар асосан ҳукуматлараро миқёсда амалга оширилар эди. Бугунга келиб эса Япония хусусий компаниялари Ўзбекистондаги ҳамкасблари билан яқин ҳамкорлик ўрнатишга қизиқиши ортиб бормоқда.

Шу билан баробарида саноат, тўқимачилик тармоқлари, ахборот технологиялари ва коммуникация соҳасида икки томонлама ҳамкорликнинг ривожланиши учун катта имкониятлар мавжуд.

— Ўзбекистон ва Япония муносабатларининг келажаги ҳақида нима дея оласиз, умуман ўзбек халқига қандай тилакларингиз бор?

— Аввало, стратегик ҳамкор тушунчасига катта маъно берилишини алоҳида таъкидлашни истардим. Мамлакатларимиз жуғрофий жиҳатдан бир-бирларидан узоқ жойлашганлигига қарамасдан, келажакда бир-бирларини доим қўллаб-қувватлайдиган жуда яқин дўст бўлиб қоладилар. Давлатларимиз ўртасидаги муносабатлар бундан буён ҳам ўзаро ҳамжиҳатлик ва бир-бирини ҳурмат қилиш ҳиссига асосланади. Дунёда ана шундай самимий ҳис-туйғу ва ўзаро ишончга асосланган мамлакатлар кўп эмас. Ўзбекистон биз учун айнан ана шундай мамлакат ҳисобланади.

Ўзбек халқига бахт-саодат ва тинчлик, тотувлик, Ўзбекистонга эса тараққиёт ва фаровонлик тилайман.

Беруний ОЛИМОВ,
«Жаҳон» АА,
Токио.

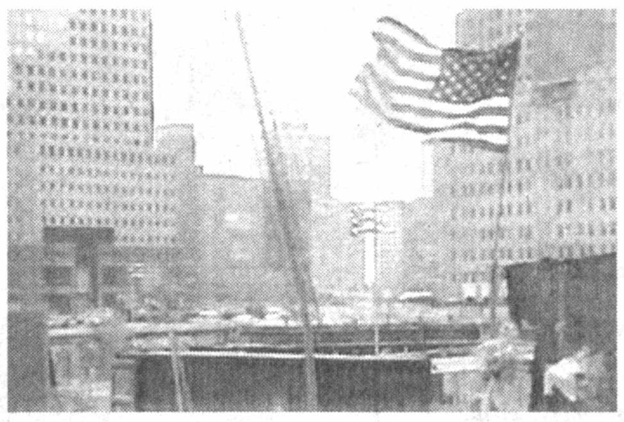

Фожеа муносабати билан

11 сентябрь воқеаларининг бир йиллиги «Америка учун энг оғир кун» бўлади. АҚШ маъмурияти ҳузуридаги ички хавфсизлик бошқармаси бошлиғи Том Риж «Ай-би-си» телекомпаниясига берган интервьюсида ана шундай деган.

У хусусан, бутун мамлакат террорчилик хуружларига қарши сергак турганликларини қайд этган. Рижнинг айтишича, америкаликлар бир йил аввалгидан кўра яхшироқ ҳимояланган. Аммо уни янада мустаҳкамлаш учун хусусий секторда ҳам, ҳукумат даражасида ҳам ҳали кўп ишлар қилиниши лозим.

АҚШ президенти Жорж Буш шу муносабат билан 11 сентябрь куни террорчилик содир қилинган жойларга боришни режалаштирган. Ўша куни эрталаб Буш Пентагонга йўл олади. Фожеа қурбонларига бағишланган маросимда иштирок этади. Сўнгра Пенсильвания штатига йўл олади ва Шенксвил шаҳри яқинидаги самолёт қулаган жойга гулчамбар қўяди. Сўнг Буш Нью-Йорк шаҳридаги бир йил олдин Жаҳон савдо марказининг эгизак бинолари турган жойга келади.

«ИТАР-ТАСС» агентлигининг хабарига кўра, кечқурун соат 21.00 да Буш америкаликларга телевидение орқали мурожаат қилади.

Тўфонлар оқибатида...

Жанубий Кореяда ўтган дам олиш кунлари юз берган тўфон оқибатида ҳалок бўлганлар сони 200 кишидан ошиб кетган. Ундан ташқари табиий офат мамлакатга 2 миллиард 435 миллион АҚШ доллари миқдорида зарар етказди.

«ИТАР-ТАСС» ахборот агентлигининг маълумотига қараганда, мамлакат бўйича умумий ҳисобда 17046 уй вайрон бўлган, 24 минг аҳоли бошпанасиз қолган. Шунингдек, 382 та кема ва 183 мингдан зиёд денгиз инфратузилмалари шикастланган. Тўфон 115 минг гектар экин майдонларини йўқ қилган.

Янги «Jeep»

Машҳур «Jeep» компанияси «Jeep Wrangler Rubicon» автомобилининг чекланган сонини ишлаб чиқаришга киришди. Автомобиль шу йилнинг бошида Детройт шаҳрида бўлиб ўтган автошоуда намойиш қилинган эди. Компания вакилининг айтишича, бу автомобиль аввалгиларидан жиддий фарқ қилади. У 193 от кучига тенг двигателга эга.

Ўнгчилар ҳукуматдан чиқишмоқда

Австриянинг ўнгчилар Озодлик партияси вакиллари коалицион ҳукуматга кирувчи вакилларининг ундан чиқишларини маълум қилишган. «Рейтер» агентлигининг хабар қилишича, Вице-канцлер Сусанна Рисс-Пассер ва молия вазири Карл-Хайнц Ґрассер истеъфога чиқиш ҳақида ариза беришни режалаштирмоқда.

Вирус — асаб касалликларига сабабчи

Оғир асаб касаллиги паришонхотирлик склероз ривожланишида асосий сабабчи вирус бўлиши мумкин. Даниялик олимлар янги ген топишди. У бўлган жойда тана иммун тизимининг фаолияти бузилади, чунки тизим уни вирус деб ҳисоблаб, асаб ҳужайраларининг қобиғига ҳужум қила бошлайди. Бу эса асаб импульсларининг ўз меъёрида ишлашини бузиб юборади.

Арофат режани маъқуллади

Фаластин Миллий Мухторияти раҳбари Ёсир Арофат Исроил билан зиддиятларни бартараф этиш бўйича Европа Иттифоқининг янги режасини тўла қўллаб-қувватлашини билдирган.

Унинг айтишича, ЕИ режаси «жуда муҳим ва Фаластин раҳбарияти уни диққат билан ўрганиб чиқади».

«ИТАР-ТАСС» агентлигининг маълумотига кўра, режа уч босқичдан иборат. Биринчи босқичда 2003 йилнинг бошида Фаластин Мухториятида сайловлар ўтказилади, иккинчисида келгуси йилнинг августида вақтинча чегараларга эга бўлган Фаластин давлати ташкил этилади. Сўнгги босқичда, 2005 йилда Фаластин мустақил давлат, деб эълон қилинади.

Ягона авиадиспетчер хизмати

Европа Иттифоқи 2004 йили Европанинг Ғарбий қисмида ягона бир авиадиспетчер хизмати тузиш ҳақидаги таклифни маъқуллаган. Европа комиссиясининг транспорт масалалари бўйича вакили Лойола де Паласио айтишича, германиялик ва швейцариялик диспетчер хизматлари ўртасида координация йўқлиги июль ойининг бошида «Ту-154» ва «Boeing-747» самолётларининг тўқнашишига сабаб бўлди.

«Би-би-си» маълумотига кўра, Европа давлатларининг кўпгина касаба уюшмалари янги қонунчиликка қарши чиқишмоқда. Уларнинг фикрича, бу иш ўринларининг қисқартирилишига олиб келиши мумкин.

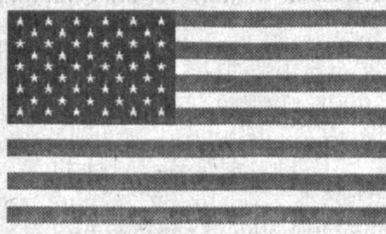

Fulbright Scholarship Program for 2003 - 2004 Academic Year

The Public Affairs Section (PAS) of the Embassy of the United States of America is pleased to announce the competition for the Fulbright Scholarship Program for the 2003-2004 academic year.

The goal of the Fulbright Scholarship Program is to increase mutual understanding between the people of the United States and the people of other countries. For over 50 years the Fulbright Scholarship program has offered grants to college and university faculty, as well as independent scholars around the globe, to allow them to lecture and conduct research in the United States. In addition, since the inception of the program in 1946, it has allowed thousands of American scholars to teach and conduct research throughout the world.

The Fulbright Scholarship Program is open to college and university professors, professionals who wish to conduct research in the U.S. for a period of 4 to 12 months during the 2003 -2004 academic year in the following fields: law, economics, education (including teaching English), library management, journalism, political science, business, social sciences, arts, and the humanities.

Eligible applicants must be citizens of the Republic of Uzbekistan, fluent in English, and in good health. Academia applicants must have a candidate of science or doctoral or masters degree at the time of their application. Professionals must have not less than 15 years work experience in the chosen field.

Applicants must complete the application form, available in paper and electronic format. Requests for electronic versions should be sent to elnora@pas.uz or sevara@pas.uz. Paper applications are available from the Public Affairs Section of the Embassy of the United States.

Address: 41 Buyuk Turon Street, Tashkent
Telephones: (8 - 371) 133-70-96, 133-35-81, 133-59-74

Application forms are FREE OF CHARGE and may be photocopied. Completed forms should be returned to PAS (4 copies of application and documents) by November 15, 2002.

Applicants who successfully pass the preliminary screening process will be invited for an interview.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

(Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг умумий мажбурий тусдаги меъёрий ҳужжатларини давлат рўйхатидан ўтказиш ҳолати тўғрисида 2002 йил 16 июлдан 31 июлгача бўлган маълумот):

I. Давлат рўйхатидан ўтказилди:

1. «Импорт божхона божларини ҳисоблаш ва ундириш тартибига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат божхона қўмитасининг 2002 йил 18 июлдаги ЭГ-01/12-2920, 87, 0218-17-сон қарори.*

2002 йил 22 июлда 782-3-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 1 августдан кучга киради).

2. «Чораклик ва йиллик молиявий ҳисобот тақдим этиш муддатлари тўғрисида низомга ўзгартиришлар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг 2002 йил 12 июлдаги 85-сон буйруғи.*

2002 йил 22 июлда 942-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 1 августдан кучга киради).

3. «Қорақалпоғистон Республикаси бюджети ва маҳаллий бюджетларда кўзда тутилган режали йиллик даромадлар ва харажатлар ҳажмларининг чораклик тақсимотини тузиш, бюджетни ижро этиш жараёнида киритиладиган ўзгартиришларни ҳисобга олиш, бюджетда кўзда тутилган ташкилотлар ва тадбирларни молиялаштириш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг 2002 йил 3 июлдаги 75-сон буйруғи.*

2002 йил 22 июлда 1025-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 1 августдан кучга киради).

4. «Қорақалпоғистон Республикаси бюджети ва маҳаллий бюджетларнинг ижросини молия органларида бажарилишининг бухгалтерлик ҳисоби бўйича йўриқномага ўзгартиришлар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг 2002 йил 3 июлдаги 76-сон буйруғи.*

2002 йил 22 июлда 1007-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 1 августдан кучга киради).

5. «Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг 2002 йил 7 февралдаги 31-сон «Молиявий ҳисобот шакллари ва уларни тўлдириш бўйича қоидаларни тасдиқлаш тўғрисида буйруғининг 7-сон иловасига ўзгартиришлар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг 2002 йил 12 июлдаги 86-сон буйруғи.*

2002 йил 22 июлда 1117-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 1 августдан кучга киради).

6. «Божхона юк декларациясини тўлдириш тартиби тўғрисидаги йўриқномага қўшимча киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг 2002 йил 20 июлдаги 02/20-19-сон қарори.*

2002 йил 30 июлда 834-6-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 9 августдан кучга киради).

7. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудига импорт қилинадиган товарларга нисбатан қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага қўшимча киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Давлат божхона қўмитасининг 2002 йил 22 июлдаги 88, 02/8-20-сон қарори.*

2002 йил 30 июлда 1124-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 9 августдан кучга киради).

8. «Молия бозорлари иштирокчилари бўлган банклар томонидан ахборотларни ошкор қилиш тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг 2002 йил 29 июндаги 17/11-сон қарори.*

2002 йил 31 июлда 1162-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 10 августдан кучга киради).

II. Давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилди:

1. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хизмат сафарлари тўғрисида Йўриқномани тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг қарори.*

2. «Ўзбекистон Республикасида норезидентларга эркин алмаштириладиган валютада халқаро йўловчи ташиш учун темир йўл чипталарини сотиш тартибини бекор қилиш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг қарори.*

3. «Таълим муассасаларида стипендиялар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартиришлар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Молия вазирлигининг қарори.*

4. «Ҳудудлар ва Ўзбекистон Республикаси ҳудуди қисмларининг ривожланиши, вилоятлар ҳудудлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси аҳоли пунктлари ҳудудларини ривожлантириш ва қуриш ҳақидаги шаҳарсозлик ҳужжатлари таркиби, уларни ишлаб чиқиш, келишиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисида йўриқномани тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитасининг қарори.*

5. «Дори воситалари ва тиббиётда фойдаланишга мўлжалланган тиббий техника буюмлари сифатини назорат қилиш Фармацевтика инспекцияси низомини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирининг буйруғи.*

6. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида таркибида симоб моддаси бўлган маҳсулотлар билан муомала қилиш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш Давлат қўмитасининг қарори.*

7. «Таркибида симоб моддаси бўлган маҳсулотларнинг демеркурлаштирилишини амалга оширишга рухсатномалар бериш тартибини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш Давлат қўмитасининг қарори.*

8. «Қимматбаҳо металлар ва қимматбаҳо тошлар билан операцияларни амалга оширувчи корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, жисмоний шахсларни рўйхатдан ўтказиш тартиби тўғрисида йўриқномага ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг буйруғи.*

Тақдим этилган ҳужжатларда амалдаги қонунчиликка зид қоидалар мавжуд ва улар меъёрий ҳужжатларга қўйилган талабларга жавоб бермайди. Давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилган меъёрий ҳужжатлар Адлия вазирлигининг хулосалари ҳисобга олинган ҳолда қайта ишланган тақдирда давлат рўйхатидан ўтказиш учун такроран тақдим этилиши мумкин.

III. Ҳуқуқий экспертизадан ўтказилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идоралари Вояга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлинмалари фаолиятини ташкил этиш бўйича йўриқнома. *ЎзР ИИВ томонидан тасдиқланган.*

2. «Етим болаларни ва ота-она қаровисиз қолган тўлиқ давлат таъминотидаги болаларни пул нафақалари ҳамда кийим-бош, пойабзал ва анжомлар сотиб олиш учун нафақалар, шунингдек, транспортда юриш карточкалари билан таъминлаш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Молия вазирлигининг қарори.*

3. «Умумтаълим мактабларининг кам таъминланган оилаларга мансуб ўқувчиларни дарслик тўплами билан таъминлаш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Молия вазирлигининг қарори.*

4. «Умумтаълим мактабларининг кам таъминланган оилаларга мансуб ўқувчиларни бепул қишки кийим-бош тўплами билан таъминлаш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Молия вазирлигининг қарори.*

5. «Тарбиялаш (патронат) учун оилаларга бериладиган етим болаларни кийим-бош ва пойабзал билан таъминлаш ҳамда болани ўз тарбиясига олган тутинган ота-оналарга ҳар ойлик нафақа тўлаш тартиби тўғрисида Низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Молия вазирлигининг қарори.*

6. Ёғ экстракциялаш ишлаб чиқариши учун портлаш хавфсизлиги қоидалари. *«Ўзёғмойтамакисаноат» ассоциацияси томонидан тақдим этилган.*

7. Ёғ экстракциялаш ишлаб чиқариши учун авария ҳолатларини локализациялаш режаларини ишлаб чиқиш бўйича йўриқнома. *«Ўзёғмойтамакисаноат» ассоциацияси томонидан тақдим этилган.*

8. Ёғ-мой саноати корхоналарида газ билан боғлиқ хавфли ишларни ташкил этиш ва ўтказиш қоидалари. *«Ўзёғмойтамакисаноат» ассоциацияси томонидан тақдим этилган.*

9. «Шина таъмирлаш корхоналари ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

10. «Асбестцемент маҳсулотлари ишлаб чиқариш ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

11. «Дарё портлари ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

12. «Цемент ишлаб чиқариш ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

13. «Почта алоқаси хизматлари кўрсатиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

14. «Банк ходимлари ва раҳбарларини жисмоний шахсларнинг банкдаги муддатли ва жамғарма омонатларининг ўсишини таъминлаганлари учун мукофотлаш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг қарори.*

15. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида нақд чет эл валютасини қабул қилиш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитасининг қарори* (янги таҳрирда).

16. «Ўзбекистон Республикасида жамоат автомобиль ва электр транспортидан фойдаланишда шаҳар, шаҳар атрофи, шаҳарлараро, халқаро йўналишларда ва соатбай ташишлар бўйича ташилган йўловчилар сонини ва бажарилган йўловчи-километр иш ҳажмини аниқлаш бўйича йўриқномани тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлигининг буйруғи.*

17. «Объектлар қурилишининг иккинчи ва кейинги йилларида шартномавий нархларни белгилаш тартиби тўғрисида Низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги, Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси ва Марказий банк бошқарувининг қарори.*

Маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг Идоравий меъёрий ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш бошқармаси томонидан тайёрланди.

Саволлар ва таклифлар учун телефонлар:
133-38-67, 132-00-28.

Бу элнинг ўғлонлари

Ассалому алайкум, бу элнинг ўғлонлари,
Алпомиш, Мангуберди, Гўрўғли султонлари.

Жонажон ўз халқининг суянган Асқар тоғи,
Елкаси ер кўрмаган не марди майдонлари.

Пойи қадамларингиз етган ер қутлуғ асли,
Ота-оналарининг дардига дармонлари.

Дили дилларингизга пайванд қорасочларнинг
Бу дунёда бормикин бирон-бир армонлари.

Гар ихтиёр этсангиз бўстонга айлангуси
Бу диёрнинг дашт-дала, чўллари, ёбонлари.

Сиздан улус таянчи, қувонч, кўрк, ифтихори,
Сарҳад, қалъаларини қўриқлар посбонлари.

Токи Сизлар бор экан, хатар нелигин билмас
Мустақил бу ўлканинг мустаҳкам қўрғонлари.

Шаъни-шавкатингизга алқов битиш билан банд
Бахмал кентининг ўнлаб Тўра Сулаймонлари.

Тўра СУЛАЙМОН.

ҲИКМАТ

Сўзни билган зарга
бўлмайди муҳтож,
Зар қиммати топар
сўз билан ривож.

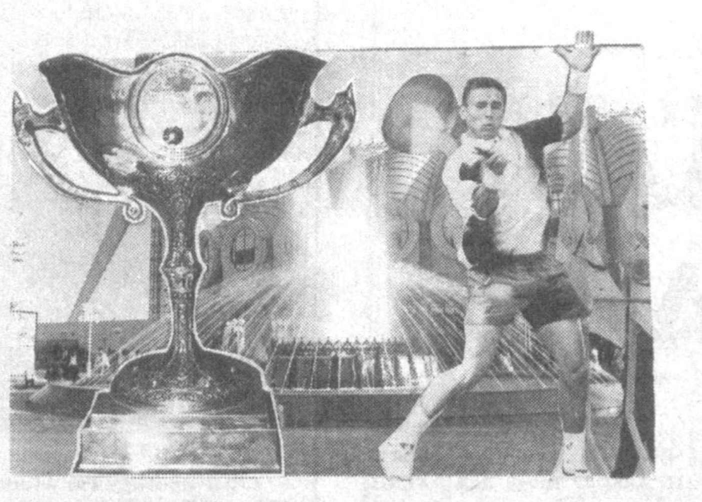

«ПРЕЗИДЕНТ КУБОГИ»

жаҳоннинг энг номдор ракетка усталарини жам қилади

2000 йил, 17 сентябрь. Шу куни бутун дунё теннис мухлислари диққати Тошкентга, «Президент кубоги» халқаро турнирига қаратилди. Финалда эса жаҳон теннисининг энг номдор, зарби зўр вакиллари — италиялик Д.Сангинетти ва россиялик М.Сафин тўқнаш келишди.

Ҳали-ҳали ёдимизда. Ўшанда Марат Сафиннинг «Президент кубоги» турнирининг финал босқичига йўлланма олганлигининг ўзи унинг дунё теннис таснифида биринчи ўринга кўтарилишини таъминлаган эди. У ўшанда ўз ҳаёти давомида илк бор Тошкентда дунёнинг биринчи ракеткаси — энг уста теннисчиси сифатида кортга чиқди. Натижа эса барча кутганидек М.Сафин фойдасига ҳал бўлди. Шу тариқа «Президент кубоги» уни жаҳоннинг энг кучли теннисчиси даражасига кўтарди. Айни воқеа ўша куннинг ўзидаёқ жаҳонда ўз акс садосини топди.

2001 йил, 17 сентябрь. «Юнусобод» теннис кортларида бўлиб ўтган улкан спорт байрамининг шукуҳи жаҳоннинг кўплаб мамлакатларини қамраб олди. «Президент кубоги» халқаро турнирини қатор хорижий телекомпаниялар узлуксиз ёритиб турди. Негаки, финалда фақат Е.Кафельниковми ёки М.Сафинми, ким кучли эканлигини аниқлаш қолган эди, холос. Ҳар икки теннисчи ҳам бехато ва гўзал ўйин намойиш этди. Бироқ М.Сафиннинг соатига 200 километрдан ошадиган тўп узатишлари, нафақат унинг рақиби, балки ҳар қандай зўр теннисчи учун ҳам жиддий қийинчилик туғдириши турган гап эди. Натижа ҳам шунга яраша бўлди. Марат Сафин мазкур турнирда иккинчи бор ғалаба қозониб, мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов қўлидан Ўзбекистон Республикаси «Президент кубоги»ни тантанали равишда қабул қилди.

— Ислом Каримовни томошабинлар орасида кўриш ва Ўзбекистон Президенти ҳузурида теннис ўйнаш менга, айниқса, катта мамнуният бағишлайди, — деган эди ўшанда, жумладан, М.Сафин.

— Мен Президент Ислом Каримовга мазкур турнирнинг бош совринини қўлга киритишни ваъда берганман, — деган эди Е.Кафельников. — Бироқ бу сафар ҳам омадим чопмади... Шунинг учун «Президент кубоги»ни қўлга киритиш ниятидан ҳеч қачон қайтмайман.

Булар «Президент кубоги» халқаро теннис турнири ўйинлари тарихидан икки ҳаяжонли лаҳза, холос. Биз уларни эртага бошланадиган ушбу гўзал турнирнинг теннис мухлислари ўртасида нечоғли аҳамияти борлигини кўрсатиш учун келтирдик. Ҳа, бугун катта теннис нуфузи ва ривожи жаҳонда биринчи рақамли спорт тури, деб эътироф этилаётган футбол билан рақобатлашаётгани ҳеч кимга сир эмас. «Президент кубоги» халқаро турнирини йил ўтган сайин ошиб бораётган шуҳрати фикримиз исботидир. Хабарингиз бор, ушбу турнир «Профессионал теннисчилар ассоциация»си томонидан кетма-кетма уч бор юксак мукофотлар билан тақдирланди.

Энди бу галги тўққизинчи бор ўтказилаётган турнир тафсилотлари хусусида тўхталадиган бўлсак, у кескин ва муросасиз ўтиши кутилмоқда. Табиийки, бунинг ўзига хос сабаблари бор. Биринчидан, мусобақа нуфузининг баландлиги бўлса, иккинчидан пойтахтимизга ташриф буюражак теннисчиларнинг машҳурлигидир.

Эътибор беринг: жаҳонда «Президент кубоги» турнири билан бир вақтнинг ўзида ҳам Бразилияда, ҳам Руминияда АТП Тур туркумига кирувчи мусобақалар бўлиб ўтади. Агар

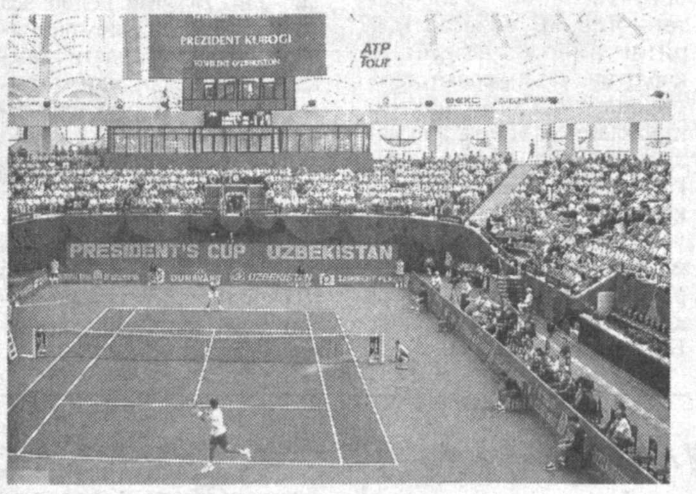

Теннис

Бразилияда ўтажак турнирнинг биринчи ракеткачиси деб дунё теннис таснифида кучли йигирмаликдан жой олган Густаво Куртэн тан олинган бўлса, Руминиядаги беллашувларда эса жаҳон теннис рейтингида кучли 30 лик аъзоси ҳисобланган Андрей Павел айни турнир жадвали бошида турибди. Ўзбекистон Республикаси «Президент кубоги» беллашувларида эса дунёнинг иккинчи (!) ракеткаси соҳиби — Марат Сафиннинг иштирок этишининг ўзи мазкур турнирнинг нуфузи қанчалик юқори эканлигини яққол кўрсатиб турибди. Бу эса бўлажак турнирга алоҳида улуғворлик бағишлаши аниқ.

Бундан ташқари, мамлакатимиз спорт мухлисларининг севимли ўйинчисига айланган Евгеней Кафельников, «Катта тож» туркумидаги Австралия очиқ чемпионати ғолиби — швециялик Томас Йоханссон, «Уимблдон» турнири финалчиси — аргентиналик Давид Нолбандян, жаҳон теннис кортларида шуҳрат қозонган Томми Хаас, 2000 йили «Президент кубоги» турнири финалчиси, италиялик Давид Сангуинетти каби ўнлаб зарби зўр теннисчилар ғолиблик учун кортга тушадилар. Бир сўз билан айтганда, тўққизинчи бор ўтказилаётган «Президент кубоги» халқаро теннис турнири жаҳоннинг энг кучли, энг номдор ракетка усталарини жам қилади. Демак, кутилгану кутилмаган натижалар, бир-биридан гўзал ва шиддатли ўйинлар, кортлардаги ҳаяжонли лаҳзалар барча-барчаси олдинда. Шундай экан, Тошкент турнири спортчиларга машҳурлигу маҳоратнинг янги-янги поғоналари сари янада кенг йўл очиши, шак-шубҳасиздир.

Фурқат САНАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 777,
27606 нусхада босилди,
ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — У. ФАЙЗИЕВА.
Навбатчи — Ҳ. КАРИМОВ.
Мусаҳҳиҳ — О. АБДУАЗИМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[t] — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 23.00
1 2 3 4 5 6

Ота-оналар йиғилиши

Хўш, кўпчилик келиб бўлибди-а? Йиғилишни бошлаймиз. Нима масалада чақирганимни билиб турибсизлар-а... Ҳар йили қиладиган ишимиз-да. Шундай қилиб, масала битта — махтапти ремонти. Қурилишда ишлайдиганлар борми? Ҳа, яхши. Биринчи навбатда сизларга тақсимлаймиз. Оҳак, қум, цемент, краска, тахта, нима-нима? Ҳа, энди ишхонангиздан бир-икки банка бўёқни секин зимитиб қўя қоласиз-да. Ўтган йили Қодирхонов акамиз ҳамма ёқни бир ўзлари кўтарувдилар. Директоримиз билан бир-иккита ўқитувчиларгаям материаллардан қарашворувди. Мабодо, давлат мулкини талон-торож қилгани учун қамалиб кетмаганларида бу йил ҳам ўзлари тўғриларди-я.

...Ҳов, Саидованинг дадаси, сиз нимадан ёрдам қиласиз?.. Билмадим? Нега?.. Қаерда ишлайсиз ўзи?.. Заводда?.. Бизга ремонтга кетадиган нима бор сизларда. Ҳеч бўлмаса мих бордир, ахир. Олиб келаверинг. Топган гул келтирар, топмаган бир боғ пиёз.

Кеча ёнимиздаги қурилишга уч-тўртта ўқувчиларни юбориб, озгина оҳак билан қум обкелтириб қўйдим. Қоровулга сездиришмабди, азаматлар. Молодец.

Сиз қаерда? Трикотаж фабрикасидами? Яхши, латта-путталардан олиб келаверинг, полларни, ойналарни ювишга ишлайди.

Нима?.. Пул тўплаш... Билмадим энди, қандоқ бўларкин? Ҳар йили йиғамизку дейсизми?.. Ўзларинг биласизлар. Мен қўлимгаям ушламайман. Ота-оналар қўмитасини сайлагансизлар-а? Йил давомида қораларини кўрсатишмади. Мана энди уларнинг ишлайдиган вақтлари келди — ўшалар йиғиб сарфлайверишсин.

Хўш, сиз қаердан?.. Нима?.. Газетадан?! Мухбирман денг. Кечирасиз, танимайроқ турибман, бизда ўғлингиз ўқийдими ё қизингиз? Ҳеч кимим?.. Ие, ҳа нима қилиб ўтирибсиз унда? Ота-оналар мажлиси ҳақида мақола ёзмоқчийдим?.. Э-э, мақолага факт керак бўлса ўзимга айтмайсизми, укажон... Аммо биласизми, бу ерда ҳозир эшитганларингизни мақола қилмай қўя қолинг. Энди у ёғини ўзингиз яхши тушунасиз...

...Қаҳрамонимнинг гапи ерда қолмасин деб ҳажвия ёзиб қўяқолдим.

Митти ҳажвлар

Спорт йўриқчиси

Клубнинг бурчагидаги зах хонага қўйилган курсига аста ўтирдиму, бу ўриндиқни менгача банд қилганлар ҳақида хаёл суриб кетдим. Бир вақтлар бу лавозимда фирқақўм котибининг шофёри ишлаб... йўғ-е, маош олиб юрарди.

Ундан кейин раиснинг ҳеч ишни эплолмаган жиянига олиб беришди. У жиндай беодоблик қилиб қўйиб қамалиб кетгач, ўрнига муҳокамада ишдан олинган бўлим бошлиғини тайинлашди. Заҳарли дорилар билан ишлайвериб меҳнатга ярамай қолган механизатор йигит ҳам анча вақтгача йўриқчиликни қойиллатди.

Ўзим ҳам қўйчилик фермасини бир чиройли тебратиб турувдим. Охирги тафтишда... Раис бува ҳам калаванинг бир учи ўзига боришини билиб мени силлиққина қилиб бу ёққа ўтказворди. Аслида ёш ҳам бир жойга бориб қолди. Ораси тўрт қадам бўлсаям уйдан шу ерга келгунча ҳансираб қоламан.

Ҳар қалай, худо умр берса, нафақахўрликкача бир амаллаб турарман.

Шамол қаёқдан эсса...

Муовин Кунгабоқаров билан бўлим мудири Сувдаоқаров кабинетга кириб келганларида бошлиқ телефонда бировни койиб ўдағайлаётганди.

— Саккизинчида ўқийди-я, хумбош, — деди бошлиқ трубкани қўйгач, — кеча учинчи синфнинг масаласини берсам ечолмади.

— Бай-бай-бай... Саккизинчи синфда ўқиб-а?.

— Вой бўй, учинчи синф масаласини-я?..

Ота ўз фарзандини ҳар қанча ёмонлаши мумкин. Лекин, уни биров, яна қўл остида ишлайдиганлар ёмон деса... Бошлиқ чидаб туролмади.

— Нима «Бай-бай», нима «Вой-бўй»? Э, ҳозир ўнинчини битираётганларнинг ҳам кўпчилиги ечолмайди ўша масалани.

Кунгабоқаров билан Сувдаоқаров қовун тушириб қўйганларини тушунишдию яна гап билан андавалашга шошилишди.

— Хўжайин, ўзиям программалар жудаям мураккаб бўп кетди-да.

— Ўқитувчиларам яхши ўқитишмайди денг...

— Ўтган куни мен ҳам учинчи синф математикасини очиб кўрувдим, айрим масалаларни ечолмай анча мулзам бўлдим.

— Вой-бўй, Кунгабоқаров акам ечолмаганларидан кейин Тойлоқжон билан бизга йўл бўлсин...

Ҳабиб СИДДИҚ.
Андижон.

Хандалар

Ёзувчи Паул Ҳайзе трамвайда кетаётган эди. Бир йигит унинг оёғини босиб тураверди. Машҳур ҳикоянавис оёғини тортиш ўрнига секингина йигитнинг елкасига туртиб сўради:

— Дўстим, айтинг-чи, ёшингиз нечада?

— Йигирмада, нима эди?

— Йўқ, ўзим шунчаки, аммо бу ёшда ҳар ким ўз оёғида турғани маъқул.

*** * ***

— Тасаввур қилиб кўргин-а, — деди эр хотинига, — мен бугун тушимда дунёнинг энг гўзал аёлига совчи юборибман.

— Хўш, нима деб жавоб қилибман? — сўради хотини.

*** * ***

— Агар эрим мен билан жанжаллаша бошласа, онамникига кетиб қоламан, деб қўрқитаман.

— Мен бўлсам тескарисини қиламан. Эртадан бошлаб онамни уйга олиб келаман, десам бас, эримнинг овози ўчади.

*** * ***

— Сизнингча ким ақллироқ, эркакларми ёки аёллар?

— Аёллар.

— Нега бунақа деб ўйлайсиз?

— Нега эмиш. Ахир эркакнинг чиройли оёқларига учиб турмуш қурган бирорта аёлни кўрганмисиз?

САВОЛ БИЗДАН...

Оролбўйининг илк харитаси қачон тузилган?

136-35-60

Ўтган сондаги саволнинг жавоби:

Суринам давлати илгари Нидерландия Гвианаси деб аталган.

Бу ҳақда тошкентлик Наргиза Музаффарова ва Қобилбек Каримбековлар хабар қилишди.

(Давоми. Боши 4-бетда).

БОБУРНИНГ мақбараси қаерда?

ёхуд «Фарғона» нашриётида чоп этилган китоблар ҳақидаги мулоҳазаларимиз

Тўпламга муаллиф, афтидан, туман газетасида босилган кўп материалларини киритиб юборган. Майли, лекин қайси асосга кўра бир муаллиф номидан чиқаётган (муқованинг охирида унинг сурати ҳам берилган) китобга Абдумансур Олимжонов мақоласи, Сотволди Дервизийнинг сурати билан уч шеъри берилган — тушуниш қийин.

17-бетда шундай бир қопқора сурат босилганки, тагидаги: «7-бригада бошлиғи Шунқор Ғозиев (ўнгда) тракторчи Асадулла Жўраевга «топшириқ бермоқда» деган сўзлардан гап нимадалигини зўрға билиб оласиз. Лекин XX аср 50-йилларнинг иси келадиган бундай суратларни ҳозир туман газеталари ҳам чиқармай қўйди.

«Кўҳна ва навқирон Бувайда» китобида мустақиллик ҳақида гапирилиб, жумладан: «Ат-Термизий, Исмоил Бухорий, Баҳовуддин Нақшбандий, Амир Темур, Улуғбек, Бобур, Жалолиддин Мангуберди, Ал-Фарғоний, Бурҳониддин Марғилоний мақбараларининг тикланиши» (24-бет) тилга олинади. Бобур, Жалолиддин Мангуберди мақбаралари Ўзбекистон ҳудудида бўлмаса, уни қандай тиклаймиз? Бу ёлғоннинг кимга кераги бор? Бу улуғ зотлар таваллуд тўйларини нишонлашдан мақсад — уларнинг ҳаёти ва ижодини яқиндан билиб олиш. Шу тўйлар туфайли халқимиз «Нақшбандий» эмас, Нақшбанд, «Исмоил Бухорий» эмас, Имом Бухорий, «Марғилоний» эмас, Марғиноний эканини билиб олди. Бу ерда эски хатолар такрорланган. «Ҳазинийнинг... ғазалида шундай байтлар бор» (23-бет) деб келтирилган шеърий парчада на ғазал ва на унда байтлар бор, чунки у мураббаъ (тўртлик бандларидан иборат жанр).

Бир неча қисмли, жилдли нашрларни ҳам чоп этиш қоидалари бор. «Ўзбек тили фонетикаси савол-жавобларда» китобига 1-қисм, деб ёзиб қўйилган. Китобхон айнан шу номдаги китобнинг иккинчи қисмини кутади. Лекин 2-қисм «Ўзбек тили лексикологияси савол-жавобларда» деган китоб. Демак, буни мана бундай бериш керак эди: «Ўзбек тили. 1-қисм. Фонетика», «Ўзбек тили. 2-қисм. Лексикология».

Диний нашрлар ҳақида алоҳида тўхташга тўғри келади.

«Муқаддас калималар» деган чўнтак китобча чоп этилган. Лекин унинг на «кириш»и бор, на «чиқиш»и. Қаерда, қачон, ким томонидан тайёрлангани ва босилаётгани, адади мутлақо кўрсатилмаган. Бунинг айнан шу нашриёт маҳсулоти эканини 2000 йилда шу номда босилган, олдингиси (эҳтимол, кейингиси)дан кам фарқ қиладиган «Муқаддас калималар» китобчасидан билиб олиш мумкин. Бизда бундай «яширин» нашрга йўл бўлмаслиги керак. Бу — ноқонуний нашр ҳисобланади.

Мустақиллик шарофати билан диний нашрларга кенг йўл очилди. Бироқ диний китобларимиз савияси, лоақал, тил ва услуб нуқтаи назаридан бўлсин, нега бошқа нашрлардан паст туриши керак? Аксинча, дин оммабопроқ, соддароқ, равонроқ, аниқроқ тил ва услуб талаб қилмайдими? Нега диний асарлар тили бунчалар тўмтоқ? Муҳаррирлар, тил билимдонлари, ўткир қалам соҳибларини бу ишга жалб қилиш шунчалар мушкулми?

Диний илми борнинг қалами йўқ, қалами борнинг диний илми йўқ, деган гап тўғри. Мана, «Муқаддас калималар» китобчасидаги бир жумла: «Бугун садақа бердингми? Субҳоналлоҳни валҳамдулиллаҳи ва ла илаҳа иллалоҳу валлоҳу акбар?» (21-бет). Кейинги жумла тугамай қолган. Нега сўроқ белгиси қўйилгани ҳам номаълум. Эҳтимол, охирида: «...деган дуони ўқидингми?» сўзлари бўлиши керакмиди? Ёки: «Бугун қанча вақт кулгидан ўзингни тийдинг? Оят 81 сураи тавба» (22-бет), — жумласида нега «Тавба» сурасининг 81-ояти тилга олинаётгани тушунарсиз.

Абу Муҳаммад Маҳбубийнинг «Оят, дуо, қасидалар хислати» деган китобчасини ўқиб, муаллифи асли кимлиги (диний ақидапарастлик хавфи кучайган бир маҳалда бу жуда муҳим), қаерда ва қачон яшагани, нималар ёзгани, бу асари асли қайси тилда битилган, таржима бўлса, ким уни амалга оширганини билолмайсиз. Ноширликда аннотация деган нарса бўлади. Унда асарнинг моҳияти, унинг муаллифи, нашр мақсади икки оғиз айтиб ўтилади.

«Дуо қилиш тартиб-қоидаси» деган биринчи фасл сарлавҳаси остига «Хазинат ул-асрор» китобидан» деб ёзиб қўйилган. Бу қандай китоб? Энг ёмони, фасллар сарлавҳаларининг айримлари батамом арабча: «Асма ул-ҳусна», «Ҳасбунналлоҳу ва неъмал вакийл», «Солатан тунажжуна», «Солатун нориянинг фазилати». Буларни тушуниш, оддий ўқувчи у ёқда турсин, мумтоз адабиётимиз мутахассисини ҳам қийнаб ташлайди. Нима, бу рисолани ўқиш учун ёнимизга семиз-семиз луғатлар қўйиб олайликми?

Диний нашрларда бир қоидага қатъий амал қилиш шарт. Яъни «Қуръон» сура ё оятларини ҳар ким ўзича таржима қилавермасин! Мабодо, ўзи таржима қилган бўлса, буни китобхонга очиқ айтсин. Бўлмаса мавжуд таржималардан олсин. Акс ҳолда, биринчидан, пала-партишлик бошланади, иккинчидан, ҳар хиллик юзага келади, учинчидан, унинг яхши ва тўғри таржима қилинишига ким кафолат беради?

Диний китобларда арабий сўзларнинг ўзбек тили қоидасини назар-писанд қилмасдан ёзиш одат бўлиб қолди. Оқибатда тилда ҳар хиллик юзага келди. Бу — ёмон нарса. Ўзбек тилида бирон-бир сўз охирида ҳам айириш белгиси(«ъ») қўйиш қоидаси йўқ. Фақат, шартли равишда, мумтоз адабиётимиз матнлари нашрида «мисраъ», «матлаъ», «мақтаъ» каби сўзларда ишлатилади. Лекин ҳеч ким ҳеч қачон айириш белгисини «ъазийзул ъалийм» (10-бет) тарзида сўз бошида ишлатмайди-да.

Демак, диний нашрларда ҳам арабий сўзларни нашриётчилик анъаналаридаги ярим асрдан кўпроқ вақтдан бери шаклланган тартиб-қоидаларга амал қилиниши шарт.

Вилоятдаги бир нашриёт китоблари кишида шунча фикр-мулоҳаза туғдирди. Бундай хато ва камчиликлар бошқа вилоятлардаги нашриётлар фаолиятида ҳам учраши мумкин.

Одамзод ноз-неъматларга қанчалар эҳтиёж сезса, маънавий-маърифий озиқага ҳам шунчалар муҳтож. Чунки фикр-тафаккур, ақл-фаросатни тинимсиз ривожлантирмай туриб, асл инсоний камолотга эришиш амри маҳол. Бу жиҳатдан аввал-бошданоқ мустақил Ўзбекистонимизда сўз эркинлиги кафолатланган, цензурага йўл қўйилмаслиги Конституциямизда алоҳида қайд этилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни муносабати билан табриги, Матбуот ва ахборот агентлигини ташкил этиш билан боғлиқ Фармони, шунингдек, иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузаси бу борада жиддий бурилишлар даври бошланганидан далолат беради. Китоб нашрларисиз ҳақиқий демократик, чинакам маърифий жамият барпо этиш мумкин эмас. Бироқ китоб жамият учун яратилар экан, иложи борича, ҳар қандай нашр ҳақида жамоатчилик баҳоси бўлиши лозим. Бу эса китоб чоп этиш савиясини оширади, шубҳасиз, юқорида қайд этилгани каби кўп хато ва камчиликларнинг олдини ҳам олади.

Султонмурод ОЛИМ.

«ГОНЧЕ» ЁҒИ СОВРИНЛАРИ ЎЙИНИ
«SADAF-SADAF» хусусий фирмаси ва «A.B.Co.LTD» фирмаси
2002 йил 13 сентябрь куни соат 15.00да Тошкент шаҳридаги Мусиқали комедия (оперетта) театри биносида совринлар ўйинини ўтказади.
Манзил: Чўлпон ота кўчаси, «Ц» даҳаси, метронинг «Мирзо Улуғбек» бекати.
Ўйин топширилган жетонларга берилган квитанциялар рақамлари бўйича ўтказилади, квитанция эгалари ўйинда қатнашишлари шарт эмас. Квитанция эгаларининг ўйинда иштирок этиш учун келиб-кетиш билан боғлиқ бўлган харажатларини компания ўз зиммасига олмайди.
Маълумот учун телефон: 78-49-18.
6301/1966

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги уруш ва меҳнат фахрийси
Зайнулла МАГРУПОВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия билдиради.

«Ўзбурғунефтгаз» акциядорлик компанияси меҳнат жамоалари компания бирлашган касаба уюшмаси қўмитаси раиси Ғолиб Қурбоновга укаси
Ғулом ҚУРБОНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.